Kokoustiedot

Aika	18.12.2025 klo 10.04-12.18
Paikka	Kuntatalo, 3. kerros, kokoushuone B 3.8 Toinen linja 14, Helsinki

Osanottajaluettelo

Puheenjohtaja	Nurminen Ilmari	SDP
I varapuheenjohtaja	Vuornos Henrik	Kok.
II varapuheenjohtaja	Honkonen Petri	Kesk.
	Elo Piia	SDP
	Kvarnström Johan	SDP
	Nahkuri Miia	SDP
	Forsberg Caius	Kok.
	Ruohonen Sini	Kok.
	Savukoski Riitta	Kok.
	Lehtosalo-Lönnberg Eevakaisa	Kesk.
	Rossi Markku	Kesk.
	Lintula Tiia	Vihr.
	Mustakallio Jaakko	Vihr.
	Minkkinen Minna	Vas.
	Luoma-aho Janne	PS

Varajäsenet puolueittain

Jalovaara Ville	SDP
Laulainen Arja	SDP
Lehtonen Harri	SDP
Valtanen Pirkko	SDP
Friis Patrik	Kok.
Jussila Anne-Mari	Kok.
Kaunistola Mari	Kok.
Pajula Matias	Kok.
Häggman Johanna	Kesk.
Jalonen Vesa	Kesk.
Varjola Liisa	Kesk.
Holopainen Mari	Vihr.
Rantanen Tuomas	Vihr.
Raudaskoski Mikko	Vas.
Pentikäinen Pia	PS

Valtuuskunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

Puheenjohtaja	Elo Timo	Kok.
II varapuheenjohtaja	Oinas-Panuma Olga	Kesk.

Muut läsnäolijat

Karhunen Minna	toimitusjohtaja
Huovinen Susanna	varatoimitusjohtaja
Reina Timo	varatoimitusjohtaja
Stenman Ulf	johtaja, ruotsinkieliset asiat
Liippola Elina	talousjohtaja
Eriksson Nina	kokouksen sihteeri

sekä muut allekirjoitetun läsnäololistan mukaiset osanottajat.

Asiat

110 Kokouksen avaus

111 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

112 Pöytäkirjan tarkastajan valinta

113 Hallituksen sihteerin ja varasihteerin valinta

114 Esityslistan hyväksyminen

115 Ajankohtaiskatsaus

116 Hallituksen tehtävät ja työskentelytapa sekä varajäsenten sijaantulojärjestys

117 Kuntaliiton talouskatsaus, tammi-marraskuu 2025

118 Hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestys

119 Hallituksen työvaliokunnan asettaminen

120 Ruotsinkielisen neuvottelukunnan asettaminen

121 Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokoonpanon muuttaminen

122 Kuntaliiton hallintoon liittyvät kokoukset - kokousohjelma 2026

123 Kuntaliiton nimenkirjoitusoikeudet

124 Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö Kevan varavaltuutetun vaihdosta koskevasta ehdotuksesta

125 Kuntaliiton strategian, organisaation ja toiminnan esittely

126 Kuntaliiton hallituksen seuraava kokous

127 Muut asiat

128 Kokouksen päättäminen

110
Kokouksen avaus

Ehdotus Puheenjohtaja avaa hallituksen kokouksen.

Päätös Puheenjohtaja avasi hallituksen kokouksen klo 10.04.

111
Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Liite 111.1 Allekirjoitettu läsnäololista

Kuntaliiton sääntöjen 21 §:n mukaan valtuuskunnan tehtävänä on valita hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä nimetä jäsenistä puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa.

Sääntöjen 23 §:n mukaan hallitukseen kuuluu 15 jäsentä ja 15 varajäsentä. Hallituksen puheenjohtaja on yhdistyksen puheenjohtaja. Hallitukseen kuuluvista vähintään yhden jäsenen ja yhden varajäsenen on edustettava ruotsinkielistä väestöryhmää. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy, kun valtuuskunta on valinnut seuraavan hallituksen.

Kuntaliiton valtuuskunta on kokouksessaan 4.12.2025 valinnut hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä nimennyt puheenjohtajiston.

Hallituksen työjärjestyksen 3 §:n mukaan hallitus kokoontuu järjestäytymiskokoukseen viimeistään kahden viikon kuluessa valtuuskunnan kokouksesta, jossa hallitus on valittu.

Hallituksen työjärjestyksen 6 §:n mukaan hallituksen varajäsenillä on puhe- ja läsnäolo-oikeus varsinaisessa hallituksen kokouksessa, mutta äänioikeus vain varsinaisen jäsenen ollessa esteellinen tai estynyt.

Sääntöjen 25 §:n mukaan hallitus on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen jäsenistä on läsnä. Valtuuskunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä yhdistyksen hallituksen määräämillä henkilöillä on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluun.

Edelleen sääntöjen 25 §:n mukaan hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Kutsu lähetetään hallituksen varsinaisille jäsenille ja varajäsenille 11.12.2025.

Hallituksen jäseniä ja varajäseniä sekä muita läsnäolijoita pyydetään allekirjoittamaan läsnäololista, joka otetaan pöytäkirjan liitteeksi.

Ehdotus Hallitus päättää

- merkitä tiedoksi valtuuskunnan 4.12.2025 tekemän päätöksen Kuntaliiton hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä puheenjohtajiston valinnasta hallituksen kokouksen esityslistan osanottajaluettelon mukaisesti,

- todeta tähän kokoukseen osallistuvat hallituksen jäsenet, varajäsenet sekä valtuuskunnan puheenjohtajisto suoritetun nimenhuudon mukaisesti ja

- todeta, että kokous on päätösvaltainen.

Päätös Merkittiin tiedoksi valtuuskunnan 4.2.2025 tekemän päätöksen Kuntaliiton hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä puheenjohtajiston valinnasta hallituksen kokouksen esityslistan osanottajaluettelon mukaisesti.

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin kokoukseen osallistuvat hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä valtuuskunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat. Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

112
Pöytäkirjan tarkastajan valinta

Hallituksen työjärjestyksen 17 §:n mukaan hallituksen pöytäkirjan allekirjoittaa kokouksen puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri. Pöytäkirjan oikeellisuuden tarkastaa kokouksen siihen valitsema jäsen.

Ehdotus Valitaan tämän kokouksen pöytäkirjan tarkastajaksi hallituksen jäsen Piia Elo.

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

113
Hallituksen sihteerin ja varasihteerin valinta

Ehdotus Hallitus päättää nimetä hallituksen sihteeriksi hallintoasiantuntija Nina Erikssonin ja hänen varahenkilökseen henkilöstö- ja hallintoasiantuntija Kirsi Pohjolan.

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

114
Esityslistan hyväksyminen

Ehdotus Hallitus hyväksyy kokouksen esityslistan muutoksitta/seuraavin muutoksin:

Päätös Hallitus hyväksyi kokouksen esityslistan muutoksitta.

115
Ajankohtaiskatsaus

Toimitusjohtajan tervehdys ja vuoden 2026 toimintasuunnitelman esittely
toimitusjohtaja Minna Karhunen

Kuntaliiton talouskatsaus 1-11/2025 ja talousarvio 2026
talousjohtaja Elina Liippola

Perehdytystä Kuntaliiton toimintaan: strategia- ja suunnittelutyö, organisaatio, johtamis- ja päätöksentekojärjestelmä sekä toimintamuodot ja palvelut
strategia- ja kehitysjohtaja Markus Pauni

Ehdotus Merkitään tiedoksi. /MK

Päätös Merkittiin esitykset tiedoksi.

116
Hallituksen tehtävät ja työskentelytapa sekä varajäsenten sijaantulojärjestys

Liite 116.1 Kuntaliiton säännöt
Liite 116.2 Kuntaliiton kokoustoimintaa ja luottamushenkilöhallintoa koskevat käytännön järjestelyt ja toimintaperiaatteet
Liite 116.3 Matkalaskujen tekeminen Travel & Expense-ohjelmalla

Hallituksen työskentelyä ohjaa liitteenä oleva Suomen Kuntaliitto ry:n säännöt sekä asian 118 liitteenä oleva hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestys. Hallituksen tehtävistä ja työskentelystä on määrätty liiton sääntöjen 24-26 §§:ssä.

Hallituksen kokousasiakirjat julkaistaan Kuntaliiton Microsoft Teams-palvelussa. Hallituksen jäsenille ja varajäsenille lähetetään sähköpostilla kokouskutsu, kun kokousasiakirjat on julkaistu Teamsissa. Kokousasiakirjoja ei toimiteta postitse tai sähköpostilla. Kokousasiakirjoja ei myöskään tulosteta kokouksiin.

Microsoft Teams-palvelu vaatii rekisteröitymistä, jotta hallituksen Teams-työtilaa ja siellä olevaa sähköistä aineistoa pääsee käyttämään. Hallituksen jäsenet ja varajäsenet ovat saaneet sähköpostitse kutsun Teams-palvelun käyttäjäksi sekä ohjeet siitä, miten rekisteröityminen tehdään. Hallituksen jäsenillä ja varajäsenillä on pääsy myös valtuuskunnan Teams-työtilaan.

Hallituksen työskentelyperiaatteista ja käytännön kokousjärjestelyistä sekä menettelytavoista on aineistoa hallituksen Teams-työtilassa.

Aineistoon sisältyvät Kuntaliiton sääntöjen ja hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestyksen lisäksi mm. ohjeita kokouksiin liittyvistä matka- ja majoitusjärjestelyistä, tiedot matkalaskukäytännöstä, luottamuselinten jäsenten palkkioista sekä ansionmenetysten korvaamisen periaatteista.

Matkalasku tehdään TEM-matkalaskuohjelmalla. Matkalasku on tehtävä mahdollisimman pian matkan päätyttyä, viimeistään kahden kuukauden sisällä. Jokaista matkaa varten on tehtävä erillinen lasku. Kulut korvataan kuittia vastaan. Ansionmenetyskorvausta varten tarvitaan työnantajan todistus, josta ilmenee menetetty työaika ja saamatta jäänyt palkka. Jos ansionmenetyskorvaus on enintään 18 euroa/tunti, todistusta ei tarvita. Ohjeet matkalaskun laatimiseen ovat esityslistan liitteenä 116.4.

Hallituksen jäsenten ja varajäsenten toivotaan perehtyvän aineistoon kokoustyöskentelyn ja käytännön järjestelyjen sujuvuuden vuoksi.

Hallituksen työjärjestyksen 6 §:n mukaan hallituksen varajäsenillä on puhe- ja läsnäolo-oikeus varsinaisessa hallituksen kokouksessa. Hallituksen varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia vaan ryhmäkohtaisia. Puolueiden hallitusryhmien on ilmoitettava varajäsenten sijantulojärjestys etukäteen toimikaudeksi kerrallaan. Sijatulojärjestys vahvistetaan hallituksen järjestäytymiskokouksessa. Jos varsinainen jäsen on estynyt tai esteellinen, päätöksentekoon kutsutaan samaa puoluetta edustava varajäsen puolueen ilmoittamassa järjestyksessä.

Kuntaliiton sääntöjen 2 §:n mukaan yhdistys on suomen- ja ruotsinkielinen. Jäsenkokouksien ja valtuuskunnan esityslistat ja pöytäkirjat laaditaan sekä suomeksi että ruotsiksi. Hallitus päättää muiden toimielinten pöytäkirja- ja asiakirjakielestä. Käytännön syistä hallituksen esityslistat ja pöytäkirjat on laadittu suomeksi.

Ehdotus

Hallitus päättää

- vahvistaa varajäsenten sijaantulojärjestyksen siinä tapauksessa, että varsinainen jäsen on esteellinen tai estynyt, puolueiden ilmoituksen mukaan seuraavasti: ...

- merkitä tiedoksi, että hallituksen kokousasiakirjat sekä käytännön järjestelyjä koskevat ohjeet löytyvät hallituksen Teams-työtilasta. /MK

Päätös

Hallitus päätti vahvistaa varajäsenten sijaantulojärjestyksen siinä tapauksessa, että varsinainen jäsen on esteellinen tai estynyt, puolueiden ilmoituksen mukaan seuraavasti:

SDP - 1 Harri Lehtonen, 2 Pirkko Valtanen, 3 Ville Jalovaara, 4 Arja Laulainen

Kokoomus - 1 Mari Kaunistola, 2 Anne-Mari Jussila, 3 Patrik Friis, 4 Matias Pajula

Keskusta - 1 Johanna Häggman, 2 Vesa Jalonen, 3 Liisa Varjola

Vihreät - 1 Mari Holopainen, 2 Tuomas Rantanen

Merkittiin tiedoksi, että hallituksen kokousasiakirjat sekä käytännön järjestelyjä koskevat ohjeet löytyvät hallituksen Teams-työtilasta.

117
Kuntaliiton talouskatsaus tammikuu - marraskuu 2025

Liite 117.1 Kuntaliiton talouskatsaus tammi-marraskuu 2025
Liite 117.2 Talousraportti kum marraskuu 2025
Liite 117.3 Kuntaliiton sijoitusten kuukausiraportti 2025-11

Jakso tammikuu-marraskuu 2025

Kuntaliiton varsinaisen toiminnan tuotot ovat yhteensä 14 861 152 euroa ylittäen budjetin 14 542 832 euroa 318 319 eurolla.

Kaikki kustannukset ovat yhteensä 18 718 231 euroa, jolloin budjetti 20 305 134 euroa alittuu 1 586 903 eurolla.

Tuotto-/kulujäämä ennen sijoitus- ja rahoitustoimintaa on -3 857 079 euroa budjetin ollessa -5 762 301 euroa. Eroa budjettiin on +1 905 222 euroa.

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulos on +20 013 336 euroa budjetin ollessa +6 133 663 euroa. Eroa budjettiin on +13 879 674 euroa.

Suomen Kuntaliitto ry:n tulos jaksolla on +16 156 257 euroa, kun se budjetissa on +371 361 euroa. Ero budjettiin on +15 784 896 euroa.

Sijoitussalkun markkina-arvo 30.11.2025 on 112,9 milj. euroa, joka on -0,0 milj. euroa (-0,0%) verrattuna 31.10.2025 tilanteeseen ja +21,7 milj. euroa (+23,8%) verrattuna salkun markkina-arvoon 31.12.2024 (91,2 milj. euroa)

Suomen Kuntaliitto ry:n taseen oma pääoma oli tilikauden alussa 107,2 milj. euroa ja marraskuun lopussa 123,4 milj. euroa. Muutos tilikauden aikana on +16,2 milj. euroa. Taseen loppusumma on 129,7 milj. euroa (vuosi 2024: 112,4 milj. euroa)

Ehdotus	Talouskatsaus jaksolta tammikuu-marraskuu 2025 merkitään tiedoksi. /MK
Päätös	Talouskatsaus jaksolta tammikuu-marraskuu 2025 merkittiin tiedoksi.

118
Hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestys

Liite 118.1 Hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestysluonnos
Liite 118.2 Hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestys - muutosehdotukset

Kuntaliiton sääntöjen 25 §:ssä on määräyksiä hallituksen työskentelystä, mm. päätösvaltaisuudesta ja läsnäolo- ja puheoikeudesta, ja 26 §:ssä on määräyksiä asioiden esittelystä hallituksen kokouksissa. Tämän lisäksi hallitus on 13.12.2018 hyväksynyt hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestyksen. Työjärjestystä sovelletaan hallituksen ja soveltuvin osin työvaliokunnan työskentelyssä, jollei Kuntaliiton säännöissä määrätä toisin tai hallitus päätä muuta. Jos työjärjestyksen määräyksessä mainitaan työvaliokunta, määräystä ei sovelleta hallitukseen.

Työjärjestykseen on sisällytetty asiayhteyden mukaisiin kohtiin liiton sääntöjen 25 ja 26 §:ssä olevat määräykset. Työjärjestyksestä käy ilmi, mikäli määräykset tulevat suoraan säännöistä.

Työjärjestyksessä on mm. seuraavat määräykset:

- Kokouskutsu ja mahdollisuuksien mukaan liiteaineisto on julkaistava sähköisessä työtilassa seitsemän päivää ennen kokousta.
- Hallituksen kokouksen kieli on suomi. Kokouskutsut ja pöytäkirjat laaditaan suomeksi.
- Hallituksen varajäsenillä on puhe- ja läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksessa, mutta äänioikeus vain varsinaisen jäsenen ollessa esteellinen tai estynyt. Hallituksen varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia vaan ryhmäkohtaisia. Puolueiden hallitusryhmien on ilmoitettava varajäsenten sijaantulojärjestys etukäteen toimikaudeksi kerrallaan. Sijaantulojärjestys vahvistetaan hallituksen järjestäytymiskokouksessa.
- Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei kokous päätä toisin. Kokouksessa voidaan ottaa käsiteltäväksi ja päätettäväksi myös sellainen asia, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.
- Hallituksen ja työvaliokunnan jäsenen ja varajäsenen on oltava kokouksessa läsnä vähintään puolet kokousajasta, jotta hän on oikeutettu saamaan kokouspalkkion.

13.12.2018 hyväksyttyä työjärjestystä on Kuntaliiton sääntöjen ja organisaation muutosten takia tarpeen päivittää. Päivitykset ovat teknisluonteisia eivätkä muuta hallituksen tai työvaliokunnan työskentelytapaa. Muutokset koskevat seuraavia asioita:

- viittaukset Kuntaliiton sääntöihin ja yhdistyslakiin on päivitetty vastaamaan nykyisiä sääntöjä ja lakia
- luetteloa läsnäolo- ja puheoikeutetuista henkilöistä on täsmennetty
- ilmaisu ”sähköinen kokous” on muutettu muotoon ”sähköpostikokous”
- työjärjestykseen on lisätty kappale, jossa todetaan työvaliokunnan kokouksen läsnäolo- ja puheoikeutetut henkilöt
- kappaletta hallituksen jäsenen esteellisyydestä Kuntaliiton tytäryhtiön yhtiökokousasioiden käsittelyssä on täsmennetty

- pöytäkirjan allekirjoittamista koskevia määräyksiä on täsmennetty

Ehdotus

Hallitus hyväksyy liitteen 118.1 mukaisen Suomen Kuntaliiton hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestyksen. /MK

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

119
Hallituksen työvaliokunnan asettaminen

Kuntaliiton sääntöjen 27 §:n mukaan hallitus voi asettaa keskuudestaan työvaliokunnan, jonka tehtävänä on valmistella hallituksen käsiteltäviä asioita sekä huolehtia muista hallituksen sille antamista tehtävistä.

Liiton aikaisempien hallitusten päätöksillä työvaliokunnan tehtävänä on liiton säännöissä määrättyjen tehtävien lisäksi

- päättää Kuntaliiton kunniamerkkien myöntämisestä
- päättää liiton luottamushenkilöiden ulkomaan matkoista
- valmistella ja päättää liiton kansainvälisten asiain kannanotoista ja suuntaviivoista niiltä osin kuin ne eivät kuulu liiton muiden toimielinten käsiteltäväksi
- päättää liiton omistajapoliittisista linjauksista hallituksen päätösten mukaisesti
- valmistella ja hyväksyä liiton lausuntoja ja kannanottoja ajankohtaisiin edunvalvontakysymyksiin, mikäli lausuntoa tai kannanottoa ei käsitellä hallituksessa.

Työvaliokuntaan on edellisellä toimikaudella kuulunut seitsemän jäsentä ja varajäsentä siten, että kukin hallituksessa edustettuna ollut puolue nimesi siihen edustajansa. Lisäksi hallitus päätti antaa valtuuskunnan puheenjohtajalle läsnäolo- ja puheoikeuden työvaliokunnan kokouksissa.

Ehdotus

Hallitus

1. päättää asettaa keskuudestaan työvaliokunnan jäsenet ja varajäsenet seuraavasti:

Varsinainen jäsen	**Henkilökohtainen varajäsen**	
Nurminen Ilmari	Elo Piia	SDP
Vuornos Henrik	Ruohonen Sini	Kok.
Honkonen Petri	Rossi Markku	Kesk.
Lintula Tiia	Mustakallio Jaakko	Vihr.
Minkkinen Minna	Raudaskoski Mikko	Vas.
Luoma-aho Janne	Pentikäinen Pia	PS

2. päättää nimetä työvaliokunnan jäsenistä puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa seuraavasti:

   puheenjohtaja Ilmari Nurminen, SDP
   1. varapuheenjohtaja Henrik Vuornos, Kok.
   2. varapuheenjohtaja Petri Honkonen, Kesk.

3. päättää, että työvaliokunnan tehtävänä on liiton säännöissä määrättyjen tehtävien lisäksi

- päättää Kuntaliiton kunniamerkkien myöntämisestä
- päättää liiton luottamushenkilöiden ulkomaan matkoista
- valmistella ja päättää liiton kansainvälisten asiain kannanotoista ja suuntaviivoista niiltä osin kuin ne eivät kuulu liiton muiden toimielinten käsiteltäväksi
- päättää liiton omistajapoliittisista linjauksista hallituksen päätösten mukaisesti
- valmistella ja hyväksyä liiton lausuntoja ja kannanottoja ajankohtaisiin edunvalvontakysymyksiin, mikäli lausuntoa tai kannanottoa ei käsitellä hallituksessa.

4. päättää, että työvaliokunta on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen jäsenistä on läsnä. /MK

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

120
Ruotsinkielisen neuvottelukunnan asettaminen

Liite 120.1 Ruotsinkielisen neuvottelukunnan toimisääntö

Kuntaliiton sääntöjen 11 §:n mukaan yksi yhdistyksen toimielimistä on ruotsinkielinen neuvottelukunta ja että sen jäseniä valittaessa noudatetaan tasa-arvolain vaatimuksia.

Liiton sääntöjen 24 §:n mukaan hallitus asettaa ruotsinkielisen neuvottelukunnan ja tarvittaessa muita toimielimiä ja neuvottelukuntia.

Liiton sääntöjen 28 §:n mukaan neuvottelukunnan tehtävä on hoitaa sille hallituksen hyväksymässä toimisäännössä määrätyt tehtävät. Neuvottelukunnan jäsenten valinnassa huomioon otettavista seikoista määrätään toimisäännössä.

Ruotsinkielisen neuvottelukunnan toimisäännön 2 §:n mukaan hallitus asettaa neuvottelukunnat toimikaudekseen ja nimeää neuvottelukunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Neuvottelukunnan toimisäännön 3 §:n mukaan ruotsinkieliseen neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yhdeksän jäsentä. Kullekin neuvottelukuntaan kuuluvalle valitaan henkilökohtainen varajäsen. Jäseniä valittaessa on noudatettava periaatetta, jonka mukaan neuvottelukunnan kokoonpanossa otetaan huomioon vain ruotsinkielisiksi rekisteröityjen saama ääniosuus ruotsin- ja kaksikielisissä kunnissa. Vähintään yhden jäsenen ja hänen varajäsenensä tulee edustaa Ahvenanmaan maakunnan kuntia.

Toimisäännön 4 §:n mukaan neuvottelukunnan tehtävinä on

1) vaikuttaa siihen, että ruotsinkieliset ja kaksikieliset kunnat sekä niiden muodostamat yhteisöt saavat palveluja ruotsin kielellä ja että niillä on saatavissa ruotsinkielisen väestön tarvitsemat palvelut
2) antaa pyydettäessä lausuntoja nimettäessä liiton edustajia ruotsin- ja kaksikielisiä kuntia koskevissa asioissa
3) seurata Kuntaliiton ruotsinkielistä toimintaa

4) tehdä aloitteita ja ehdotuksia toimialansa asioiden kehittämisestä sekä toimialaansa koskevien selvitysten ja projektien käynnistämisestä
5) avustaa liiton hallitusta toimialaansa kuuluvissa asioissa sekä suorittaa liiton hallituksen sille määräämät tehtävät
6) toimialan yhteisöjen, sidosryhmien ja asiantuntijoiden yhteistyön ja yhteyksien edistäminen.

Ehdotus

Hallitus asettaa ruotsinkielisen neuvottelukunnan toimikaudekseen ja nimeää siihen 11 jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä seuraavasti:

Varsinainen jäsen	**Henkilökohtainen varajäsen**	
Björkqvist Henna, Raasepori	Sjökvist Peter, Närpiö	SDP
Friis Patrik, Karleby	Salama Jane, Pyttis	Kok.
Ollikainen Mikko, Maalahti	Karp Ulrica, Mustasaari	RKP
Grotenfelt Nora, Helsinki	Wahlbeck Kristian, Helsinki	RKP
Laaksonen Merja, Siuntio	Blomqvist Thomas, Raasepori	RKP
Holmström Johnny, Porvoo	Stenman Lotte-Marie, Loviisa	RKP
Jerkku Sven, Närpiö	Lillmangs Eva, Kristiinankaupunki	RKP
af Hällström Nina, Espoo	Karlsson Patrik, Vantaa	RKP
Brännkärr-Friberg Nina, Pietarsaari	Sjöskog Niclas, Pedersöre	RKP
Bardy Johan, Kotka	Fabritius Helena, Kemiönsaari	RKP
von Frenckell Monika, Maarianhamina	Fellman Nina, Maarianhamina	

Samalla hallitus nimeää jäsenistä neuvottelukunnan puheenjohtajaksi Mikko Ollikaisen (RKP) ja varapuheenjohtajaksi Patrik Friis (Kok.).

Hallitus päättää lisäksi, että ruotsinkielisen neuvottelukunnan puheenjohtajalla on puhe- ja läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksissa toimikaudella 2025-2029.

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

121
Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokoonpanon muuttaminen

Kuntaliitto Holding Oy:n yhtiöjärjestyksen 3 §:n mukaan yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu vähintään yksi ja enintään yhdeksän jäsentä. Jos hallituksen jäseniä on vähemmän kuin kolme, on valittava yksi varajäsen. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy heidän valintaansa ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Kuntaliitto Holding Oy:n ainoa osakkeenomistaja on 22.5.2025 päättänyt hallituksen jäsenten lukumääräksi 7 toimikaudeksi, joka päättyy vuonna 2026 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen.

Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen jäsenet ovat Johan Johansson, Toimi Kankaanniemi, Martti Korhonen, Meri Lumela, Lauri Lyly, Markku Rossi ja Henrik Vuornos. Lauri Lyly toimii hallituksen puheenjohtajana.

Kuntaliiton valtuuskunta on kokouksessaan 4.12.2025 valinnut Kuntaliiton hallituksen jäsenet ja varajäsenet toimikaudelle 2025-2029. Tästä johtuen Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokoonpanoa on tarpeen muuttaa.

Ehdotus

Hallitus päättää, käyttäen osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisesti ainoan osakkeenomistajan päätösvaltaa, vapauttaa hallituksen

jäsenet Johan Johansson, Toimi Kankaanniemi, Martti Korhonen, Meri Lumela, Lauri Lyly ja Markku Rossi tehtävästään. Hallituksen jäsen Henrik Vuornos jatkaa tehtävässään.

Tämän jälkeen hallitus päättää, käyttäen osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisesti ainoan osakkeenomistajan päätösvaltaa, että hallituksessa on jatkossa kuusi (6) jäsentä ja päättää, käyttäen osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisesti ainoan osakkeenomistajan päätösvaltaa, valita Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen jäseniksi Petri Honkonen, Tiia Lintula, Janne Luoma-aho, Minna Minkkinen ja Ilmari Nurminen. Hallituksen jäsenistä Ilmari Nurminen toimii hallituksen puheenjohtajana.

Asiasta laaditaan yllä olevan ehdotuksen mukainen kirjattu, päivätty ja numeroitu päätös, joka otetaan pöytäkirjan liitteeksi. Päätöksen allekirjoittavat toimitusjohtaja Minna Karhunen ja varatoimitusjohtaja Susanna Huovinen Suomen Kuntaliitto ry:n edustajina. /MK

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

122
Kuntaliiton hallintoon liittyvät kokoukset - kokousohjelma 2026

Liite 122.1 Vuoden 2026 kokousohjelma

Liiton hallitus hyväksyi 28.8.2025 valtuuskunnan, hallituksen ja hallituksen työvaliokunnan kokousohjelman vuodelle 2026. Kokousohjelmaan on myös merkitty tiedoksi Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokoukset, Suomen kuntasäätiön hallituksen kokoukset sekä muita Kuntaliiton luottamushenkilöitä mahdollisesti kiinnostavia tilaisuuksia. Lisäksi kokousohjelmaan on merkitty mitkä kokoukset pidetään Kuntatalolla ja mitkä kokoukset pidetään etäkokouksina.

Kuntaliiton hallintoon liittyvien kokousten ajoittumiseen vaikuttavia asioita ovat liiton omat toimintaprosessit (toimintasuunnitelman ja talousarvion valmistelu sekä konsernin toiminnan ja talouden seuranta) ja liiton sääntömääräisten asioiden käsittelyaikataulu sekä liiton kannalta tärkeät edunvalvontaprosessit kuten valtion talousarvion valmistelu.

Ehdotus

Hallitus päättää pitää kokouksensa vuonna 2026 liitteenä 122.1 olevan kokousohjelman mukaisesti. /MK

Päätös

Hallitus päätti pitää kokouksensa vuonna 2026 liitteenä 122.1 olevan kokousohjelman mukaisesti sillä muutoksella, että hallituksen 29.10.2026 kokous pidetään Kuntatalolla Helsingissä.

123
Kuntaliiton nimenkirjoitusoikeudet

Yhdistyslaissa säädetään yhdistyksen nimenkirjoittajista (36 §).

Sääntömääräisiä nimenkirjoittajia ovat hallituksen puheenjohtajan lisäksi kaikki ne henkilöt, joilla on suoraan sääntöjen nojalla oikeus kirjoittaa yhdistyksen nimi. Sääntömääräisten tai määrättyjen nimenkirjoittajien muutokset ilmoitetaan yhdistysrekisteriin.

Kuntaliiton sääntöjen mukaan (33 §) yhdistyksen nimen kirjoittaa hallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja, kaksi näistä yhdessä tai joku näistä yhdessä hallituksen määräämän yhdistyksen muun toimihenkilön kanssa.

On tarkoituksenmukaista, että yhdistyksen nimen kirjoittavat yksiköiden johtajat ja muut yhdistyksen hallintoa hoitavat henkilöt säännöissä määriteltyjen henkilöiden kanssa yhdessä. Hallitus on 28.8.2025 päättänyt, että yhdistyksen nimen kirjoittaa hallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja, kaksi näistä yhdessä tai joku näistä yhdessä seuraavien henkilöiden kanssa:

Hannele Lindfors, henkilöstö- ja hallintojohtaja
Elina Liippola, talousjohtaja
Juha Myllymäki, lakiasiain johtaja
Markus Pauni, strategia- ja kehitysjohtaja
José Valanta, yhteysjohtaja
Pirjo Sirén, johtaja, yhdyskunta ja ympäristö
Ulf Stenman, johtaja, ruotsinkieliset asiat.

Ehdotus

Merkitään tiedoksi Kuntaliiton nimenkirjoittajia koskevat säännökset ja hallituksen 28.8.2025 päätös.

Todetaan, että sääntömääräisten nimenkirjoittajien muutoksesta tehdään ilmoitus yhdistysrekisteriin. /MK

Päätös

Merkittiin tiedoksi Kuntaliiton nimenkirjoittajia koskevat säännökset ja hallituksen 28.8.2025 päätös.

Todettiin, että sääntömääräisten nimenkirjoittajien muutoksesta tehdään ilmoitus yhdistysrekisteriin.

124
Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö Kevan varavaltuutetun vaihdosta koskevasta ehdotuksesta

Valtiovarainministeriö on 26.11.2025 vastaanottanut Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:ltä hyvinvointialueiden ehdotuksen Kevan varavaltuutetun vaihtamiseksi. Ehdotuksen mukaan hyvinvointialueet ovat Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n osakaskokouksessa 21.11.2025 päättäneet ehdottaa, että Kevan varavaltuutettu Ozan Yanarin tilalle nimetään Olli-Pekka Paasivirta.

Kevasta annetun lain (66/2016) 8 a §:n mukaan Kevassa on 30 valtuutettua, joilla kullakin on yksi henkilökohtainen varavaltuutettu. Kuusi valtuutettua ja yhtä monta varavaltuutettua määrätään kuntien ja hyvinvointialueiden henkilöstöä edustavien edustavimpien valtakunnallisten neuvottelujärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Neljä valtuutettua ja yhtä monta varavaltuutettua määrätään Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n ehdottamista henkilöistä. Muista valtuutetuista ja varavaltuutetuista kaksikymmentä määrätään kuntien keskusjärjestön ja hyvinvointialueiden yhdessä ehdottamista henkilöistä siten, että kunnat, kuntayhtymät, hyvinvointialueet ja maan eri osat saavat valtuutetuissa tasapuolisen edustuksen.

Kuntien keskusjärjestön ja hyvinvointialueiden yhteisen ehdotuksen muodostamiseksi valtiovarainministeriö pyytää Suomen Kuntaliitolta lausuntoa hyvinvointialueiden ehdotuksesta Kevan varavaltuutetun vaihtamiseksi. Lausunto pyydetään toimittamaan valtiovarainministeriön kirjaamoon 23.12.2025 mennessä.

Kuntaliiton ja hyvinvointialueiden Kevan valtuutetuiksi ja henkilökohtaisiksi varavaltuutetuiksi 1.9.2025 alkavalle toimikaudelle yhdessä ehdotettavista henkilöistä on neuvoteltu poliittisten ryhmien kesken keväällä 2025. Ryhmien välisissä neuvotteluissa on sovittu, että Kuntaliitto esittää 20 valtuutetuista ja varavaltuutetuista 10 ja hyvinvointialueet 10. Kevan

varavaltuutettu Ozan Yanar kuuluu hyvinvointialueiden ehdottamiin henkilöihin.

Ehdotus

Hallitus hyväksyy hyvinvointialueiden ehdotuksen siitä, että Kevan varavaltuutettu Ozan Yanarin tilalle nimetään Olli-Pekka Paasivirta. /MK

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

125
Kuntaliiton strategian, organisaation ja toiminnan esittely

Liite 125.1 Kuntaliiton strategia 2023-2026
Liite 125.2 Kuntaliiton tilinpäätös 2024
Liite 125.3 Kuntaliiton tilintarkastuskertomus 2024
Liite 125.4 Kuntaliiton vuosikertomus 2024
Liite 125.5 Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli
Liite 125.6 Kuntaliiton talousarvio 2026 ml sijoituspolitiikka

Suomen Kuntaliitto ry. on kuntasektorin toimintaedellytysten turvaaja ja kehittäjä. Kuntaliiton jäseniä ovat kaikki Suomen 308 kuntaa ja kaupunkia. Toiminnassamme ovat mukana myös maakuntien liitot, muut kuntayhtymät sekä kuntataustaiset osakeyhtiöt.

Kunnat luovat perustan asukkaiden hyvälle elämälle. Kuntaliitto tekee työtä, jotta kunnat onnistuvat tehtävässään. Painotamme toiminnassamme ennakoivaa ja strategista edunvalvontaa sekä toimivia neuvontapalveluita. Tuemme ja kiritämme tutkimus- ja kehittämistoiminnalla (T&K) ennakoivaa ja strategista edunvalvontaa, toimintaympäristön muutosten hallintaa sekä tulevaisuuden kunnan rooleja ja toimintaa. Analysoimme ja hyödynnämme tietoa erityisesti strategisen edunvalvonnan tarpeisiin.

Neuvomme ja opastamme kuntia sekä muita asiakkaitamme laajasti kaikkien kunnan toimialojen kysymyksissä. Asiantuntijapalvelujemme vahvuuksia ovat julkisen hallinnon laaja tuntemus sekä syvä osaaminen kuntakentän erityiskysymyksissä.

Verkostotoimintamme on laajaa. Se tuottaa lisäarvoa sekä kuntien edunvalvonnan suunnittelussa ja toteuttamisessa että vertaistuen ja -keskustelujen muodossa.

Kuntaliitolla on myös Brysselissä toimisto, joka seuraa kunnille tärkeiden EU-lainsäädäntöhankkeiden valmistelua, viestii niistä kunnille ja muille sidosryhmille sekä vaikuttaa EU:n päätöksenteossa ja kansainvälisissä verkostoissa.

Strategia 2023–2026: Vaikuttava kumppani kunnille

Kuntaliiton strateginen johtaminen ja sen mukainen toiminta on Kuntaliiton luottamushenkilöitä, johtoa, yksiköitä, henkilöstöä sekä kuntia ja sidosryhmiä osallistavaa verkostomaista toimintaa, jossa asioiden ennakointi, linjaaminen ja toteuttaminen kulkevat myös osin toisiinsa limittyen eri tasoilla. Kuntaliiton strategia päivitetään vuoden 2026 aikana. Strategialla linjataan ja suunnataan Kuntaliiton toimintaa v. 2027–2030.

Kuntaliiton toiminnan ohjauksen ja seurannan keskeiset välineet ovat strategian ja toimintasuunnitelman lisäksi talousarvio, tilinpäätös ja toimintakertomus sekä liiton operatiivista toimintaa kuvaava vuosikertomus.

Vuosien 2023–2026 ajan voimassa olevassa strategiassa on linjattu, että Kuntaliitto haluaa olla *vaikuttava kumppani kunnille* luomalla kestävää pohjaa kuntien työlle ja hyvinvoinnille toimimalla yhteiskunnallisena suunnannäyttäjänä ja erilaisten kuntien äänenä. Tässä onnistumiseen tarvitaan uutta osaamista, kuntien erilaisuuden huomioimista sekä ennakoivaa työotetta. Kuntaliitto haluaa myös olla muutoskykyinen organisaatio, jossa voidaan hyvin ja jonka talous on vakaalla pohjalla.

Meille tärkeät arvot ja toimintatavat ovat:

1. Askeleen edellä

Olemme vaikuttavia kuntien edunvalvojia ja kunnista käytävän keskustelun suunnannäyttäjiä. Ennakoimme yhteiskunnan muutoksia ja kehitämme vaikuttavia ratkaisuja, jotta voimme vaikuttaa päättäjiin ja tukea kuntia. Solmimme vahvoja kumppanuuksia. Tuomme esille vahvemmin osaamistamme ja seuraamme onnistumistamme.

2. Yhteistyötä yli rajojen

Luomme vaikuttavuutta työskentelemällä verkostojen kanssa ja tukemalla kuntien moniäänisyyttä. Hyödynnämme jäsenkuntien sekä erilaisten verkostojen ja sidosryhmiemme osaamista. Vahvistamme rajoja ylittävää yhteistyötä kuntien toimialojen välillä, kuntien ja hyvinvointialueiden välillä sekä kuntien ja valtion välillä. Huolehdimme asiakasymmärryksestämme ja varmistamme asiakkaamme tyytyväisyyden. Huomioimme monimuotoisen kuntakentän strategisten tavoitteiden edistämisessä.

3. Uudistava kulttuuri

Olemme uudistumiskykyinen organisaatio, jossa voidaan hyvin. Ylläpidämme ja kehitämme osaamistamme.

Strategiset painopisteet 2023–2026 ovat:

Uudet kestävät kunnat ja kaupungit (vaikuttavuustavoite):

Uudistuvat kunnat ja kaupungit tunnistavat omat vahvuutensa ja luovivat menestyksekkäästi yhdessä kuntalaisten ja yhteistyökumppaniensa kanssa muuttuvassa toimintaympäristössä. Tulevaisuuden kunnat ovat elinvoimaisia, hiilineutraaleja, kriisinkestäviä, kansainvälisiä ja kielellisesti kestäviä.

Uusi valtionohjaus mahdollistaa erilaistuvien kuntien ja kaupunkien uudistumisen ja vaikuttavan toiminnan. Kuntien itsehallintoa on vahvistettu, tehtävien yksityiskohtaista sääntelyä kevennetty ja kuntakokeilut mahdollistettu.

Hyvinvoinnin mahdollistajat (vaikuttavuustavoite):

Kunnassa on tunnistettu ylisukupolvisen hyvinvoinnin osatekijät, ja yhteistyöllä ne toimivat yhteen asukkaiden parhaaksi. Sivistyspalvelut tukevat merkittävästi asukkaiden hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Koulutusjärjestelmä on uudistettu vastaamaan toimintaympäristön muutoksia ja oppijoiden tarpeita. Koulutus on saavutettavaa.

Elinvoiman vahvistajat (vaikuttavuustavoite):

Kunnan uusi rooli työllisyydessä otetaan haltuun kokonaisvaltaisesti. Osaaminen kohtaa tarpeen, ja osaavat tekijät viihtyvät kunnassa.

Hyvän elinympäristön varmistajat (vaikuttavuustavoite):

Kunnilla on onnistumisen mahdollisuudet hyvän ympäristön suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä arjen palveluiden järjestämisessä kuntalaisille ilmastonmuutosta hilliten, siihen varautuen ja digitalisaatiota hyödyntäen.

Kunnat tuottavat terveellistä, turvallista, viihtyisää ja luonnoltaan monimuotoista elinympäristöä, joka tukee ja vahvistaa hyvinvointia, toimivia yhdyskuntia ja elinvoimaa. Tämä mahdollistuu alueidenkäytön suunnittelulla, maapolitiikan toimenpiteillä, yhdyskuntatekniikan palveluilla ja niitä ohjaavilla viranomaistoiminnoilla.

Kunnan kiinteistökanta on korjattu, uudistettu ja mitoitettu palvelutarpeen mukaan. Kunnassa on toimintavarma ja yhdyskuntarakennetta vastaava infrastruktuuri.
Liikennejärjestelmä on toimiva ja sen rahoitus riittävää. Tietoliikenneyhteydet nopeat ja toimintavarmat.

Toimintasuunnitelma

Kuntaliiton strategia sisältää vuosittain tarkistettavan toimintasuunnitelman, jonka Kuntaliiton hallitus hyväksyy ja valtuuskunta vahvistaa. Siinä linjataan vuositasolla strategiset teema-alueet ja niille tavoitteet. Valmistelutyössä huomioidaan ajankohtaiset kuntien lainsäädännöllisen ja muun toimintaympäristön muutokset.

Erityisenä painopisteenä ja panostuksena vuodelle 2026 on liiton uuden strategian ja seuraavan hallitusohjelman tavoitteiden valmistelu sekä kuntapolitiikan suuntaa luotaava työ, jossa hahmottelemme kuntaperusteisen järjestelmän ja kuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaa väestönmurroksen keskellä. Työn vaikuttavuuden varmistamiseksi tavoittelemme parlamentaarisen työn käynnistämistä.

Organisaatio, toimintamalli ja palvelut

Kuntaliitossa työskentelee noin 120 kunta-alan asiantuntijaa. Kuntaliitto yhdessä tytäryhtiöidensä kanssa muodostaa Kuntaliitto-konsernin.

Kuntaliiton johtoryhmän muodostavat:

Minna Karhunen, toimitusjohtaja
Timo Reina, varatoimitusjohtaja (elinvoima ja talous -yksikkö)
Susanna Huovinen, varatoimitusjohtaja (hyvinvointi ja sivistys -yksikkö)
Elina Liippola, talousjohtaja
Hannele Lindfors, henkilöstö- ja hallintojohtaja
Juha Myllymäki, lakiasiainjohtaja (lakiyksikkö)
Markus Pauni, strategia- ja kehitysjohtaja (kuntapolitiikka ja -johtaminen, digitalisaatio & Kuntaliiton strategiatyö)
Ulf Stenman, johtaja (ruotsinkieliset asiat)
Pirjo Sirén, johtaja (yhdyskunta ja ympäristö)
José Valanta, yhteysjohtaja (asiakkuudet, viestintä ja kansainväliset asiat & edunvalvonnan koordinaatio)
Sami Niemi, henkilöstön edustaja

Kuntaliiton yksiköt ovat:

- Elinvoima ja talous
- Hyvinvointi ja sivistys
- Laki
- Strategia

- Yhdyskunta- ja ympäristö
- Toimitusjohtajan esikunta: Asiakkuudet, viestintä ja kansainväliset asiat, Henkilöstö ja hallinto, Talous, Ruotsinkieliset asiat

Kuntaliitto-konsernissa on kaksi liiketoimintaa harjoittavaa tytäryhtiötä: FCG Finnish Consulting Group Oy ja KL-Kustannus Oy, joiden 100-prosenttinen omistaja on Kuntaliiton kokonaan omistama Kuntaliitto Holding Oy.

Lisäksi konserniin kuuluvat Kuntaliitto Palvelut Oy, joka tarjoaa palveluja pääasiassa Kuntaliitto-konsernille. Hallinnolliset ja ICT-tukipalvelut Kuntaliitolle tuottaa Inservio Oy, jonka Kuntaliitto omistaa tasaosuuksin Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n ja Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n kanssa. Suomen Kuntaliitto ry omistaa Hansel Oy:stä 35 %.

Läheisesti Kuntaliiton toimintakokonaisuuteen limittyy myös Suomen Kuntasäätiö, joka perustettiin Kuntaliiton valtuuston päätöksellä v. 2016. Suomen kuntasäätiön tarkoituksena on kuntien elinvoimaisuuden ja demokratian sekä muiden pyrkimysten edistäminen ja kuntien itsehallinnon vahvistaminen. Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö mm. tukee Kuntaliiton kautta kuntien ja koko kuntakentän tutkimus- ja kehittämistoimintaa (T&K).

Kuntaliiton toimintamuodot & palvelut

Kuntaliiton toiminta jakautuu seuraaviin palvelukokonaisuuksiin, jotka ovat kaikki toisiinsa kytköksissä: edunvalvonta, neuvonta, tutkimus ja kehittäminen, verkostot ja tapahtumat sekä viestintä.

1. Edunvalvonta
   - vaikuttamistyö
   - edunvalvontaympäristön ennakoiva seuranta ja luotaus
   - kuntavaikutusten arviointi

Kuntaliitto vaikuttaa ja ajaa kuntien etua päivittäisessä työssään. Aloitteet, lausunnot, eduskuntakuulemiset ja vaikuttamistapaamiset ovat osa päivittäistä vaikuttamistyötä. Kuntaliitto vaikuttaa aktiivisesti lukuisissa kansallisissa työryhmissä, ja nostamme kuntien tarpeita ja näkemyksiä esille myös EU:n toimintaelimissä.

Osana edunvalvontatyötä Kuntaliitto seuraa ja luotaa yhteiskunnallista kehitystä, kuntien toimintaympäristön muutosta ja lainsäädännön kehitystä eteenpäin katsoen. Kuntaliitto tunnistaa kuntien tarpeita ja näkemyksiä kuntaverkostoissa ja kartoittaa niitä erillisselvityksin ja kyselyin. (Ks. tutkimus ja kehittäminen.)

Kuntavaikutusten arviointi, kustannusarviot ja laskelmat eri tasoisten päätösten, sääntelyn ja säädösten toimeenpanon vaikutuksista kuntiin ovat osa edunvalvontapalveluamme.

2. Neuvonta
   - yleiset neuvontapalvelut
   - henkilökohtaiseen palveluun perustuvat kuntien neuvontapalvelut
   - asiantuntija- ja konsultaatiopalvelut

Kuntaliiton neuvontapalvelut ovat jäsen- ja sopimusasiakkaille sekä muille asiakkaille tarjottavaa digitaalista ja henkilökohtaista asiantuntijapalvelua.

Yleiset neuvontapalvelut ovat verkon kautta välitettävää informaatiota ja digitaalista asiantuntijapalvelua jäsen- ja sopimusasiakkaille sekä sidosryhmille. Kuntaliitto.fi on kuntatiedon kotipesä, joka sisältää kootusti tietoa Suomen kunnista ja tärkeistä kuntia koskettavista ilmiöistä, asioista ja lainsäädännöstä. Tällaisia palveluita ovat mm. toimiala- tai aihealuekohtaiset asiantuntijasivumme kuntaliitto.fi:ssä.

Kuntien neuvontapalvelut ovat jäsen- ja sopimusasiakkaille kohdennettua ja vahvaan osaamiseen perustuvaa henkilökohtaista neuvontaa. Kuntaliiton asiantuntijat vastaavat kuntien johdon, viranhaltijoiden ja asiantuntijoiden esittämiin kysymyksiin ja neuvontapyyntöihin. Nämä palvelut ovat jäsen- ja sopimusasiakkaille maksuttomia, kun palvelupyyntöön vastaaminen ei ylitä tavanomaisena pidettävää asiantuntijatyöpanosta (2 h) pyyntöä kohden.

Asiantuntija- ja konsultaatiopalvelut erityisen vaativia, räätälöityjä ja pääsääntöisesti maksullisia asiantuntijapalveluja. Nämä palvelut edellyttävät aina toimeksiantoa. Toimeksiannosta sovitaan osapuolten välillä etukäteen ja Kuntaliiton hallituksen hyväksymien periaatteiden ja hinnaston mukaisesti.

3. Tutkimus, kehittäminen ja data-analytiikka
    - tutkimukset ja selvitykset
    - laskelmat ja analyysit
    - työkalut ja toimintamallit

Toimintansa vaikuttavuuden varmistamiseksi Kuntaliitto tukee ja kirittää tutkimus- ja kehittämistoiminnalla ennakoivaa ja strategista edunvalvontaa, toimintaympäristön muutosten hallintaa sekä tulevaisuuden kunnan rooleja ja toimintaa.
Tutkimus- ja selvitystieto auttaa löytämään ne vaikuttamisen ja kehittämisen paikat, joissa meidän on mahdollista saada aikaan vaikuttavuutta edunvalvontatyöllemme. Tällöin vastataan mm. kysymyksiin mihin asioihin tulee vaikuttaa lainsäädännön kautta? Millaisia tulevaisuuden ratkaisuja Kuntaliitto voi yhdessä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa olla kehittämässä?

Kuntaliitto tuottaa taustatietoa kuntien moninaisuudesta, erilaisuudesta ja erilaistumiskehityksestä tutkimustoiminnallaan. Kuntaliitto kuuluu myös Kansalliseen ennakointiverkostoon. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta myös kuulee Kuntaliiton näkemyksiä tulevaisuuden mahdollisista kehityskuluista.

Kuntaliiton kehitystoiminnalla tuetaan ennakoivan edunvalvonnan päämääriä kehittämisen keinoin. Kehittämisen kohteena voi olla oma esimerkiksi oma ratkaisumalli, suuren lainsäädäntöhankkeen myötä tarpeellinen toimeenpanon muutostukiprojekti tai laajasti kuntakenttää koskeva kehittäminen, jolloin toteutustapana on tyypillisesti kuntien verkostosta koostuva projekti, joka toteutetaan yhteistyössä FCG:n tai muun kehittäjäkumppanin kanssa.

Kuntaliiton edunvalvonta on tietopohjaista. Konserniyhteistyössä tehtävä data-analytiikka luo pohjaa asiantuntijoiden edunvalvontatyölle Kuntaliiton vaikuttamisen uskottavuuden ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Kuntaliitto kerää myös tietoa kunnista edunvalvonnan tueksi erilaisin kyselyin.

4. Verkostot ja tapahtumat
    - kuntatyyppi- ja sopimusasiakkuusverkostot
    - toimialajohdon verkostot

- palvelu/ammattiryhmäverkostot
- kansainväliset verkostot
- kuntamarkkinat
- kunnallista menoa -tapahtumat

Verkosto- ja tapahtumapalvelut ovat jäsen- ja sopimusasiakkaille suunnattuja vuorovaikutteisia vaikuttamisen ja kehittymisen kohtaamispaikkoja.
Kuntaliiton verkostot tarjoavat osaamista ja vertaiskokemuksia kuntien arjen työn tueksi. Osana verkostojen työtä vaikutetaan myös Kuntaliiton edunvalvontaan. Periaatteena on se, että toimimalla yhdessä olemme vaikuttavampia.

Kuntaliitto järjestää vuosittain ja kuukausittain lukuisia tapahtumia, vuoropuhelua ja verkostoitumista edistäviä ohjelmallisia tilaisuuksia. Tapahtumat ovat joko toistuva- tai kertaluontoisia. Monet tapahtumista järjestetään yhteistyössä Kuntaliitto-konsernin ja kuntakumppaneidemme kanssa.

5. Viestintä
   - ajankohtaisviestintä
   - uutiskirjeet
   - Kuntaliitto.fi -verkkopalvelu
   - webinaarit

Kuntaliitto pitää kunnat ajan tasalla kunta-alan ajankohtaisimmista ilmiöistä. Kuntaliitto huolehtii kuntien näkyvyydestä yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Kuntaliiton Ajankohtaista-sivusto tarjoaa luotettavaa tietoa, uutiskirjeet tiivistävät tärkeimmät tapahtumat ja uutiset suoraan sähköpostiin. Kuntaliitto viestii myös sosiaalisessa mediassa. Kuntaliitto järjestää myös kunta-alan viestijöille tukea.

6. Muut palvelut
   - kunnia- ja ansiomerkit

Suomen Kuntaliiton kunnia- ja ansiomerkkien kautta elää tärkeä perinne palkita ja kiittää kuntien työntekijöitä ja luottamushenkilöitä arvokkaasta työstä. Ensimmäisen ansiomerkin hienosta työstä kuntien hyväksi kunta-alan järjestöt myönsivät jo vuonna 1944.

Ehdotus — Hallitus päättää merkitä tiedoksi liitteenä olevat liiton toiminnan ohjausta koskevat asiakirjat.

Päätös — Merkittiin tiedoksi liitteenä olevat liiton toiminnan ohjausta koskevat asiakirjat.

126
Kuntaliiton hallituksen seuraava kokous

Kuntaliiton hallituksen seuraava kokous pidetään etäkokouksena torstaina 12.2.2026 klo 10.00-12.00. Kokoukseen osallistutaan Microsoft Teams -ohjelmalla.

Ehdotus — Merkitään tiedoksi.

Päätös — Merkittiin tiedoksi.

127
Muut asiat

Todettiin, että hallituksen työvaliokunta pitää ylimääräisen kokouksen 18.12.2025 klo 13.00-14.00.

128
Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.18.

Allekirjoitukset	Puheenjohtaja	Sihteeri
	Ilmari Nurminen	Nina Eriksson

Käsitellyt asiat 110 - 128

Pöytäkirjan tarkastus

Piia Elo

1 § Nimi ja kotipaikka

Yhdistyksen nimi on suomeksi Suomen Kuntaliitto ry ja ruotsiksi Finlands Kommunförbund rf.

Yhdistyksen englanninkielisenä nimenä voidaan käyttää nimeä Association of Finnish Cities and Municipalities, saksankielisenä nimenä Verband der Städte und GemeindenFinnlands ja ranskankielisenä nimenä Association Finlandaise des Pouvoirs Locaux.

Yhdistyksen kotipaikka on Helsinki.

2 § Yhdistyksen kieli

Yhdistys on suomen- ja ruotsinkielinen. Jäsenkokouksien ja valtuuskunnan esityslistat ja pöytäkirjat laaditaan sekä suomeksi että ruotsiksi. Hallitus päättää muiden toimielinten pöytäkirja- ja asiakirjakielestä.

3 § Jäsenyys

Yhdistyksen varsinaisina jäseninä voivat olla Suomen kunnat ja yhteistyöjäseninä kuntayhtymät sekä kuntien ja kuntayhtymien määräysvallassa olevat muut oikeuskelpoiset yhteisöt ja säätiöt. Yhteistyöjäsenillä ei ole äänioikeutta eikä oikeutta asettaa ehdokkaita liiton toimielimiin.

4 § Tarkoitus

Yhdistyksen tarkoituksena on kuntien elinvoimaisuuden ja demokratian vahvistaminen sekä kunnan asukkaiden itsehallinnon ja hyvinvoinnin edistäminen. Yhdistys edustaa jäseniään kansallisesti ja kansainvälisesti. Yhdistys ajaa ja valvoo jäsenten etua ja palvelee jäseniä sekä toimii jäsenten kehittäjäkumppanina.

Yhdistys tarjoaa itse ja hallinnoimiensa yhteisöjen kautta asiantuntijapalveluja, konsultointia ja koulutusta kuntien erilaistuviin tarpeisiin. Yhdistys voi harjoittaa julkaisutoimintaa. Yhdistyksen tarkoituksena ei ole hankkia voittoa tai muuta taloudellista etua jäsenille tai muille osallisille eikä yhdistyksen tarkoitus tai toiminnan laatu ole muutenkaan pääasiassa taloudellinen.

5 § Taloudellinen toiminta

Yhdistys voi omistaa ja hallita kiinteää ja irtainta omaisuutta, osakkeita sekä arvopapereita.

6 § Yhdistykseen liittyminen

Kunnan, yhteisön ja säätiön, joka tahtoo liittyä yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi tai yhteistyöjäseneksi, on ilmoitettava siitä kirjallisesti yhdistyksen hallitukselle, joka päättää varsinaiseksi jäseneksi ja yhteistyöjäseneksi hyväksymisestä.

Yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi ja yhteistyöjäseneksi voi liittyä joko kalenterivuoden alusta, jolloin on suoritettava koko jäsenmaksu tai heinäkuun

ensimmäisestä päivästä lukien, jolloin on suoritettava puolet vuoden jäsenmaksusta.

7 § Yhdistyksestä eroaminen

Varsinaisella jäsenellä ja yhteistyöjäsenellä on oikeus erota yhdistyksestä tekemällä siitä yhdistyslain mukainen ilmoitus. Eroaminen tulee voimaan vuoden kuluttua eroamisilmoituksen tekemisestä. Eroilmoituksen jättäneellä jäsenellä ei ole läsnäolo- eikä äänioikeutta yhdistyksen jäsenkokouksessa eikä oikeutta asettaa ehdokkaita yhdistyksen toimielimiin.

8 § Yhdistyksestä erottaminen

Yhdistyksen hallitus voi erottaa varsinaisen jäsenen tai yhteistyöjäsenen yhdistyslaissa mainituilla erottamisperusteilla.

Jos varsinainen jäsen tai yhteistyöjäsen ei maksa jäsenmaksua määräaikaan mennessä, tälle on annettava maksukehotus. Jos maksua ei ole suoritettu kahden kuukauden kuluessa siitä, kun maksukehotus on annettu tiedoksi, yhdistyksen hallitus voi erottaa varsinaisen jäsenen tai yhteistyöjäsenen yhdistyksestä.

9 § Jäsenmaksu

Varsinainen jäsen ja yhteistyöjäsen on velvollinen suorittamaan yhdistykselle vuosittaisen jäsenmaksun.

Yhdistyksen valtuuskunta vahvistaa kunkin vuoden ensimmäisessä varsinaisessa kokouksessaan jäsenmaksun seuraavaksi vuodeksi.

Varsinaisen jäsenen jäsenmaksu määräytyy siten, että siitä kolme neljäsosaa kerätään asukasluvun perusteella ja yksi neljäsosa maksuun pantavaa kunnallisveroa vastaavien verotettavien tulojen perusteella, kuitenkin niin, että yli 20 000 asukkaan menevältä osalta on kunnan asukasperusteinen jäsenmaksu 40 prosentilla alennettu ja, jos jäsenkunnan maksuun pantavaa kunnallisveroa vastaavien verotettavien tulojen määrä asukasta kohti ylittää kaikkien jäsenkuntien keskimääräisen maksuun pantavaa kunnallisveroa vastaavien verotettavien tulojen määrän asukasta kohti, alennetaan maksuun pantavaa kunnallisveroa vastaaviin verotettaviin tuloihin perustuvaa kunnan jäsenmaksuosuutta keskiarvon ylittävältä osalta 25 prosentilla.

Yhteistyöjäsenen jäsenmaksut porrastetaan valtuuskunnan määrittelemillä periaatteilla. Jäsenmaksu muodostuu perusmaksusta ja lisäosasta. Lisäosan suuruus määräytyy jäsenen organisaation luonteen mukaan asukasluvusta, oppilasmäärästä, liikevaihdosta tai muusta toiminnan laajuutta kuvaavasta perusteesta. Lisäosaa tasataan erikseen määrittelevällä kertoimella.

Yhteistyöjäsenten porrastetut maksut voivat olla erisuuruiset.

Hallitus voi myöntää määräajaksi alennuksia varsinaisen jäsenen tai yhteistyöjäsenen maksuvelvollisuudesta, milloin varsinaisen jäsenen tai yhteistyöjäsenen maksukyky on olennaisesti alentunut tai muu painava syy antaa siihen aiheen.

Valtuuskunta voi määrätä varsinaisen jäsenen ja yhteistyöjäsenen suorittamaan

tiettyä tarkoitusta varten ylimääräistä jäsenmaksua. Ylimääräinen jäsenmaksu suoritetaan 3 tai 4 momentissa määrättyjen perusteiden mukaan ja hallituksen määräämänä aikana.

Jäsenmaksu on suoritettava vuosittain maaliskuun ensimmäiseen päivään mennessä, jollei valtuuskunta toisin määrää.

10 § Kuntien muodostamien yhteisöjen palvelu

Yhdistys voi palvella varsinaisten ja yhteistyöjäsenten lisäksi muita kuntien muodostamia, omistamia ja hallinnoimia yhteisöjä hallituksen päättämien perusteiden mukaisesti.

11 § Päätösvalta ja toimielimet

Yhdistyksen päätösvaltaa käyttävät jäsenkokous ja valtuuskunta siten kuin näissä säännöissä määrätään.

Jäsenkokousta voidaan kutsua Kuntapäiviksi.

Yhdistyksen toimielimet ovat:
1) valtuuskunta
2) hallitus
3) vaalilautakunta
4) vaalivalmistelutoimikunta
5) ruotsinkielinen neuvottelukunta.

Edellä 3 momentin 2 ja 5 kohdissa mainittujen toimielimien jäseniä valittaessa noudatetaan tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin vaatimuksia.

Yhdistyksen hallitus voi asettaa myös muita toimielimeä ja neuvottelukuntia. Hallituksen puheenjohtajalla ja toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä ja ottaa osaa keskusteluun yhdistyksen toimielinten kokouksissa.

12 § Kuntapäivät

Yhdistyksen varsinainen jäsenkokous, varsinaiset Kuntapäivät pidetään joka neljäs vuosi kuntavaalien jälkeen, elo-marraskuussa. Yhdistyksen hallitus määrää kokouspaikan ja -ajan.

Mikäli kuntavaalien ajankohta siirtyy, siirtyy Kuntapäivien pitämisen ajankohta vastaavasti.

Kutsu varsinaisille Kuntapäiville on toimitettava kirjallisesti jäsenille viimeistään kolme kuukautta kuntavaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen.

Jäsenen on kirjallisesti ilmoitettava valitsemiensa kokousedustajien nimet yhdistyksen hallitukselle viimeistään kuukautta ennen Kuntapäiviä.

Kuntapäivien esityslista on lähetettävä jäsenille viimeistään kaksi kuukautta ennen Kuntapäiviä toimitettavaksi edelleen jäsenten valitsemille edustajille.

Yhdistyksen ylimääräiset Kuntapäivät on kutsuttava koolle yhdistyslaissa säädetyin perustein. Ylimääräisiä Kuntapäiviä koskevan kokouskutsun osalta

sovelletaan edellä mainittuja varsinaisia Kuntapäiviä koskevia määräyksiä siten poiketen, että kokouskutsu on toimitettava kaksi kuukautta ennen kokousta, kokousedustajat ilmoitettava kuukautta ennen kokousta ja esityslista lähetettävä viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta.

Hallitus voi päättää, että Kuntapäiville saa osallistua myös siten, että jäsen voi käyttää täysimääräisesti päätösvaltaansa tietoliikenneyhteyden ja muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana.

Hallitus voi päättää myös, että varsinaiset Kuntapäivät ja ylimääräiset Kuntapäivät järjestetään ilman kokouspaikkaa siten, että jäsenet käytävät päätösvaltaansa ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana.

13 § Äänimäärät ja edustus Kuntapäivillä

Jäsenkuntien äänimäärät Kuntapäivillä määräytyvät asukasluvun mukaan seuraavasti:
- kunnalla, jonka asukasluku on enintään 10 000, yksi ääni;
- kunnalla, jonka asukasluku on 10 001 - 100 000, kaksi ääntä;
- kunnalla, jonka asukasluku on yli 100 000, kaksikymmentä ääntä;

Jäsenkunta voi valita Kuntapäiville enintään kolme edustajaa seuraavasti:
- kunnasta, jonka asukasluku on alle 20.000 asukasta, voidaan valita yksi edustaja;
- kunnasta, jonka asukasluku on 20.001-100.000 asukasta, voidaan valita enintään kaksi edustajaa; ja
- kunnasta, jonka asukasluku on yli 100.000 asukasta, voidaan valita enintään kolme edustajaa.

Kunnan asukasluvulla tarkoitetaan lain (661/2009) mukaisen väestötietojärjestelmän kuntavaaleja edeltävän vuodenvaihteen asukaslukuja.

Jäsenkunta voi valita varsinaisille edustajille tarpeellisen määrän varaedustajia. Varaedustaja osallistuu Kuntapäiville varsinaisen edustajan ollessa estyneenä ja käyttää tällöin edustajalle annettua äänimäärää kunnan edustajana.

Kunnan äänimäärä jaetaan kunnan edustajien kesken siten, kuin kunnan edustajalleen antamassa valtakirjassa on määritelty.

Oikeus ottaa keskusteluun osaa Kuntapäivillä on myös Kuntaliiton valtuuskunnan ja hallituksen jäsenillä, Kuntaliiton toimitusjohtajalla ja varatoimitusjohtajilla sekä henkilöillä, joille Kuntapäivät tämän oikeuden myöntää.

14 § Kuntapäivien järjestäytyminen

Valtuuskunnan puheenjohtaja avaa kokouksen, minkä jälkeen Kuntapäivät valitsevat Kuntapäivien puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat. Kuntapäivät kutsuvat tarvittavat sihteerit ja valitsevat tarvittavan määrän pöytäkirjantarkastajia.

Kuntapäivät hyväksyvät myös tarvittaessa työjärjestyksen, jolla annetaan

kokousmenettelyä koskevia yhdistyslakia ja yhdistyksen sääntöjä täydentäviä määräyksiä.

15 § Varsinaisilla Kuntapäivillä käsiteltävät asiat

Varsinaisten Kuntapäivien on
1) käsiteltävä hallituksen antama, valtuuskunnan hyväksymä kertomus edellisten varsinaisten Kuntapäivien jälkeen tapahtuneesta yhdistyksen toiminnasta;
2) päätettävä valtuuskunnan jäsenten palkkioista ja korvauksista; ja
3) valittava valtuuskunnan jäsenet ja kullekin henkilökohtainen varajäsen seuraaviin varsinaisiin Kuntapäiviin kestäväksi toimikaudeksi.

16 § Päätöksenteko Kuntapäivillä

Päätökset Kuntapäivillä tehdään tarvittaessa enemmistöpäätöksillä.

Vaalit suoritetaan näiden sääntöjen ja valtuuskunnan hyväksymän äänestys- ja vaalijärjestyksen mukaisella menettelyllä, jota kutsutaan yhdistyksessä vaalijärjestykseksi.

17 § Vaalilautakunta

Valtuuskunta asettaa vaalilautakunnan, jonka tehtävänä on muun muassa ohjeistaa valtuuskunnan vaali, vahvistaa ehdokaslistat valtuuskunnan vaalia varten ja vahvistaa valtuuskunnan vaalin tulos. Vaalilautakunnan tehtävistä määrätään tarkemmin valtuuskunnan vaalijärjestyksessä.

Vaalilautakuntaan nimetään 3-5 jäsentä, jotka valitsevat keskuudestaan vaalilautakunnan puheenjohtajan. Vaalilautakunta kutsuu itselleen sihteerin ja muun tarvittavan henkilöstön.

18 § Vaalivalmistelutoimikunta

Vaalivalmistelutoimikunnan asettaa ja nimeää valtuuskunta. Vaalivalmistelutoimikuntaan valitaan puheenjohtaja ja niin monta jäsentä, että kukin valtuuskunnassa edustettuna oleva ryhmä voi ehdottaa siihen edustajan ja varaedustajan.

Vaalivalmistelutoimikunnan tehtävänä on tehdä Kuntapäiville ehdotus valtuuskuntaan valittavista jäsenistä ja heidän henkilökohtaisista varajäsenistään.

19 § Ehdokkaiden asettaminen

Valtuuskunnan jäseniä ja varajäseniä valittaessa käsittelyn pohjana on vaalivalmistelutoimikunnan ehdokaslista.

Vähintään viisitoista (15) kuntaa voi laatia oman ehdokaslistansa valtuuskuntaan valittavista jäsenistä ja varajäsenistä. Kuntien laatima ehdokaslista on toimitettava vaalivaliokunnalle viimeistään kuukautta ennen Kuntapäiviä.

Vaalivalmistelutoimikunnan ehdokaslista toimitetaan vaalilautakunnalle vaalijärjestyksen mukaisesti. Vaalilautakunta toimittaa ehdokaslistan jäsenille

esityslistan yhteydessä. Vaalilautakunta toimittaa mahdollisen kuntien laatimat ehdokaslistat jäsenille viimeistään kaksi viikkoa ennen Kuntapäiviä.

Vaali

Mikäli jäsenten ja varajäsenten vaalissa ei keskustelun jälkeen päästä yksimielisyyteen, vaalissa äänestetään vaalilautakunnalle toimitettujen ja vahvistamien ehdokaslistojen välillä. Vaali suoritetaan listaäänestyksenä siten, että kukin ääni annetaan ehdokaslistalle kokonaisuudessaan. Eniten ääniä saaneen ehdokaslistan ehdokkaat tulevat valituksi.

20 § Valtuuskunnan kokoonpano ja toimikausi

Valtuuskuntaan kuuluu 65 jäsentä ja 65 henkilökohtaista varajäsentä, joiden tulee olla kuntalaissa tarkoitettuja valtuutettuja.

Jäsenistä 64 valitaan kuntavaalien jälkeen samana vuonna järjestettävillä Kuntapäivillä. Ahvenanmaan maakunnasta valitaan Kuntapäivillä lisäksi yksi jäsen ja hänelle (henkilökohtainen) varajäsen.

Valtuuskunnan jäsenten toimikausi alkaa valtuuskunnan jäsenten vaalin vahvistamisesta ja jatkuu siihen asti, kunnes uuden valtuuskunnan vaalin tulos on vahvistettu.

Valtuuskunnan jäsenet valitaan noudattaen periaatetta, jonka mukaan eri poliittisten puolueiden tai muiden ryhmien edustus vastaa kuntavaalien suhteellisuusperiaatteen mukaisesti puolueiden tai muiden ryhmien edellisissä valtakunnallisissa kuntavaaleissa yhdistyksen jäsenkunnissa saamia äänimääriä. Lisäksi Ahvenanmaan maakunnasta valitaan yksi jäsen.

Edellä tarkoitetuilla muilla ryhmillä on oltava valtakunnallisesti tai alueellisesti riittävä keskinäinen yhteys, jotta niiden äänimäärät voidaan valtuuskunnan jäseniä valittaessa laskea yhteen. Tällaisina muina ryhminä pidetään vain sellaisia rekisteröityjä yhdistyksiä, jotka ovat valtakunnallisen tai useammassa kuin yhdessä kunnassa toimivan alueellisen rekisteröidyn yhdistyksen jäseniä.

Valtuuskuntaan on valittava jäsen tai jäseniä jokaisesta maakunnasta. Jäseniä valittaessa on pyrittävä siihen, että erityyppiset ja eri kokoiset kunnat ovat valtuuskunnassa mahdollisimman oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti edustettuina. Varajäsenistä on soveltuvin osin voimassa, mitä jäsenistä määrätään.

21 § Valtuuskunnan tehtävät

Päätösvaltaa yhdistyksessä käyttää valtuuskunta, jollei näissä säännöissä ole määrätty erikseen muuta.

Valtuuskunnan tehtävänä on sen lisäksi, mitä näissä säännöissä muualla määrätään:
1) valita valtuuskunnan jäsenistä puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa;
2) valita hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä nimetä jäsenistä puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa;
3) valita neljän vuoden toimikaudeksi yhdistyksen tilintarkastajaksi ja

varatilintarkastajaksi tilintarkastusyhteisö, joka nimeää päävastuullisen tilintarkastajan, jonka piiristä nimetään muut vastuuhenkilöt;
4) asettaa valtuuskunnan vaalia varten vaalilautakunta ja vaalivalmistelutoimikunta;
5) vahvistaa yhdistyksen toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä vahvistaa jäsenmaksun suuruus;
6) vahvistaa yhdistyksen toimintakertomus ja tilinpäätös, ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja muille tilivelvollisille;
7) päättää hallituksen ja muiden toimielinten jäsenten palkkioista ja muista korvauksista;
8) päättää yhdistyksen toiminnan kannalta huomattavan omaisuuden myymisestä, vaihtamisesta ja muusta luovuttamisesta;
9) hyväksyä vaalijärjestys ja valtuuskunnan työjärjestys;
10) hyväksyä yhdistyksen sääntöjen muutokset kolmen neljäsosan enemmistöllä annetuista äänistä; sekä
11) päättää yhdistyksen purkamisesta.

22 § Valtuuskunnan kokoukset

Valtuuskunta kokoontuu kuntavaalien jälkeen marras-joulukuussa hallituksen puheenjohtajan kutsusta järjestäytymiskokoukseen valtuuskunnan puheenjohtajan ja kahden varapuheenjohtajan sekä hallituksen vaalin toimittamiseksi ja vaalilautakunnan ja vaalivalmistelutoimikunnan asettamiseksi.

Valtuuskunta kokoontuu varsinaiseen kokoukseen kahdesti vuodessa, kevätkokoukseen maalis-heinäkuussa ja syyskokoukseen syys-joulukuussa hallituksen määräämänä aikana ja paikassa.

Ylimääräinen valtuuskunnan kokous pidetään, kun valtuuskunta niin päättää tai hallitus pitää sitä tarpeellisena taikka kun vähintään kymmenesosa valtuuskunnan jäsenistä on ilmoittamansa asian käsittelemistä varten kirjallisesti sitä hallitukselta pyytänyt.

Valtuuskunnan kokoukseen voidaan osallistua hallituksen niin päättäessä myös postitse tai tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana tai ennen kokousta. Päätös voi koskea myös vain osaa kokouksessa käsiteltävistä asioista.

Valtuuskunnan kokous voidaan hallituksen niin päättäessä järjestää ilman kokouspaikkaa siten, että jäsenet käyttävät päätösvaltaansa ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana.

Valtuuskunta on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen jäsenistä on läsnä.

Kutsu valtuuskunnan kokoukseen on lähetettävä kullekin jäsenelle tämän ilmoittamaan osoitteeseen kirjeellä tai sähköisesti vähintään kymmenen päivää ennen kokousta. Kutsuun on mahdollisuuksien mukaan liitettävä esityslista. Jos kokoukseen voidaan osallistua myös postitse tai tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla, tästä on mainittava kokouskutsussa. Kokouskutsussa on lisäksi mainittava, jos kokoukseen postitse tai tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla osallistuvan jäsenen puhevallan käyttäminen on rajoitettua.

Hallituksen jäsenellä, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä muilla valtuuskunnan määräämillä henkilöillä on oikeus olla läsnä valtuuskunnan kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluun.

Valtuuskunnan hyväksymässä työjärjestyksessä voidaan antaa tarkempia määräyksiä valtuuskunnan toiminnasta ja kokousmenettelystä.

23 § Hallituksen kokoonpano

Hallitukseen kuuluu 15 jäsentä ja 15 varajäsentä. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy, kun valtuuskunta on valinnut seuraavan hallituksen. Hallitukseen kuuluvista vähintään yhden jäsenen ja yhden varajäsenen on edustettava ruotsinkielistä väestöryhmää.

Hallitus valitaan noudattaen periaatetta, jonka mukaan eri poliittisten puolueiden tai muiden ryhmien edustus vastaa kuntavaalien suhteellisuusperiaatteen mukaisesti puolueiden tai muiden ryhmien edellisissä kuntavaaleissa yhdistyksen jäsenkunnissa saamia äänimääriä. Jäseniä valittaessa on lisäksi otettava huomioon alueelliset näkökohdat ja erikokoisten kuntien edustavuus.

Hallituksen puheenjohtaja on yhdistyksen puheenjohtaja.

24 § Hallituksen tehtävät

Hallitus edustaa yhdistystä ja huolehtii yhdistyksen hallinnosta ja taloudesta, jollei se ole valtuuskunnan päätösvaltaan kuuluva asia.

Hallituksen tulee:

1) valmistella valtuuskunnan käsiteltäväksi tulevat asiat sekä huolehtia sen päätösten täytäntöönpanosta;
2) vahvistaa yhdistyksen palvelujen käyttöä koskevien maksujen perusteet siltä osin kuin tehtävä ei kuulu valtuuskunnalle tai maksun määräämistä ole annettu muulle toimielimelle;
3) päättää hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestyksestä, toimisäännöistä ja toimiston organisaatiorakenteen perusteista;
4) päättää toimitusjohtajan, varatoimitusjohtajan ja ruotsinkielisen toiminnan johtajan ottamisesta ja erottamisesta sekä heidän keskinäisestä vastuualuejaostaan;
5) asettaa ruotsinkielinen neuvottelukunta ja tarvittaessa muita toimielimiä ja neuvottelukuntia;
6) päättää henkilöstön palkkauksen, eläkkeiden ja luontaisetujen yleisistä perusteista;
7) päättää kiinteän omaisuuden, kiinteistöjen tai huoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden sekä muiden pitkäaikaiseen omistukseen tarkoitettujen osakkeiden tai muiden arvopapereiden sekä muun kuin yhdistyksen toiminnan kannalta huomattavan omaisuuden myymisestä, vaihtamisesta, muusta luovutuksesta, ostamisesta ja kiinnittämisestä sekä panttaamisesta; sekä
8) päättää velan ottamisesta ja antamisesta;
9) päättää takaussitoumuksen antamisesta yhdistyksen tytäryhtiöiden ja -yhteisöjen sitoumuksien suorittamisen vakuudeksi;
10) päättää yhdistyksen sijoitustoiminnan perusteista.

25 § Hallituksen työskentely

Hallitus on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen jäsenistä on läsnä.

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Puheenjohtajan on kutsuttava hallitus koolle, kun vähintään neljä hallituksen jäsentä on ilmoittamansa asian käsittelemistä varten kirjallisesti sitä puheenjohtajalta pyytänyt. Jos puheenjohtaja on estynyt tai esteellinen, kutsun voi toimittaa ensimmäinen varapuheenjohtaja ja tämänkin ollessa estynyt tai esteellinen, toinen varapuheenjohtaja.

Valtuuskunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä yhdistyksen hallituksen määräämillä henkilöillä on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksessa ja ottaa osaa keskusteluun. Päätökseksi tulee ehdotus, jota on kannattanut yli puolet läsnä olevista jäsenistä. Esteellistä hallituksen jäsentä ei pidetä läsnä olevana. Jos äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Vaalissa tulevat valituiksi eniten ääniä saaneet. Kuitenkin jos valittavana on yksi henkilö, vaalissa tulee valituksi enemmän kuin puolet ääniä saanut. Jos ensimmäisellä kerralla kukaan ehdokkaista ei saa yli puolta äänistä, vaali suoritetaan tällöin kahden eniten ääniä saaneen välillä. Jos äänet menevät vaalissa tasan, ratkaistaan vaali arvalla.

26 § Asioiden esittely hallituksen kokouksessa

Asiat päätetään hallituksen kokouksessa toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan esittelystä hallituksen hyväksymän vastuualuejaon pohjalta, jollei hallitus päätä yksittäisessä asiassa muuta.

Toimitusjohtajalla on oikeus ottaa esiteltäväkseen varatoimitusjohtajan vastuualueeseen kuuluva asia, jos hän katsoo asian laadun sitä vaativan sekä siirtää hänelle kuuluvan asian esittely varatoimitusjohtajalle.

27 § Työvaliokunta

Hallitus voi asettaa keskuudestaan työvaliokunnan, jonka tehtävänä on valmistella hallituksen käsiteltäviä asioita sekä huolehtia muista hallituksen sille antamista tehtävistä.

28 § Neuvottelukunnat

Neuvottelukunnan tehtävänä on hoitaa sille hallituksen hyväksymässä toimisäännössä määrätyt tehtävät. Neuvottelukunnan jäsenten valinnassa huomioon otettavista seikoista määrätään toimisäännössä.

29 § Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan tehtävänä on:

1) johtaa hallituksen alaisena yhdistyksen toimistoa yhdessä varatoimitusjohtajien kanssa sekä vastata yhdistyksen konserniin kuuluvien

yhteisöjen omistajaohjauksesta;
2) seurata kuntia koskevan lainsäädännön ja kunnallishallinnon yleistä kehitystä sekä ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin yhdistyksen ja sen jäsenten etujen valvomiseksi;
3) valvoa yhdistyksen varojen hoitoa sekä antaa tätä koskevat määräykset siltä osin kuin tehtävää ei ole annettu muulle toimihenkilölle; sekä
4) huolehtia muista hallituksen ja sen työvaliokunnan määräämistä tehtävistä.

30 § Varatoimitusjohtaja

Varatoimitusjohtajan tehtävänä on hallituksen hyväksymän vastuualuejaon mukaisesti huolehtia asioiden valmistelusta ja esittelystä hallituksen kokouksessa.

31 § Yhdistyksen tilit

Yhdistyksen tilit päätetään kalenterivuosittain. Niiden samoin kuin muiden yhdistyksen hallintoa ja taloudenpitoa koskevien asiakirjojen on oltava valmiina tilintarkastajien tarkastettavaksi huhtikuun 20. päivään mennessä.

32 § Aloitteet ja kysymykset

Yhdistyksen varsinaisella ja yhteistyöjäsenellä ja valtuuskunnan jäsenellä on oikeus tehdä yhdistyksen toimintaan liittyviä aloitteita ja kysymyksiä. Aloitteen ja kysymyksen tekijälle on ilmoitettava sen johdosta suoritetut toimenpiteet.

Hallituksen on vastattava yhdistyksen varsinaisen jäsenen ja yhteistyöjäsenen ja valtuuskunnan edustajan tekemään kysymykseen viimeistään siinä kokouksessa, joka ensiksi pidetään kolmen kuukauden kuluessa kysymyksen tekemisestä.

Hallituksen on vuosittain saatettava valtuuskunnalle tiedoksi tehdyt aloitteet ja kysymykset sekä niiden johdosta suoritetut toimenpiteet.

33 § Nimenkirjoitus

Yhdistyksen nimen kirjoittaa hallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja, kaksi näistä yhdessä tai joku näistä yhdessä hallituksen määräämän yhdistyksen muun toimihenkilön kanssa.

34 § Yhdistyksen purkautuminen ja lakkauttaminen

Jos yhdistys purkautuu tai se lakkautetaan, on sen varat, sen jälkeen, kun velat on maksettu, luovutettava käytettäväksi yhdistyksen varsinaisten jäsenten yhteisiä etuja palveleviin tarkoituksiin.

Kuntaliiton talouskatsaus, tammikuu-marraskuu 2025

TUOTOT

Kuntaliiton varsinaisen toiminnan tuotot ovat yhteensä 14 861 152 euroa ylittäen budjetin 14 542 832 euroa 318 319 eurolla.

Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokrat

Asiantuntijapalvelutuotot ovat 129 584 euroa alittaen budjetin 146 667 euroa 17 082 eurolla. Kunnia- ja ansiomerkkien myynti on 441 130 euroa budjetin ollessa 174 167 euroa eli budjettiylitys on 266 963 euroa. Muita tuloja kertyi 414 020 euroa ylittäen budjetin 75 193 euroa 338 827 eurolla.

Palvelutuotot, tuotemyynti ja muut tulot ovat yhteensä 984 734 euroa. Niiden budjetti on 396 027 euroa eli budjetti ylittyy 588 708 eurolla.

Ulkoinen rahoitus

Ulkoiset rahoitustuotot (projektit ja hankkeet) ovat 2 526 377 euroa budjetin ollessa 2 802 993 euroa, joten budjetti alittuu 276 616 eurolla.

Edellä mainittuihin toteutuneisiin ja budjetoituihin ulkoisiin rahoitustuottoihin sisältyy saatuna avustuksena Kuntasäätiön tuki 1 662 064 euroa, josta yleisavustuksen osuus on 641 667 euroa.

Jäsenmaksut (kunta- ja yhteistyöjäsenet sekä palvelusopimusasiakkaat)

Jäsenmaksut ovat 11 350 040 euroa. Budjetti 11 343 812 euroa ylittyy 6 228 eurolla.

KUSTANNUKSET

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut (ml. palkat, palkkiot, eläkkeet ja henkilösivukulut) ovat 11 024 575 euroa budjetin ollessa 11 241 738 euroa, jolloin budjetti alittuu 217 163 eurolla.

Muut henkilöstö- ja koulutuskulut sekä matkakulut

Yhteissummaltaan 358 816 euron muut henkilöstö- ja koulutuskulut, alittavat budjetoidun 733 293 euroa yhteensä 374 477 eurolla.

Matkakustannuksia toteutuu 409 297 euroa, mikä alittaa budjetoidun 491 187 euroa 81 889 eurolla.

Vuokrat

Vuokrat ovat 1 338 389 euroa budjetin ollessa 1 326 063 euroa, joka ylittyy 12 325 eurolla. Pääosan vuokrista muodostaa Kuntasäätiölle maksettavien toimistotilojen vuokra 1 020 397 euroa, jonka saatuihin avustuksiin kirjattu Kuntasäätiön tuki kattaa.

ICT-kustannukset

ICT-kuluja toteutui 1 302 936 euroa alittaen budjetoidun 1 553 737 euroa 250 802 eurolla. Konsernin sisäisten tukipalvelujen tuottamien tai läpilaskuttamien ict-kulujen osuus toteutuneista on 209 830 euroa alittaen budjetoidun 288 017 euroa 78 187 eurolla.

Ulkopuoliset palvelut

Ulkopuoliset palvelut ovat 3 523 032 euroa budjetin ollessa 4 070 511 euroa, jolloin budjettialitus on 547 479 euroa.

- Asiantuntija- ja ulkopuolisia palveluita toteutuu 2 315 977 euroa. Niitä budjetoitiin 3 454 035 euroa, joten budjetti alittuu 1 138 059 eurolla.
- Konsernin hallintopalvelukuluja toteutuu 780 611 euroa. Budjetti 323 305 euroa ylittyy 457 306 eurolla.

Markkinointi-, suhdetoiminta- ja edustuskulut

- Markkinointi-, suhdetoiminta- ja edustuskuluja on yhteensä 177 774 euroa alittaen budjetoidun 202 308 euroa 24 534 eurolla.

Muut toimintakulut

Muut toimintakulut ovat 580 373 euroa. Budjetti 683 574 alittuu 103 200 eurolla.

- Kokous- ja neuvottelukuluja toteutuu 185 973 euroa. Budjetti 338 350 euroa alittuu 152 377 eurolla.
- Vakuutusmaksuja toteutuu 59 243 euroa. Budjetti 75 583 euroa alittuu 16 340 eurolla.
- Jäsenmaksuja toteutuu 66 177 euroa. Budjetti 75 414 euroa alittuu 9 237 eurolla

Muut kulut yhteensä

Muut kulut yhteensä ovat 7 690 617 euroa. Budjetti on 9 060 672 euroa, joka alittuu 1 370 056 eurolla.

KUSTANNUKSET YHTEENSÄ

Kaikki kustannukset ovat yhteensä 18 718 231 euroa, jolloin budjetti 20 305 134 euroa alittuu 1 586 903 eurolla.

TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ ELI OPERATIIVISEN TOIMINNAN TULOS

Tuotto-/kulujäämä ennen sijoitus- ja rahoitustoimintaa on -3 857 079 euroa budjetin ollessa -5 762 301 euroa. Eroa budjettiin on +1 905 222 euroa.

SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulos on +20 013 336 euroa budjetin ollessa +6 133 663 euroa. Eroa budjettiin on +13 879 674 euroa.

Sijoitussalkun kirjanpitoon merkitty nettokurssivoitto on +3 689 645 euroa ja arvonalennukset +389 514 euroa, yhteensä +4 079 158 euroa budjetin ollessa +2 447 500 euroa. Eroa budjettiin on +1 631 658 euroa.

Kuntaliiton sijoitusomaisuus on hoidettavana kolmella varainhoitajalla (Aktia, Evli ja Nordea Asset Management), jotka hoitavat sijoitusomaisuutta Suomen Kuntaliitto ry:n hallituksen hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti, joka löytyy Teamsista. Hallitus hyväksyi päivitetyn sijoituspolitiikan vuodelle 2025 marraskuussa 2024. Varainhoidon kuukausiraportti kuvaa sijoitusomaisuuden arvonkehityksen markkina-arvoihin perustuen.

Sijoitussalkun markkina-arvo 30.11.2025 on 112,9 milj. euroa, joka on -0,0 milj. euroa (-0,0%) verrattuna 31.10.2025 tilanteeseen ja +21,7 milj. euroa (+23,8%) verrattuna salkun markkina-arvoon 31.12.2024 (91,2 milj. euroa)

Sijoitustoiminnan tuotot esitetään kirjanpidossa varovaisuuden periaatetta noudattaen, jolloin sijoituksen hankintamenoa alempi arvo kirjataan aina, mutta kurssivoitto vain myynnin yhteydessä.

YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ

Suomen Kuntaliitto ry:n tulos jaksolla on +16 156 257 euroa, kun se budjetissa on +371 361 euroa. Ero budjettiin on +15 784 896 euroa.

YHTEENVETO

Marraskuun 2025 kumulatiiviset tuotot ovat 318 319 euroa budjetoitua suuremmat.

Kumulatiiviset kustannukset ovat 1 586 903 euroa budjetoitua pienemmät.

Kumulatiivinen toiminnallinen tulos on 1 905 222 euroa budjetoitua suurempi.

Kumulatiiviset sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotot ovat 13 879 674 euroa budjetoitua suuremmat.

Jakson tammikuu-marraskuu kumulatiivinen tulos on 15 784 896 euroa budjetoitua suurempi.

KUNTA LIITTO

Kuntaliiton tulos 1-11/2025

Hallituksen kokous 18.12.2025

Talousjohtaja Elina Liippola

Suomen Kuntaliitto ry	Toteuma	Budjetti		Toteuma		Budjetti	Toteuma
	01-11/2025	01-11/2025	ERO	01-11/2024	ERO	2025	2024
TULOSLASKELMA							
TUOTOT							
Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokrat	984.734	396.027	588.708	622.117	362.618	434.661	706.995
Ulkoinen rahoitus	2.526.377	2.802.993	-276.616	3.349.621	-823.244	3.002.019	3.647.880
Jäsenmaksut	11.350.040	11.343.812	6.228	11.343.816	6.224	12.375.068	12.375.072
Tuotot yhteensä	**14.861.152**	**14.542.832**	**318.319**	**15.315.553**	**-454.402**	**15.811.748**	**16.729.946**
KUSTANNUKSET							
Palkat ja palkkiot	-9.327.708	-9.433.561	105.854	-9.214.380	-113.328	-10.406.137	-10.254.048
Eläke- ja muut henkilösivukulut	-1.696.867	-1.808.177	111.310	-1.625.311	-71.556	-1.985.038	-1.870.269
Henkilöstökulut yhteensä	**-11.024.575**	**-11.241.738**	**217.163**	**-10.839.691**	**-184.884**	**-12.391.175**	**-12.124.317**
Poistot	**-3.039**	**-2.723**	**-316**	**-3.276**	**237**	**-2.971**	**-3.574**
Muut henkilöstökulut ja koulutus	-358.816	-733.293	374.477	-338.316	-20.500	-765.710	-345.790
Vuokrat	-1.338.389	-1.326.063	-12.325	-1.375.473	37.085	-1.446.160	-1.439.087
Ict-kulut	-1.302.936	-1.553.737	250.802	-1.369.339	66.404	-1.694.986	-1.587.379
Matkat	-409.297	-491.187	81.889	-304.421	-104.877	-546.030	-394.986
Ulkopuoliset palvelut	-3.523.032	-4.070.511	547.479	-2.999.806	-523.226	-4.358.551	-3.475.854
Markkinointi, suhdetoiminta ja edustus	-177.774	-202.308	24.534	-125.410	-52.364	-226.800	-148.951
Muut toimintakulut	-580.373	-683.574	103.200	-566.670	-13.703	-735.524	-663.642
Muut kulut yhteensä	**-7.690.617**	**-9.060.672**	**1.370.056**	**-7.079.435**	**-611.182**	**-9.773.761**	**-8.055.689**
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	**-18.718.231**	**-20.305.134**	**1.586.903**	**-17.922.402**	**-795.829**	**-22.167.907**	**-20.183.580**
TOIMINNALLINEN TULOS	**-3.857.079**	**-5.762.301**	**1.905.222**	**-2.606.848**	**-1.250.231**	**-6.356.159**	**-3.453.633**
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	**20.013.336**	**6.133.663**	**13.879.674**	**6.980.768**	**13.032.568**	**6.356.163**	**7.309.931**
Verot			0,00	259.011	-259.011		258.861
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	**16.156.257**	**371.361**	**15.784.896**	**4.632.931**	**11.523.327**	**4**	**4.115.158**

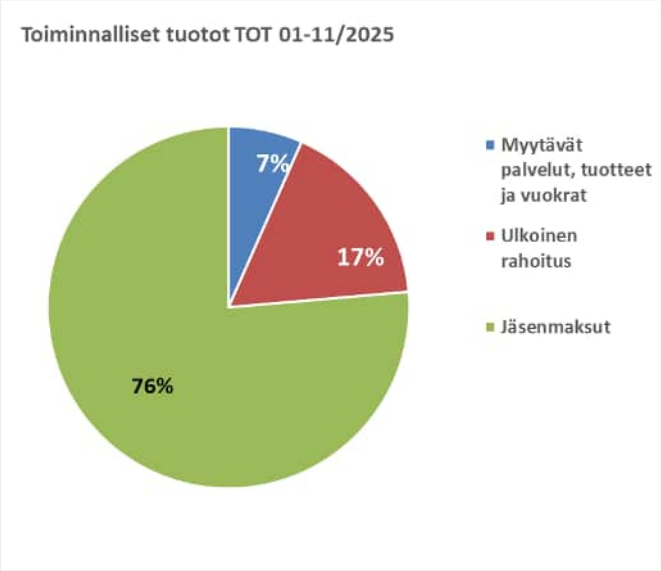

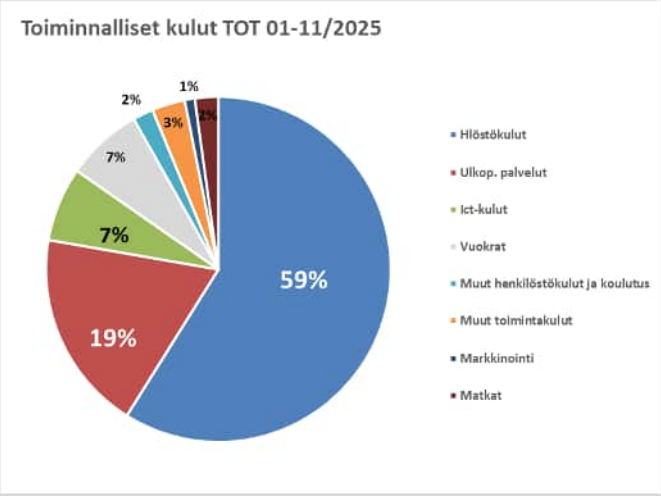

SUOMEN KUNTALIITON HALLITUKSEN JA TYÖVALIOKUNNAN TYÖJÄRJESTYS

[XX.XX.2025]

SISÄLLYSLUETTELO

1 § Määräysten soveltaminen ... 3
2 § Sähköinen työtila ... 3
3 § Kokoontuminen ja kokousajat ... 3
4 § Kokouskutsu ... 3
5 § Kokouskieli ... 3
6 § Puhe- ja läsnäolo-oikeus ... 4
7 § Päätösvaltaisuus ja läsnäolo kokouksessa ... 4
8 § Kokouksen järjestäytyminen ... 5
9 § Asioiden käsittelyjärjestys ja käsittely ... 5
10 § Päätöksen toteaminen ilman äänestystä ... 5
11 § Äänestykseen otettavat ehdotukset ... 5
12 § Äänestystapa ... 5
13 § Äänestysjärjestys ... 5
14 § Päätöksentekoenemmistö ... 6
15 § Vaali ... 6
16 § Esteellisyys ... 6
17 § Pöytäkirja ... 6
18 § Palkkiot ... 7
19 § Työjärjestyksen hyväksyminen ... 7

HALLITUKSEN JA TYÖVALIOKUNNAN TYÖJÄRJESTYS

1 § MÄÄRÄYSTEN SOVELTAMINEN

Suomen Kuntaliitto ry:n (jäljempänä ”Kuntaliitto”) hallitus on hyväksynyt tämän työjärjestyksen ohjaamaan hallituksen ja työvaliokunnan työskentelyä. Tätä työjärjestystä sovelletaan hallituksen ja soveltuvin osin työvaliokunnan työskentelyssä, jollei Kuntaliiton säännöissä määrätä toisin tai hallitus päätä muuta.

2 § SÄHKÖINEN TYÖTILA

Hallituksella on käytössä sähköinen työtila, josta löytyvät kokouksiin liittyvät asiakirjat. Palvelun käyttö vaatii rekisteröitymistä palvelun käyttäjäksi.

3 § KOKOONTUMINEN JA KOKOUSAJAT

Hallitus kokoontuu järjestäytymiskokoukseen viimeistään kahden viikon kuluessa valtuuskunnan kokouksesta, jossa hallitus on valittu.

Hallitus vahvistaa kokouspäivät vuodeksi kerrallaan. Hallituksen puheenjohtaja vastaa siitä, että hallitus kokoontuu muuten tarvittaessa.

Puheenjohtajan on kutsuttava hallitus koolle, kun vähintään neljä hallituksen jäsentä on ilmoittamansa asian käsittelemistä varten kirjallisesti sitä puheenjohtajalta pyytänyt. (Sääntöjen 25.2 §)

Hallituksen kokousajat julkaistaan sähköisessä työtilassa.

4 § KOKOUSKUTSU

Kokousaineisto sisältää kokouskutsun ja liiteaineiston.

Kokouskutsu sisältää

- kutsun kokoukseen, mistä käy ilmi kokouspäivä, paikka ja kellonaika
- esityslistan, josta käy ilmi käsiteltävät asiat ja päätösehdotukset.

Kokouskutsun liitteenä on käsiteltävien asioiden *liiteaineisto*.

Kokouskutsu ja mahdollisuuksien mukaan liiteaineisto on julkaistava sähköisessä työtilassa seitsemän päivää ennen kokousta.

Esityslistaa voidaan sen julkaisemisen jälkeen muuttaa. Esityslistan muuttamisesta ennen kokousta päättää kokouksen puheenjohtaja. Muuttamisesta ilmoitetaan mahdollisuuksien mukaan ennakolta toimielimen jäsenille.

Sähköpostikokous voidaan kutsua koolle samana päivänä, kun kokous avataan. Sähköpostikokouksen kokouskutsu ja liiteaineisto voidaan lähettää läsnäolooikeutetuille sähköpostilla tai muulla vastaavalla tavalla, jolla kokous pidetään. Sähköpostikokous voidaan sulkea ennen kuin seitsemän päivää on kulunut kokouksen avaamisesta vain, jos kaikki varsinaiset jäsenet ovat ottaneet osaa kokoukseen.

5 § KOKOUSKIELI

Kokouksen kieli on suomi.

Kokouskutsut ja pöytäkirjat laaditaan suomeksi.

6 § PUHE- JA LÄSNÄOLO-OIKEUS

Hallituksen varajäsenillä on puhe- ja läsnäolo-oikeus varsinaisessa hallituksen kokouksessa, mutta äänioikeus vain varsinaisen jäsenen ollessa esteellinen tai estynyt. Hallituksen varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia vaan ryhmäkohtaisia. Puolueiden hallitusryhmien on ilmoitettava varajäsenten sijantulojärjestys etukäteen toimikaudeksi kerrallaan. Sijatulojärjestys vahvistetaan hallituksen järjestäytymiskokouksessa.

Valtuuskunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä yhdistyksen hallituksen määräämillä henkilöillä on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksessa ja ottaa osaa keskusteluun. (Sääntöjen 25.3 §)

Seuraavilla henkilöillä on läsnäolo-oikeus hallituksen varsinaisessa kokouksessa, jollei hallitus päätä jonkin kokouksen tai asian osalta toisin:

- Kuntaliiton valtuuskunnassa edustettujen puolueiden nimeämät henkilöt (ns. kunnallissihteerit),
- johtoryhmän jäsenet,
- henkilöstöryhmien nimeämä luottamusmies ja
- kokouksen käytännön toimenpiteitä hoitavat henkilöt.

Sähköpostikokouksen läsnäolo- ja äänioikeus on hallituksen varsinaisilla jäsenillä ja varsinaisen jäsenen estyneenä ollessa varajäsenellä. Jos varsinainen jäsen on estynyt osallistumaan sähköpostikokoukseen, hänen on ilmoitettava tästä varajäsenelle, kokouksen puheenjohtajalle ja sihteerille. Valtuuskunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä hallituksen päättämillä muilla henkilöillä on oikeus olla läsnä hallituksen sähköpostikokouksessa ja oikeus ottaa osaa keskusteluun.

Toimitusjohtajalla ja varatoimitusjohtajilla on oikeus kutsua hallituksen kokoukseen yksittäisen asian käsittelyä varten asiantuntijaksi liiton toimihenkilöitä tai muita asiantuntijoita.

Työvaliokunnan jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet. Jos varsinainen jäsen on estynyt saapumaan kokoukseen tai esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn, hänen on ilmoitettava asiasta työvaliokunnan sihteerille ja varajäsenelle ja pyydettävä varajäsentä saapumaan kokoukseen.

Työvaliokunnan varajäsenillä ei ole läsnäolo-oikeutta työvaliokunnan kokouksessa, jollei varsinainen jäsen ole esteellinen tai estynyt.

Valtuuskunnan puheenjohtajalla, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä talousjohtajalla ja yhteysjohtajalla on puhe- ja läsnäolo-oikeus työvaliokunnan kokouksessa, ellei työvaliokunta päätä jonkin kokouksen tai asian osalta toisin.

7 § PÄÄTÖSVALTAISUUS JA LÄSNÄOLO KOKOUKSESSA

Kokous on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen jäsenistä on läsnä. (Sääntöjen 25.1 §)

Hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä muiden läsnäolijoiden on allekirjoitettava läsnäololista, joka otetaan pöytäkirjan liitteeksi.

Läsnäolo sähköpostikokouksessa ilmoitetaan osallistumalla kokouksessa käytävään keskusteluun tai ilmoittamalla muuten läsnäolosta kokouksen puheenjohtajalle ja sihteerille. Sähköpostikokouksessa läsnä olevaksi ilmoittautuneen katsotaan olevan läsnä koko sähköpostikokouksen ajan, jollei kokoukseen osallistuva ilmoita kokouksen puheenjohtajalle ja sihteerille poistuvansa kokouksesta kesken kokouksen. Kokouksen sihteeri laatii läsnäolijoista läsnäololistan, joka otetaan pöytäkirjan liitteeksi.

8 § KOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

Hallituksen kokousta johtaa hallituksen puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessa ensimmäinen varapuheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessa toinen varapuheenjohtaja.

Jos puheenjohtaja, ensimmäinen varapuheenjohtaja ja toinen varapuheenjohtaja ovat estyneitä tai esteellisiä, kokous valitsee itselleen puheenjohtajan.

Hallitus valitsee järjestäytymiskokouksessa hallitukselle sihteerin ja varasihteerin. Jos sihteeri ja varasihteeri ovat estyneitä tai esteellisiä, hallitus valitsee kokoukselle sihteerin.

Hallituksen kokouksessa valitaan yksi pöytäkirjantarkastaja.

9 § ASIOIDEN KÄSITTELYJÄRJESTYS JA KÄSITTELY

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei kokous päätä toisin. Kokouksessa voidaan ottaa käsiteltäväksi ja päätettäväksi myös sellainen asia, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.

Jos sähköisessä kokouksessa kokouksen puheenjohtaja tai kaksi äänivaltaista jäsentä vaatii asian käsittelyn siirtämistä varsinaiseen kokoukseen, asiasta ei saa tehdä päätöstä sähköisessä kokouksessa.

Asiat päätetään hallituksen kokouksessa toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan esittelystä hallituksen hyväksymän vastuualuejaon pohjalta. (Sääntöjen 26.1 §)

Toimitusjohtajalla on oikeus ottaa esiteltäväkseen varatoimitusjohtajan vastuualueeseen kuuluva asia, jos hän katsoo asian laadun sitä vaativan sekä siirtää hänelle kuuluvan asian esittely varatoimitusjohtajalle. (Sääntöjen 26.2 §)

Käsittelyn pohjana on toimitusjohtajan tai varatoimitusjohtajan ehdotus. Jos toimitusjohtaja/varatoimitusjohtaja on muuttanut esityslistalla olevaa ehdotusta ennen kuin kokous on tehnyt päätöksen asiasta, muutettu ehdotus on pohjaehdotus. Jos ehdotus on peruutettu ennen kuin kokous on tehnyt päätöksen asiasta, asia on poistettava esityslistalta.

10 § PÄÄTÖKSEN TOTEAMINEN ILMAN ÄÄNESTYSTÄ

Jos keskustelun aikana ei ole tehty kannatettuja ehdotuksia, puheenjohtaja toteaa pohjaehdotuksen päätökseksi.

Jos puheenjohtaja toteaa jäsenten kannattavan yksimielisesti kokouksessa tehtyä ehdotusta, puheenjohtaja toteaa ehdotuksen päätökseksi.

11 § ÄÄNESTYKSEEN OTETTAVAT EHDOTUKSET

Äänestykseen otetaan pohjaehdotus ja kannatetut ehdotukset. Ehdotusta, jossa on vaihtoehtoisia ehdotuksia, joka on tehty ehdollisena tai menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei kuitenkaan oteta äänestykseen.

12 § ÄÄNESTYSTAPA

Äänestys on toimitettava avoimesti, jollei kokous päätä muuta.

13 § ÄÄNESTYSJÄRJESTYS

Jos äänestykseen otettavia ehdotuksia on enemmän kuin kaksi, puheenjohtaja esittää kokouksen hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen. Äänestysjärjestys määräytyy seuraavien periaatteiden mukaan:

1) Ensin otetaan äänestykseen kaksi eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta. Voittanut ehdotus asetetaan jäljellä olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta vastaan. Näin jatketaan, kunnes

saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan.

2) Jos ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä on äänestettävä erikseen.

14 § PÄÄTÖKSENTEKOENEMMISTÖ

Päätökseksi tulee ehdotus, jota on kannattanut yli puolet läsnä olevista jäsenistä. Esteellistä jäsentä ei pidetä läsnäolevana. Esteellinen jäsen ei voi olla läsnä asiaa käsiteltäessä.

Jos äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni.

15 § VAALI

Vaali toimitetaan vaadittaessa suljetuin lipuin. Sähköisessä kokouksessa vaali toimitetaan aina avoimena vaalina.

Vaalissa tulevat valituiksi eniten ääniä saaneet.

Kuitenkin jos valittavana on yksi henkilö, vaalissa tulee valituksi enemmän kuin puolet ääniä saanut. Jos ensimmäisellä kerralla kukaan ehdokkaista ei saa yli puolta äänistä, vaali suoritetaan tällöin kahden eniten ääniä saaneen välillä.

Jos äänet menevät vaalissa tasan, ratkaistaan vaali arvalla.

16 § ESTEELLISYYS

Hallituksen jäsen tai yhdistyksen toimihenkilö ei saa osallistua hänen ja yhdistyksen välistä sopimusta koskevan eikä muunkaan sellaisen asian käsittelyyn eikä ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa. (YhdL 37 §). Mitä tässä työjärjestyksessä on todettu hallituksen jäsenen esteellisyydestä, sovelletaan kaikkiin hallituksen kokouksessa läsnä oleviin.

Esteellinen henkilö ei voi ottaa osaa asian valmisteluun, keskusteluun, päätöksentekoon eikä täytäntöönpanoon. Mikäli asian selvittäminen vaatii esteellisen henkilön kuulemista, esteellistä henkilöä voidaan kuulla ennen päätöksentekoa.

Esteellisyys on asiakohtainen. Esteellisyys tarkastellaan jokaisen yksittäisen päätösasian osalta erikseen.

Kokouksessa läsnä olevan tulee ennen asian käsittelyä ilmoittaa mahdollisesta esteellisyydestä puheenjohtajalle. Erimielisyyden ilmetessä esteellisyyttä koskevan asian ratkaisee kokous ääntenenemmistöllä. Jäsen saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos kokous ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä.

Hallituksen jäsen ei ole esteellinen asiassa, joka koskee hänen valitsemistaan työvaliokunnan jäseneksi tai Kuntaliiton tytäryhtiön hallituksen jäseneksi. Tytäryhtiön hallituksen jäsen on esteellinen osallistumaan Kuntaliiton hallituksessa toimiohjeen antamiseen kyseisen tytäryhtiön yhtiökokoukselle tai päättämään kyseisen tytäryhtiön yhtiökokouksen asioista.

17 § PÖYTÄKIRJA

Kokouksesta on laadittava pöytäkirja, josta käy ilmi asian esittely sekä päätökset, äänestykset ja eriävät mielipiteet.

Hallituksen pöytäkirjat jakaantuvat A-sarjaan ja B-sarjaan. A-sarja on julkinen, jollei hallitus päätä muuta. B-sarja on salassapidettävä.

Pöytäkirjat on numeroitava juoksevasti siten, että A-sarja ja B-sarja kuuluvat samaan juoksevaan numerointiin. Käsiteltävät asiat on numeroitava juoksevasti siten, että A-sarja ja B-sarja kuuluvat samaan juoksevaan numerointiin.

Pöytäkirjan allekirjoittaa kokouksen puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

Pöytäkirjan oikeellisuuden tarkastaa kokouksen siihen valitsema jäsen. Pöytäkirjantarkastajan on allekirjoitettava pöytäkirjaan tarkastuksen suorittamista koskeva merkintä. Jos pöytäkirjan tarkastaja on eri mieltä pöytäkirjan oikeellisuudesta, hän voi jättää asiasta lausunnon pöytäkirjaan tai sen liitteeksi.

Pöytäkirja voidaan allekirjoittaa ja tarkastaa sähköisesti.

Hallitus päättää edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksymisestä, jollei pöytäkirjaa saada tarkastettua sekä muulloin tarvittaessa.

Tarkastettu A-pöytäkirja julkaistaan, jollei hallitus päätä yksittäisen pöytäkirjan osalta toisin. Ennen pöytäkirjan julkaisemista pöytäkirjasta on poistettava yksityisyyden suojan edellyttämät henkilötiedot ja muut salassapidettävät tiedot.

18 § PALKKIOT

Hallituksen ja työvaliokunnan jäsenille maksetaan kokoukseen osallistumisesta palkkio valtuuskunnan päätöksen mukaisesti.

Hallituksen ja työvaliokunnan jäsenen ja varajäsenen on oltava kokouksessa läsnä vähintään puolet kokousajasta, jotta hän on oikeutettu saamaan kokouspalkkion.

Palkkion maksamisesta voidaan ohjeistaa toimitusjohtajan määräämällä tavalla tarkemmin erikseen.

19 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN

Hallitus on hyväksynyt tämän työjärjestyksen ◆.◆.2025.

SUOMEN KUNTALIITON HALLITUKSEN JA TYÖVALIOKUNNAN TYÖJÄRJESTYS

[XX.XX.2025]

SISÄLLYSLUETTELO

1 § Määräysten soveltaminen ... 3
2 § Sähköinen työtila ... 3
3 § Kokoontuminen ja kokousajat ... 3
4 § Kokouskutsu ... 3
5 § Kokouskieli ... 3
6 § Puhe- ja läsnäolo-oikeus ... 4
7 § Päätösvaltaisuus ja läsnäolo kokouksessa ... 4
8 § Kokouksen järjestäytyminen ... 5
9 § Asioiden käsittelyjärjestys ja käsittely ... 5
10 § Päätöksen toteaminen ilman äänestystä ... 5
11 § Äänestykseen otettavat ehdotukset ... 6
12 § Äänestystapa ... 6
13 § Äänestysjärjestys ... 6
14 § Päätöksentekoenemmistö ... 6
15 § Vaali ... 6
16 § Esteellisyys ... 6
17 § Pöytäkirja ... 7
18 § Palkkiot ... 7
19 § Työjärjestyksen hyväksyminen ... 8

HALLITUKSEN JA TYÖVALIOKUNNAN TYÖJÄRJESTYS

1 § MÄÄRÄYSTEN SOVELTAMINEN

Suomen Kuntaliitto ry:n (jäljempänä ”Kuntaliitto”) hallitus on hyväksynyt tämän työjärjestyksen ohjaamaan hallituksen ja työvaliokunnan työskentelyä. Tätä työjärjestystä sovelletaan hallituksen ja soveltuvin osin työvaliokunnan työskentelyssä, jollei Kuntaliiton säännöissä määrätä toisin tai hallitus päätä muuta.

2 § SÄHKÖINEN TYÖTILA

Hallituksella on käytössä sähköinen työtila, josta löytyvät kokouksiin liittyvät asiakirjat. Palvelun käyttö vaatii rekisteröitymistä palvelun käyttäjäksi.

3 § KOKOONTUMINEN JA KOKOUSAJAT

Hallitus kokoontuu järjestäytymiskokoukseen viimeistään kahden viikon kuluessa valtuuskunnan kokouksesta, jossa hallitus on valittu.

Hallitus vahvistaa kokouspäivät vuodeksi kerrallaan. Hallituksen puheenjohtaja vastaa siitä, että hallitus kokoontuu muuten tarvittaessa.

Puheenjohtajan on kutsuttava hallitus koolle, kun vähintään neljä hallituksen jäsentä on ilmoittamansa asian käsittelemistä varten kirjallisesti sitä puheenjohtajalta pyytänyt. (Sääntöjen 25.2 §)

Hallituksen kokousajat julkaistaan sähköisessä työtilassa.

4 § KOKOUSKUTSU

Kokousaineisto sisältää kokouskutsun ja liiteaineiston.

Kokouskutsu sisältää

- kutsun kokoukseen, mistä käy ilmi kokouspäivä, paikka ja kellonaika
- esityslistan, josta käy ilmi käsiteltävät asiat ja päätösehdotukset.

Kokouskutsun liitteenä on käsiteltävien asioiden *liiteaineisto*.

Kokouskutsu ja mahdollisuuksien mukaan liiteaineisto on julkaistava sähköisessä työtilassa seitsemän päivää ennen kokousta.

Esityslistaa voidaan sen julkaisemisen jälkeen muuttaa. Esityslistan muuttamisesta ennen kokousta päättää kokouksen puheenjohtaja. Muuttamisesta ilmoitetaan mahdollisuuksien mukaan ennakolta toimielimen jäsenille.

Sähköpostikokous voidaan kutsua koolle samana päivänä, kun kokous avataan. Sähköpostikokouksen kokouskutsu ja liiteaineisto voidaan lähettää läsnäolo-oikeutetuille sähköpostilla tai muulla vastaavalla tavalla, jolla kokous pidetään. Sähköpostikokous voidaan sulkea ennen kuin seitsemän päivää on kulunut kokouksen avaamisesta vain, jos kaikki varsinaiset jäsenet ovat ottaneet osaa kokoukseen.

5 § KOKOUSKIELI

Kokouksen kieli on suomi.

Kokouskutsut ja pöytäkirjat laaditaan suomeksi.

6 § PUHE- JA LÄSNÄOLO-OIKEUS

Hallituksen varajäsenillä on puhe- ja läsnäolo-oikeus varsinaisessa hallituksen kokouksessa, mutta äänioikeus vain varsinaisen jäsenen ollessa esteellinen tai estynyt. Hallituksen varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia vaan ryhmäkohtaisia. Puolueiden hallitusryhmien on ilmoitettava varajäsenten sijantulojärjestys etukäteen toimikaudeksi kerrallaan. Sijatulojärjestys vahvistetaan hallituksen järjestäytymiskokouksessa.

Valtuuskunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä yhdistyksen hallituksen määräämillä henkilöillä on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksessa ja ottaa osaa keskusteluun. (Sääntöjen 25.3 §)

Seuraavilla henkilöillä on läsnäolo-oikeus hallituksen varsinaisessa kokouksessa, jollei hallitus päätä jonkin kokouksen tai asian osalta toisin:

- Kuntaliiton valtuuskunnassa edustettujen puolueiden nimeämät henkilöt (ns. kunnallissihteerit),
- johtoryhmän jäsenet,
- henkilöstöryhmien nimeämä luottamusmies ja
- kokouksen käytännön toimenpiteitä hoitavat henkilöt.

Sähköpostikokouksen läsnäolo- ja äänioikeus on hallituksen varsinaisilla jäsenillä ja varsinaisen jäsenen estyneenä ollessa varajäsenellä. Jos varsinainen jäsen on estynyt osallistumaan sähköpostikokoukseen, hänen on ilmoitettava tästä varajäsenelle, kokouksen puheenjohtajalle ja sihteerille. Valtuuskunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä hallituksen päättämillä muilla henkilöillä on oikeus olla läsnä hallituksen sähköpostikokouksessa ja oikeus ottaa osaa keskusteluun.

Toimitusjohtajalla ja varatoimitusjohtajilla on oikeus kutsua hallituksen kokoukseen yksittäisen asian käsittelyä varten asiantuntijaksi liiton toimihenkilöitä tai muita asiantuntijoita.

Työvaliokunnan jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet. Jos varsinainen jäsen on estynyt saapumaan kokoukseen tai esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn, hänen on ilmoitettava asiasta työvaliokunnan sihteerille ja varajäsenelle ja pyydettävä varajäsentä saapumaan kokoukseen.

Työvaliokunnan varajäsenillä ei ole läsnäolo-oikeutta työvaliokunnan kokouksessa, jollei varsinainen jäsen ole esteellinen tai estynyt.

Valtuuskunnan puheenjohtajalla, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä talousjohtajalla ja yhteysjohtajalla on puhe- ja läsnäolo-oikeus työvaliokunnan kokouksessa, ellei työvaliokunta päätä jonkin kokouksen tai asian osalta toisin.

7 § PÄÄTÖSVALTAISUUS JA LÄSNÄOLO KOKOUKSESSA

Kokous on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen jäsenistä on läsnä. (Sääntöjen 25.1 §)

Hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä muiden läsnäolijoiden on allekirjoitettava läsnäololista, joka otetaan pöytäkirjan liitteeksi.

Läsnäolo sähköpostikokouksessa ilmoitetaan osallistumalla kokouksessa käytävään keskusteluun tai ilmoittamalla muuten läsnäolosta kokouksen puheenjohtajalle ja sihteerille. Sähköpostikokouksessa läsnä olevaksi ilmoittautuneen katsotaan olevan läsnä koko sähköpostikokouksen ajan, jollei kokoukseen osallistuva ilmoita kokouksen puheenjohtajalle ja sihteerille poistuvansa kokouksesta kesken kokouksen. Kokouksen sihteeri laatii läsnäolijoista läsnäololistan, joka otetaan pöytäkirjan liitteeksi.

8 § KOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

Hallituksen kokousta johtaa hallituksen puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessa ensimmäinen varapuheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessa toinen varapuheenjohtaja.

Jos puheenjohtaja, ensimmäinen varapuheenjohtaja ja toinen varapuheenjohtaja ovat estyneitä tai esteellisiä, kokous valitsee itselleen puheenjohtajan.

Hallitus valitsee järjestäytymiskokouksessa hallitukselle sihteerin ja varasihteerin. Jos sihteeri ja varasihteeri ovat estyneitä tai esteellisiä, hallitus valitsee kokoukselle sihteerin.

Hallituksen kokouksessa valitaan yksi pöytäkirjantarkastaja.

9 § ASIOIDEN KÄSITTELYJÄRJESTYS JA KÄSITTELY

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei kokous päätä toisin. Kokouksessa voidaan ottaa käsiteltäväksi ja päätettäväksi myös sellainen asia, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.

Jos sähköisessä kokouksessa kokouksen puheenjohtaja tai kaksi äänivaltaista jäsentä vaatii asian käsittelyn siirtämistä varsinaiseen kokoukseen, asiasta ei saa tehdä päätöstä sähköisessä kokouksessa.

Asiat päätetään hallituksen kokouksessa toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan esittelystä hallituksen hyväksymän vastuualuejaon pohjalta. (Sääntöjen 26.1 §)

Toimitusjohtajalla on oikeus ottaa esiteltäväkseen varatoimitusjohtajan vastuualueeseen kuuluva asia, jos hän katsoo asian laadun sitä vaativan sekä siirtää hänelle kuuluvan asian esittely varatoimitusjohtajalle. (Sääntöjen 26.2 §)

Käsittelyn pohjana on toimitusjohtajan tai varatoimitusjohtajan ehdotus. Jos toimitusjohtaja/varatoimitusjohtaja on muuttanut esityslistalla olevaa ehdotusta ennen kuin kokous on tehnyt päätöksen asiasta, muutettu ehdotus on pohjaehdotus. Jos ehdotus on peruutettu ennen kuin kokous on tehnyt päätöksen asiasta, asia on poistettava esityslistalta.

10 § PÄÄTÖKSEN TOTEAMINEN ILMAN ÄÄNESTYSTÄ

Jos keskustelun aikana ei ole tehty kannatettuja ehdotuksia, puheenjohtaja toteaa pohjaehdotuksen päätökseksi.

Jos puheenjohtaja toteaa jäsenten kannattavan yksimielisesti kokouksessa tehtyä ehdotusta, puheenjohtaja toteaa ehdotuksen päätökseksi.

11 § ÄÄNESTYKSEEN OTETTAVAT EHDOTUKSET

Äänestykseen otetaan pohjaehdotus ja kannatetut ehdotukset. Ehdotusta, jossa on vaihtoehtoisia ehdotuksia, joka on tehty ehdollisena tai menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei kuitenkaan oteta äänestykseen.

12 § ÄÄNESTYSTAPA

Äänestys on toimitettava avoimesti, jollei kokous päätä muuta.

13 § ÄÄNESTYSJÄRJESTYS

Jos äänestykseen otettavia ehdotuksia on enemmän kuin kaksi, puheenjohtaja esittää kokouksen hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen. Äänestysjärjestys määräytyy seuraavien periaatteiden mukaan:

1) Ensin otetaan äänestykseen kaksi eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta. Voittanut ehdotus asetetaan jäljellä olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta vastaan. Näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan.
2) Jos ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä on äänestettävä erikseen.

14 § PÄÄTÖKSENTEKOENEMMISTÖ

Päätökseksi tulee ehdotus, jota on kannattanut yli puolet läsnä olevista jäsenistä. Esteellistä jäsentä ei pidetä läsnäolevana. Esteellinen jäsen ei voi olla läsnä asiaa käsiteltäessä.

Jos äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni.

15 § VAALI

Vaali toimitetaan vaadittaessa suljetuin lipuin. Sähköisessä kokouksessa vaali toimitetaan aina avoimena vaalina.

Vaalissa tulevat valituiksi eniten ääniä saaneet.

Kuitenkin jos valittavana on yksi henkilö, vaalissa tulee valituksi enemmän kuin puolet ääniä saanut. Jos ensimmäisellä kerralla kukaan ehdokkaista ei saa yli puolta äänistä, vaali suoritetaan tällöin kahden eniten ääniä saaneen välillä.

Jos äänet menevät vaalissa tasan, ratkaistaan vaali arvalla.

16 § ESTEELLISYYS

Hallituksen jäsen tai yhdistyksen toimihenkilö ei saa osallistua hänen ja yhdistyksen välistä sopimusta koskevan eikä muunkaan sellaisen asian käsittelyyn eikä ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa. (YhdL 37 §). Mitä tässä työjärjestyksessä on todettu hallituksen jäsenen esteellisyydestä, sovelletaan kaikkiin hallituksen kokouksessa läsnä oleviin.

Esteellinen henkilö ei voi ottaa osaa asian valmisteluun, keskusteluun, päätöksentekoon eikä täytäntöönpanoon. Mikäli asian selvittäminen vaatii esteellisen henkilön kuulemista, esteellistä henkilöä voidaan kuulla ennen päätöksentekoa.

Esteellisyys on asiakohtainen. Esteellisyys tarkastellaan jokaisen yksittäisen päätösasian osalta erikseen.

Kokouksessa läsnä olevan tulee ennen asian käsittelyä ilmoittaa mahdollisesta esteellisyydestä puheenjohtajalle. Erimielisyyden ilmetessä esteellisyyttä koskevan asian ratkaisee kokous ääntenenemmistöllä. Jäsen saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos kokous ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä.

Hallituksen jäsen ei ole esteellinen asiassa, joka koskee hänen valitsemistaan työvaliokunnan jäseneksi tai Kuntaliiton tytäryhtiön hallituksen jäseneksi. Tytäryhtiön hallituksen jäsen on esteellinen osallistumaan Kuntaliiton hallituksessa toimiohjeen antamiseen kyseisen tytäryhtiön yhtiökokoukselle tai päättämään kyseisen tytäryhtiön yhtiökokouksen asioista.

17 § PÖYTÄKIRJA

Kokouksesta on laadittava pöytäkirja, josta käy ilmi asian esittely sekä päätökset, äänestykset ja eriävät mielipiteet.

Hallituksen pöytäkirjat jakaantuvat A-sarjaan ja B-sarjaan. A-sarja on julkinen, jollei hallitus päätä muuta. B-sarja on salassapidettävä.

Pöytäkirjat on numeroitava juoksevasti siten, että A-sarja ja B-sarja kuuluvat samaan juoksevaan numerointiin. Käsiteltävät asiat on numeroitava juoksevasti siten, että A-sarja ja B-sarja kuuluvat samaan juoksevaan numerointiin.

Pöytäkirjan allekirjoittaa kokouksen puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

Pöytäkirjan oikeellisuuden tarkastaa kokouksen siihen valitsema jäsen. Pöytäkirjantarkastajan on allekirjoitettava pöytäkirjaan tarkastuksen suorittamista koskeva merkintä. Jos pöytäkirjan tarkastaja on eri mieltä pöytäkirjan oikeellisuudesta, hän voi jättää asiasta lausunnon pöytäkirjaan tai sen liitteeksi.

Pöytäkirja voidaan allekirjoittaa ja tarkastaa sähköisesti.

Hallitus päättää edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksymisestä, jollei pöytäkirjaa saada tarkastettua sekä muulloin tarvittaessa.

Tarkastettu A-pöytäkirja julkaistaan, jollei hallitus päätä yksittäisen pöytäkirjan osalta toisin. Ennen pöytäkirjan julkaisemista pöytäkirjasta on poistettava yksityisyyden suojan edellyttämät henkilötiedot ja muut salassapidettävät tiedot.

18 § PALKKIOT

Hallituksen ja työvaliokunnan jäsenille maksetaan kokoukseen osallistumisesta palkkio valtuuskunnan päätöksen mukaisesti.

Hallituksen ja työvaliokunnan jäsenen ja varajäsenen on oltava kokouksessa läsnä vähintään puolet kokousajasta, jotta hän on oikeutettu saamaan kokouspalkkion.

Palkkion maksamisesta voidaan ohjeistaa toimitusjohtajan määräämällä tavalla tarkemmin erikseen.

19 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN

Hallitus on hyväksynyt tämän työjärjestyksen ♦ . ♦ .2025.

Hyväksytty hallituksessa 28.8.2025, noudatetaan 14.11.2025 lähtien

SUOMEN KUNTALIITON RUOTSINKIELISEN NEUVOTTELUKUNNAN TOIMISÄÄNTÖ

§ 1 Suomen Kuntaliiton ruotsinkielisen neuvottelukunnan asettaminen

Suomen Kuntaliiton sääntöjen 24 §:n mukaan hallituksen tehtävänä on asettaa ruotsinkielinen neuvottelukunta sekä tarpeen mukaan muita toimielimiä ja neuvottelukuntia.

§ 2 Toimikausi ja puheenjohtaja

Hallitus asettaa neuvottelukunnan toimikaudekseen sekä nimeää puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

§ 3 Jäsenet

Ruotsinkielinen neuvottelukunta koostuu puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta sekä niiden lisäksi yhdeksästä jäsenestä. Kullekin neuvottelukuntaan kuuluvalle valitaan henkilökohtainen varajäsen.

Jäseniä valittaessa on noudatettava periaatetta, jonka mukaan neuvottelukunnan kokoonpanossa otetaan huomioon vain ruotsinkielisiksi rekisteröityjen henkilöiden saama ääniosuus ruotsin- ja kaksikielisissä kunnissa. Vähintään yhden jäsenen ja hänen varajäsenensä tulee edustaa Ahvenanmaan kuntia.

§ 4 Neuvottelukunnan tehtävät

Neuvottelukunnan tehtävinä on:

1) vaikuttaa siihen, että ruotsinkieliset ja kaksikieliset kunnat sekä niiden muodostamat yhteisöt saavat palveluja ruotsin kielellä ja että niillä on saatavissa ruotsinkielisen väestön tarvitsemat palvelut

2) antaa pyydettäessä lausuntoja nimettäessä liiton edustajia ruotsin- ja kaksikielisiä kuntia koskevissa asioissa

3) seurata Kuntaliiton ruotsinkielistä toimintaa

4) tehdä aloitteita ja ehdotuksia toimialansa asioiden kehittämisestä sekä toimialaansa koskevien selvitysten ja projektien käynnistämisestä

5) avustaa liiton hallitusta toimialaansa kuuluvissa asioissa sekä suorittaa liiton hallituksen sille määräämät tehtävät

6) toimialan yhteisöjen, sidosryhmien ja asiantuntijoiden yhteistyön ja yhteyksien edistäminen.

§ 5 Kokoukset

Neuvottelukunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Neuvottelukunta on päätösvaltainen, kun yli puolet sen jäsenistä on paikalla.

Neuvottelukunnan asioiden valmistelusta ja esittelystä sekä sihteeritehtävistä huolehtivat siihen nimetyt Kuntaliiton toimihenkilöt.

Neuvottelukunnan kokouksissa on läsnäolo- ja puheoikeus liiton valtuuston ja hallituksen puheenjohtajalla sekä toimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla.

Neuvottelukunnan pöytäkirja laaditaan ruotsiksi. Puheenjohtaja ja sihteeri allekirjoittavat pöytäkirjan. Pöytäkirjan tarkastajaksi valitaan yksi kokouksessa valittava neuvottelukunnan jäsen.

Suomen Kuntaliitto

Kokousohjelma
Hyväksytty 28.8.2025

Kuntaliiton hallintoon liittyvät kokoukset - kokousohjelma 2026

Ajankohta 2026	**Hallintoelin/kokous**	
To 22.1. klo 8.30 - 10.30 klo 10.30-11.30	Työvaliokunnan kokous Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous	LÄSNÄ
4. - 6.2.	*RAFO Rahoitus- ja johtamisfoorumi 2026, laivaseminaari*	
To 12.2. klo 8.30 - 10.00 10.00 - 12.00	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous	ETÄ
Ke 4.3. klo 17.00-20.00	Kuntaliitto Holding Oy:n hallitus + FCG:n hallitus tapaaminen	LÄSNÄ
To 5.3. klo 8.30 - 10.00 *10.00 - 14.00*	Työvaliokunnan kokous *Suomen kuntasäätiö sr:n hallitus*	LÄSNÄ
Ke 25.3. klo 12.00 - To 26.3. - 16.00	Hallituksen perehdyttämis- ja strategiaseminaari	LÄSNÄ
To 26.3. klo 13.30 - 14.00 14.00 - 14.30 14.30-16.00	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous	LÄSNÄ
To 9.4. klo 8.30-10.00	Työvaliokunnan kokous	ETÄ
To 23.4. klo 8.00- 9.00 9.00 - 10.00 10.00 - 12.00 13.00 - 15.00	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous (tilinpäätös + valtuuskunnan kokousasiat) *Suomen kuntasäätiö sr:n hallitus*	ETÄ
To 7.5. klo 8.30-10.00	Työvaliokunnan kokous	ETÄ
To 21.5. klo 8.30 - 9.00 9.00 - 9.45 10.00 - 15.30	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous Valtuuskunnan kevätkokous	LÄSNÄ
To 11.6. klo 8.00 - 8.30 8.30 - 10.00 *10.00 - 12.00*	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous Työvaliokunnan kokous *Suomen kuntasäätiö sr:n hallitus*	ETÄ

Ti 25.8. klo 9.00 – Ke 26.8. - 16.00	Työvaliokunnan seminaari	LÄSNÄ
To 27.8. klo 8.30-10.00 10.00 - 12.00	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous	ETÄ
Ti 10.9. klo 8.30 - 10.00	Työvaliokunnan kokous	ETÄ
16.-17.9.	*Kuntamarkkinat*	
To 24.9. klo 8.30 - 10.00 10.00 - 13.00	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous	LÄSNÄ
To 15.10. klo 8.00-8.30 8.30 - 10.00 *10.00 - 12.00*	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous Työvaliokunnan kokous *Suomen kuntasäätiö sr:n hallitus*	ETÄ
To 29.10. klo 8.30 - 10.00 10.00 - 12.00	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous	ETÄ
To 12.11. klo 8.30 - 10.00	Työvaliokunnan kokous	ETÄ
Ke 25.11. klo 17.00-20.00	*Suomen kuntasäätiö sr:n hallitus*	LÄSNÄ
To 26.11. klo 8.30 - 10.00 10.00-13.00 14.00 - 18.00	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous Valtuuskunnan kokous	LÄSNÄ
To 27.11. klo 9.00-12.00	Valtuuskunnan kokous	LÄSNÄ
To 10.12. klo 8.30 - 10.00 10.00 - 12.00	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous	ETÄ

KUNTA LIITTO

Vaikuttava kumppani kunnille

Kuntaliiton strategia 2023-2026

Päivitetty 2025

Kuntien toimintaympäristöä haastavat muutosilmiöt

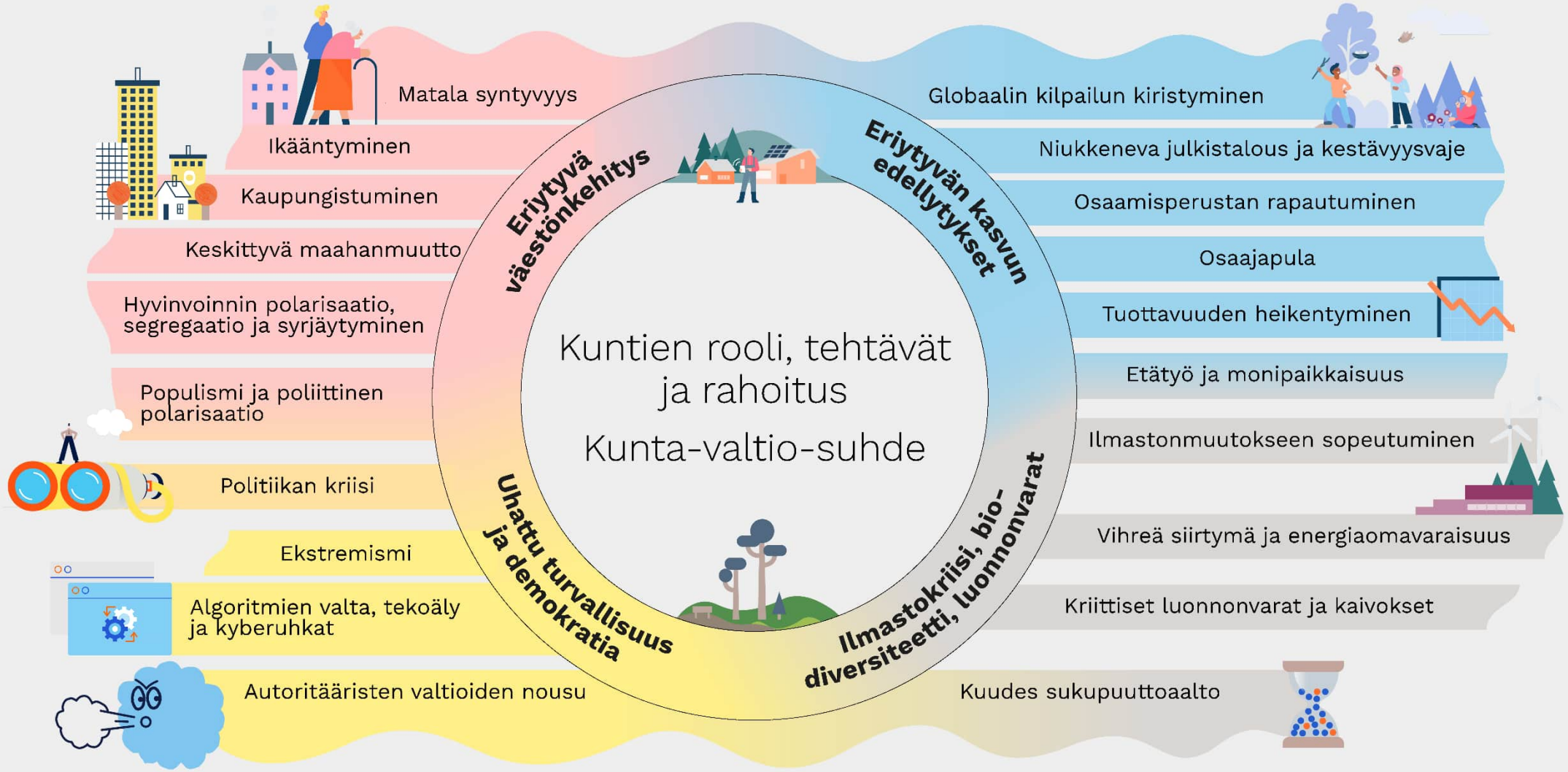

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Missiomme:

Kunnat luovat perustan asukkaiden hyvälle elämälle.

Kuntaliitto tekee työtä, jotta kunnat onnistuvat tehtävässään.

KUNTA LIITTO

Vaikuttava kumppani kunnille

Arvomme ja toimintatapamme:

- *Askeleen edellä*

Olemme vaikuttavia kuntien edunvalvojia ja kunnista käytävän keskustelun suunnannäyttäjiä. Ennakoimme yhteiskunnan muutoksia ja kehitämme vaikuttavia ratkaisuja, jotta voimme vaikuttaa päättäjiin ja tukea kuntia. Solmimme vahvoja kumppanuuksia. Tuomme esille vahvemmin osaamistamme ja seuraamme onnistumistamme.

- *Yhteistyötä yli rajojen*

Luomme vaikuttavuutta työskentelemällä verkostojen kanssa ja tukemalla kuntien moniäänisyyttä. Hyödynnämme jäsenkuntien sekä erilaisten verkostojen ja sidosryhmiemme osaamista. Vahvistamme rajoja ylittävää yhteistyötä kuntien toimialojen välillä, kuntien ja hyvinvointialueiden välillä sekä kuntien ja valtion välillä.

Huolehdimme asiakasymmärryksestämme ja varmistamme asiakkaamme tyytyväisyyden. Huomioimme monimuotoisen kuntakentän strategisten tavoitteiden edistämisessä.

- *Uudistava kulttuuri*

Olemme uudistumiskykyinen organisaatio, jossa voidaan hyvin. Ylläpidämme ja kehitämme osaamistamme.

KUNTA-LIITTO

Tekomme vaikuttavuutemme tukemiseksi

Resurssit

- Kuntaliiton toiminnalliset tulot ja menot ovat tasapainossa
- Täydennämme resurssejamme sijoitusomaisuuden tuotolla ja ulkopuolisella rahoituksella
- Varmistamme uudistuvien kuntien perustehtävien ja roolien kannalta keskeisen osaamisen

Prosessit

- Painotamme toiminnassamme ennakoivaa ja strategista edunvalvontaa sekä toimivia neuvontapalveluita

  Tuemme ja kiritämme TKI-toiminnalla ennakoivaa ja strategista edunvalvontaa, toiminta-ympäristön muutosten hallintaa sekä tulevaisuuden kunnan rooleja ja toimintaa.

  Analysoimme ja hyödynnämme tietoa erityisesti strategisen edunvalvonnan tarpeisiin.
- Hyödynnämme kumppanuuksia
- Mittaamme onnistumistamme

Asiakkuudet

- Vuorovaikutamme erilaistuvan kuntakentän kanssa
- Kehitämme vaikuttavuuttamme kaupunkipolitiikassa
- Palvelumme näkyvät asiakkaillemme
- Kehitämme kuntien ja hyvinvointialueiden välistä yhteistyötä

KUNTA LIITTO

Tavoitteemme

KUNTA-LIITTO

Vaikuttava ja ylisukupolvinen hyvinvoinnin ja terveyden ja turvallisuuden edistäminen
Toiminta-ympäristön muutoksiin ja oppijoiden tarpeisiin uudistettu koulutus-järjestelmä
Hyvinvoinnin mahdollistajat
Sivistys hyvinvoinnin ja osaamisen vahvistajana
Kestävä yhdyskunta ja ympäristö
Hyvän elinympäristön varmistajat
Toimiva liikenne-järjestelmä ja tekninen infrastruktuuri
Osaavan työvoiman saatavuus
TE-palveluiden integraatio kunta-ekosysteemiin
Elinvoiman vahvistajat
Ammatillinen koulutus ja jatkuva oppiminen
Kotouttaminen osana työvoimapolitiikkaa
Kestävästi kasvavat ja älykkäästi sopeutuvat kunnat ja kaupungit
Kunta-valtio-suhteen ja ohjauksen uudistaminen
Kuntakäsityksen moninaisuus
Kestävä rahoitus
Toimivat yhdyspinnat hyvin-vointialueisiin ja valtioon
Muutoksessa menestyminen ja johtaminen
Kunnallinen itsehallinto ja demokratia

Painopiste: Uudet kestävät kunnat ja kaupungit

KUNTA LIITTO

Vaikuttavuustavoite

Uudistuvat kunnat ja kaupungit tunnistavat omat vahvuutensa ja luovivat menestyksekkäästi yhdessä kuntalaisten ja yhteistyökumppaniensa kanssa muuttuvassa toimintaympäristössä. Tulevaisuuden kunnat ovat elinvoimaisia, hiilineutraaleja, kriisinkestäviä, kansainvälisiä ja kielellisesti kestäviä.

Uusi valtionohjaus mahdollistaa erilaistuvien kuntien ja kaupunkien uudistumisen ja vaikuttavan toiminnan. Kuntien itsehallintoa on vahvistettu, tehtävien yksityiskohtaista sääntelyä kevennetty ja kuntakokeilut mahdollistettu.

Teema	Vaikutustavoitteet
Kunta-valtio-suhteen ja ohjauksen uudistaminen	Kuntien itsehallintoa on vahvistettu, tehtävien yksityiskohtaista sääntelyä kevennetty ja kuntakokeilut mahdollistettu.
	Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnoille jäävien tehtävien hoitamiseen liittyvä työnjako ja yhteistyön toteuttamisen tavat ovat joustavia ja alueelliset tarpeet ja erityispiirteet huomioivia
Kuntakäsityksen moninaisuus	Kuntakentän moninaisuus on kuntapolitiikan ytimessä ja mahdollistaa erilaiset tehtäväkohtaiset vastuut ja työnjaot erilaisten kuntien ja kaupunkien välillä
	Kaupunkien kasvu- ja toimintaedellytykset on turvattu. Pienten ja keskisuurten kuntien ja kaupunkien erityiset tarpeet on huomioitu.
Toimivat yhdyspinnat hyvinvointialueisiin ja valtioon	Yhdyspinnat on tunnistettu, niillä on toimivat hallinta- ja johtamismallit eri tasoilla
	Tietojärjestelmät ja toiminta on yhteentoimivaa ja tietovarannot yhteisiä
Kestävä rahoitus	Valtionosuusjärjestelmä vastaa sote- ja TE-uudistusten jälkeistä tilannetta
	Kunnilla on riittävä rahoitus niille säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen.
	Rahoitusjärjestelmä on uudistettu ja se vahvistaa kuntien tulopohjaa
	Kuntia palkitaan vaikuttavista toimintatavoista esim. ilmastonmuutoksen torjunnassa, kestävässä kehityksessä ja digitalisaation edistämisessä

KUNTA-LIITTO

Teema	Vaikutustavoitteet
Muutoksessa menestyminen ja johtaminen	Kunnat tunnistavat omat vahvuutensa ja niillä on kykyä sopeutua toimintaympäristön muutoksiin
	Julkisen hallinnon digitalisaatiokehittäminen on kokonaisvaltaista ja johdonmukaista, ja järjestelmien tulee toimia yhdenvertaisesti molemmilla kansalliskielillä. EU:n digitaalista valmiutta koskevat aloitteet tukevat kuntien digikehittämistä. Kuntien digikehittäminen on vaikuttavaa ja tukee toiminnan muutosta asiakaslähtöisesti ja kestävästi.
	Tietohallinto ja tiedonhallinta löytävät aktiivisen roolin kunnissa ja niiden digitalisaation edistäjinä
	Kuntien päätöksentekokulttuuri on asiallinen ja demokraattinen prosessi toimii ilman häiriöitä
	Toimiva paikallisdemokratia mielletään tavaksi luoda vaikuttavuutta ja pitää yllä luottamusta kunnassa
	Kunnat ja kaupungit ovat kansainvälisesti verkottuneita ja kehittävät yhdessä ratkaisuja kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan elinvoiman ja ilmastoratkaisujen edistämiseksi
	Kunnilla on osaaminen ja resurssit ilmastonmuutoksen torjuntaan ja siihen sopeutumiseen. Kuntien omat ilmastosuunnitelmat nähdään hyväksi toteutustavaksi.
	Kuntien energiamurrosta tuetaan sopimuksin ja kannustimin.
	Kuntien varautuminen on ajan tasalla ja resursoitua, ja kriittinen infra häiriösuojattu.
	Kunnilla on osaaminen ja resurssit kyberuhkien torjuntaan ja tietoturvallisuus on korkealla tasolla myös suurten palvelurakenneuudistusten yhteydessä.

KUNTA-LIITTO

Painopiste: Hyvinvoinnin mahdollistajat

KUNTA-LIITTO

Vaikuttavuustavoite

Kunnassa on tunnistettu ylisukupolvisen hyvinvoinnin osatekijät, ja yhteistyöllä ne toimivat yhteen asukkaiden parhaaksi. Sivistyspalvelut tukevat merkittävästi asukkaiden hyvinvointia ja elinikäistä oppimista.

Koulutusjärjestelmä on uudistettu vastaamaan toimintaympäristön muutoksia ja oppijoiden tarpeita. Koulutus on saavutettavaa.

Teema	Vaikutustavoitteet
Vaikuttava, ylisukupolvinen, tiedolla johdettu hyvinvointityö	Kunnat tunnistavat ja toteuttavat oman tehtävänsä kuntalaisten ylisukupolvisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja kunnilla on käytössään tiedolla johtamisen malleja ja työkaluja
Arjen turvallisuus	Arjen turvallisuus on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, jota toteutetaan lakisääteisesti kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyönä
Sivistyspalvelut hyvinvoinnin ja osaamisen edistäjinä	Kuntaperusteisuus varmistaa hyvän ja laadukkaan koulutuspolun, ja moninaiset järjestämistavat oppilaiden riittävän osaamisen ja hyvinvoinnin eri alueilla. Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden roolit on täsmennetty ja niitä hyödynnetään hyvinvoinnin ja osaamisen edistämisessä
Toimintaympäristön muutoksiin ja oppijoiden tarpeisiin uudistettu koulutusjärjestelmä	Koulutuksen resurssien hyödyntämistä on tehostettu lainsäädäntöä keventämällä, toimintatapoja ja digitaalisia työkaluja kehittämällä sekä keskinäisellä yhteistyöllä Perusopetuksen lainsäädäntöä on uudistettu kokonaisuutena.

Painopiste:
Elinvoiman vahvistajat

KUNTA-LIITTO

Vaikuttavuustavoite

Kunnan uusi rooli työllisyydessä otetaan haltuun kokonaisvaltaisesti.

Osaaminen kohtaa tarpeen, ja osaavat tekijät viihtyvät kunnassa.

Teema	Vaikutustavoitteet
TE-palveluiden integrointi	TE-palvelut ja niihin liittyvät tietojärjestelmät toimivat vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti molemmilla kotimaisilla kielillä, osana kuntien työllisyyttä edistävää tehtäväkokonaisuutta.
Osaavan työvoiman saatavuus	Työvoiman saatavuuden haasteet on nostettu valtakunnalliseen tietouteen, kuntien houkuttelevuus työnantaja on kasvanut, ja osaajapulaan etsitään uusia ratkaisuja
Ammatillinen koulutus elinvoiman tukena	Ammatillinen koulutus toimii osaamisen kehittämisen, kotoutumisen sekä työllisyys- ja elinkeinopolitiikan välineenä. Ammatillinen koulutus vastaa alueelliseen osaajatarpeeseen
Kotouttaminen osana työvoimapolitiikkaa	Ulkomaalaistaustaiset työntekijät integroituvat suomalaiseen yhteiskuntaan suomen tai ruotsin kielellä.

KUNTA LIITTO

Painopiste: Hyvän elinympäristön varmistajat

KUNTA-LIITTO

Vaikuttavuustavoite

Kunnilla on onnistumisen mahdollisuudet hyvän ympäristön suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä arjen palveluiden järjestämisessä kuntalaisille ilmastonmuutosta hilliten, siihen varautuen ja digitalisaatiota hyödyntäen.

Kunnat tuottavat terveellistä, turvallista, viihtyisää ja luonnoltaan monimuotoista elinympäristöä joka tukee ja vahvistaa hyvinvointia, toimivia yhdyskuntia ja elinvoimaa. Tämä mahdollistuu alueidenkäytön suunnittelulla, maapolitiikan toimenpiteillä, yhdyskuntatekniikan palveluilla ja niitä ohjaavilla viranomaistoiminnoilla.

Kunnan kiinteistökanta on korjattu, uudistettu ja mitoitettu palvelutarpeen mukaan. Kunnassa on toimintavarma ja yhdyskuntarakennetta vastaava infrastruktuuri.

Liikennejärjestelmä on toimiva ja sen rahoitus riittävää. Tietoliikenneyhteydet nopeat ja toimintavarmat.

Teema	Vaikutustavoitteet
Kestävä yhdyskunta ja ympäristö	Rakennetun ympäristön lainsäädäntö on eheä ja (yhteen)toimiva kokonaisuus, joka mahdollistaa kunnille kestävän yhdyskunnan rakentamisen
	Luonnon monimuotoisuustavoitteet kyetään yhteen sovittamaan kunnan muiden maankäytön tavoitteiden kanssa ja yhteensovittamiseen on työkaluja (esim. kunnille käyttökelpoinen kompensaation toimintamalli). EU:n ja kansalliset luonnonsuojelua ja ennallistamista koskevat velvoitteet ja tavoitteet huomioivat suomalaisten kuntien ja kaupunkien ominaispiirteet ja jättävät liikkumatilaa paikallisille valinnoille.
	Kunnan kiinteistökanta on korjattu, uudistettu ja mitoitettu palvelutarpeen mukaan.
	Viranomaistehtävät (ympäristöterveydenhuolto, ympäristönsuojelu, rakennusvalvonta, jätehuolto) järjestetään joustavasti alueelliset erot huomioiden
Toimiva liikenne-järjestelmä ja tekninen infrastruktuuri	Kunnan vastuulla olevan kriittisen infrastruktuurin merkitys ja omistajuus tunnistetaan ja niihin liittyvien maksu- ja verorahoitteisten palvelujen taloudelliset järjestämisedellytykset lainsäädännössä turvataan.
	Kuntien ja kaupunkiseutujen edellytykset toteuttaa ja kehittää toimivaa ja kestävän kehityksen tavoitteita tukevaa liikenneinfraa, joukkoliikennettä ja muita liikkumispalveluita alueellaan on turvattu.
	Nopeat ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet

Tavoitteiden konkretisointi vuositavoitteiksi ja toimenpiteiksi määritellään toimintasuunnitelmassa

(ks. Kuntaliiton toimintasuunnitelma 2026)

KUNTA LIITTO

KUNTA-LIITTO

SUOMEN KUNTALIITTO RY

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS

1.1. – 31.12.2024

	sivu no
Toimintakertomus	1 - 2
Tuloslaskelma	3
Tase	4.touko
Rahoituslaskelma	6
Konsernin tuloslaskelma	7
Konsernin tase	8-9
Konsernin rahoituslaskelma	10
Liitetiedot	11-18
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset	19
Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	20

Liitteet:
budjettivertailu

Tämä tilinpäätös on säilytettävä 31.12.2034 asti.

Osoite Toinen linja 14
00530 HELSINKI

Y-tunnus 0926151-4
Kotipaikka Helsinki

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

Suomen Kuntaliitto -konsernin tilinpäätös ja toimintakertomus 2024
Suomen Kuntaliitto ry:n (Y-tunnus 0926151-4) konsernitilinpäätökseen sisältyy Kuntaliiton oman lisäksi KL-Kuntahankinnat Oy:n sekä Kuntaliiton omistaman Kuntaliitto Holding -konsernin tilinpäätökset. Kuntaliitto omistaa Hansel Oy:stä 35% ja Inservio Oy:stä 33,3%. Osuus Hanselin tuloksesta (419 247,82 euroa) on yhdistelty, mutta Inservion osuutta (-568,61 euroa) ei. Kuntaliiton toimintaa on selvitetty vuosikertomuksessa erikseen ja toiminnasta on lisäksi annettu erillinen raportti valtuuskunnalle.

Suomen Kuntaliitto ry:n (emoyhdistys) tilinpäätös
Kuntaliiton tilinpäätöksen tulos on 4 115 158,27 euroa ylijäämäinen.

	2024	2023
Tulos	(1000 euroa)	(1000 euroa)
Tilikauden ali-/ylijäämä (konserni)	14 440	-635
Suomen Kuntaliitto ry:n tilikauden ali-/ylijäämä, (emoyhdistys)	4 115	-9 615
Tytäryhtiöiden jakamat osingot		
KL- Kuntahankinnat Oy	1 000	3 500
Kuntaliitto Holding Oy	1 450	1 000
FCG	1 500	1 050
Yhteensä	3 950	5 550
Liikevaihto		
Varsinainen toiminta (konserni)	6 635	8 157
Suomen Kuntaliitto ry (emoyhdistys)	4 355	5 339
Varainhankinta (emoyhdistys)	12 375	12 426
Taseet		
Taseen loppusumma (konserni)	149 214	137 162
Suomen Kuntaliitto ry (emoyhdistys)	112 378	108 524
Henkilökunta (keskimäärin)		
Henkilökunta (konserni)	565	708
Henkilökunta (Kuntaliitto)	132	133
Henkilökunta (tytäryhtiöt)	433	575

Liiton sijoitus- ja rahoitustoiminta on 7 309 930,64 euroa ylijäämäinen. Kuntaliiton varainhankinta perustuu sääntöjen mukaiseen ja valtuuskunnan hyväksymään jäsenmaksuun, jonka suuruus on 12 000 000,00 euroa. Kuntayhtymät maksoivat lisäksi jäsenmaksurahoitteista palvelua vastaavista palveluista erillistä palvelumaksua, jonka suuruus on 375 071,98 euroa.

Muutokset konsernirakenteessa
FCG myi FCG Digital Oy:n maaliskuussa 2024 ja FCG Povvik EAD:n lokakuussa 2024. FCG yhtiöitti suunnitteluliiketoimintaan keskittyneen Rakennettu Ympäristö liiketoimintaryhmän omaan yhtiöön FCG Rakennettu Ympäristö Oy:ksi 1.1.2025. Liiketoimintaryhmän toiminta jatkuu ennallaan uudessa yhtiössä. Kuntaliiton kokonaan omistama KL-Kuntahankinnat Oy lopetettiin vuonna 2024 omaehtoisen selvitystilan kautta. Lopetus merkittiin joulukuussa kaupparekisteriin.

SUOMEN KUNTALIITTO
Toiminnan ja talouden riskit
Vuoden 2024 talousarviossa Kuntaliiton tuloksen arvioitiin olevan noin 80 000 euroa alijäämäinen sijoitus- ja rahoitustuottojen jälkeen.
Alijäämän arvioitiin aiheutuvan toiminnallisen tuloksen alijäämäisyydestä sekä sijoitussalkun neutraalista kehityksestä. Tilinpäätös on kuitenkin positiivinen 4,1 miljoonaa euroa johtuen toiminnallisen tuloksen budjettialituksesta ja hyvin positiivisesta kehityksestä pääomamarkkinoilla. Maksuvalmius pysyi erinomaisena koko tilikauden.

Kuntaliiton sijoitussalkun markkina-arvo kasvoi 11,3% vuonna 2024 ollen vuoden lopussa 91,2 miljoonaa euroa (v. 2023 lopussa 81,9 milj. euroa). Varainhoitajina toimivat Aktia, Evli ja Nordea Asset Management. Salkussa oli vuoden lopussa 66,6% osakkeita, 29,7% korko- ja 3,5% vaihtoehtoisia sijoituksia. Parhaiten vuoden 2024 aikana Kuntaliiton salkussa tuottivat eurooppalaiset, pohjoismaiset ja USA:n osakkeet. Sijoituspolitiikka päivitettiin salkun omaisuusluokkien osalta niin, että neutraaliallokaatiossa osakkeiden osuus on 60%, korkosijoitusten 25% ja vaihtoehtoisten sijoitusten 15%.

Vuosi 2023 oli ollut sijoittajalle tuottoisa ja suotuisan kehityksen odotettiin jatkuvan vuonna 2024. Näin kävikin, erityisesti Yhdysvaltain osakemarkkinat nousivat vahvasti isolta osin mahtiseitsikon takia. Heinä–elokuun vaihteessa markkinoilla tapahtui notkahdus, kun samaan aikaan Yhdysvaltain työllisyysluvut olivat odotuksia heikompia herättäen pelkoa taantumasta ja Japanin keskuspankin yllättävän suuri koronnosto vahvisti jeniä sysäten Japanin pörssin roimaan laskuun. Hermostuneisuus jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi ja loppuvuoden aikana julkaistut Yhdysvaltain talousluvut siirsivät taantumahuolia taka-alalle.
Geopoliittinen tilanne pysyi haastavana koko vuoden, kun Lähi-idän kriisi eskaloitui useasti ja Ukrainan sota jatkui kolmatta vuotta. Markkinavaikutukset jäivät kuitenkin vähäisiksi eivätkä konfliktit aiheuttaneet suurempia häiriöitä raaka-ainemarkkinoilla eikä rahtiliikenteessä.
Keskuspankkien rahapolitiikat olivat markkinoiden päähuomion kohteena. Inflaation talttuminen loi odotuksia keskuspankkien rahapolitiikan keventämiseen. Euroopan keskuspankki aloitti koronlaskut kesäkuussa ja Yhdysvaltain keskuspankki syyskuussa. Ohjauskorkoja laskettiin lisää loppuvuoden aikana, joskin korot pysyivät edelleen talouskasvua hidastavalla tasolla. Vuosi 2024 oli vilkas vaalivuosi, joka huipentui marraskuussa Yhdysvaltain presidentinvaaleihin. Sijoittajamyönteisenä pidetyn Donald Trumpin vahvaan vaalivoittoon reagoitiin pörsseissä positiivisesti. Alkuvuonna 2025 sijoitusmarkkinoilla on jatkunut edelleen positiivinen kehitys.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

Taseen ulkopuoliset vastuut

Vuonna 2020 tehdyn järjestelyn perusteella Kuntaliitolla on KL-Kustannus Oy:lle siirretyistä Kommuntorget-medioista KL-Kustannus Oy:n kanssa tappiontasaussopimus.
Vuonna 2021 tehtiin Suomen Kuntaliitto ry ja FCG:n välille vastaava järjestely, jossa Kuntaliitto sitoutui korvaamaan FCG:lle siirretyn ruotsinkielisen koulutustoiminnan järjestämisestä aiheutuvat mahdolliset tappiot.
Järjestelyjen aiheuttamien kustannusvaikutusten arvioidaan sopimusten lähivuosina ylittävän 120.000 euroa vuodessa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Vuoden 2025 toiminta ja talous

Vuoden 2025 talousarviossa on Kuntaliiton toiminnallisen tuloksen arvioitu olevan noin 6,4 miljoonaa euroa alijäämäinen ennen sijoitus- ja rahoitustuottoja, joiden arvioidaan olevan noin 6,4 miljoonaa euroa ja näin ollen tuloksen olevan nolla. Vuonna 2025 Kuntaliitto tekee mittavan monimediaisen mainoskampanjan kuntien toiminnasta tiedottamiseksi kuntavaalien äänestysinnon kannustamiseksi. Marraskuussa järjestetään useiden vuosien tauon jälkeen Kuntapäivät, jäsenkokous, jossa sääntömääräisten asioiden päättämisen lisäksi saadaan nauttia korkeatasoisesta ajankohtaisesta ohjelmasta.
Kuntaliiton maksuvalmius pystytään säilyttämään vakaana.

Henkilökunta

Suomen Kuntaliitto ry:n palveluksessa oli tilivuoden 2024 lopussa 132 henkilöä.
Palkkojen ja välittömien henkilöstösivukulujen yhteismäärä oli 12 124 317,20 euroa.

Ympäristönsuojelu

Kuntaliitto vaikuttaa ympäristöpäämäärien toteutumiseen edunvalvonnan kautta. Tässä pyritään tunnistamaan ja ottamaan huomioon kuntien kannalta olennaiset ympäristökysymykset ja ne pyritään sisällyttämään Kuntaliiton neuvontapalveluihin.
Omassa toiminnassaan Kuntaliitto on sitoutunut kestävään kehitykseen ja on laatinut toimintansa ohjenuoraksi Kuntaliiton kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen.

Tytäryhtiöosakkeiden arvonalennustestaus ja -kirjaus

Kuntaliitto Holding Oy:n tytäryhtiöiden osakkeiden arvonalennustestaus tehtiin FCG:n ja KL-Kustannus Oy:n osalta perustuen joulukuun lopun 2024 tilanteeseen. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuvina laskelmina, joiden laatiminen on edellyttänyt arvioiden käyttämistä. Emoyhtiön taseessa FCG:n osakkeiden arvo 1.1.2024 oli noin 20,9 miljoonaa euroa ja KL-Kustannus Oy:n osakkeiden noin 1,0 miljoonaa euroa.

Tytäryhtiöosakkeiden arvon testaus perustuu kassavirtaennusteeseen, joka on tehty johdon hyväksymän budjetin ja neljän seuraavan vuoden liiketoimintasuunnitelman perusteella. Arvot on testattu kerrytettävissä olevaa rahamäärää koskevilla testauslaskelmilla.

Kassavirtaennusteissa FCG:n liikevaihdon arvioidaan ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana pienenevän 1,5% ja tarkastelukauden seuraavina vuosina kasvavan keskimäärin 3,1% ja liikevoiton olevan noin 6%. Jäännösarvon kasvuennuste on 2%. Vuoden 2024 laskelmassa on käytetty 9,55% diskonttokorkoa. Laskelmassa totaali kerrytettävä rahamäärä on 30,6 miljoonaa euroa, josta osakkeiden arvonalennustestauksessa tulevien kassavirtojen jäännösarvon osuus on 70% käyttöarvolaskelmien rahavirroista.
Kassavirtaennusteissa KL-Kustannus Oy:n liikevaihdon arvioidaan ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana pienenevän 8% ja tarkastelukauden seuraavina vuosina kasvavan keskimäärin 13% ja liikevoiton olevan noin 4%. Jäännösarvon kasvuennuste on 2%. Vuoden 2024 laskelmassa on käytetty 9,13% diskonttokorkoa. Laskelmassa totaali kerrytettävä rahamäärä on 1,3 miljoonaa euroa, josta osakkeiden arvonalennustestauksessa tulevien kassavirtojen jäännösarvon osuus on 83% käyttöarvolaskelmien rahavirroista.

Laskelmien perusteellä kummankaan tytäryhtiön osakkeisiin ei kohdistus tarvetta osakkeiden arvon alaskirjaukseen Kuntaliitto Holding Oy:n taseessa.

Eläkevastuut

Kuntaliiton ja sen tytäryhtiöiden palveluksessa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty Kevan kautta, lukuun ottamatta FCG Finnish Consulting Group Oy:tä, jonka eläkevakuutukset on hoidettu työeläkevakuutusyhtiön kautta.

Suomen Kuntaliitto ry:n JuEL:n ulkopuolella tekemistä eläkesitoumuksista aiheutuvan eläkevastuun määrä per 31.12.2024 on Kevalta saadun arviolaskelman mukaisesti 852 100 euroa.

Tilikauden ylijäämä

Hallitus ehdottaa, että Suomen Kuntaliitto ry:n 2024 tilikauden ylijäämä 4 115 158,27 euroa lisätään edellisen tilikauden tulos -tilille.

Helsingissä 24. päivänä huhtikuuta 2025

Lyly Lauri	puheenjohtaja
Vuornos Henrik	I varapuheenjohtaja
Rossi Markku	II varapuheenjohtaja
Ahola Lotta	
Johansson Johan	
Kankaanniemi Toimi	
Kataja Sampsa varajäsen	
Korhonen Martti	
Kummola Kalervo	
Lehtosalo-Lönnberg Eevakaisa	
Lumela Meri	
Nahkuri Miia	
Pentikäinen Pia	
Räsänen Joona	
Sauri Pekka	
Minna Karhunen	toimitusjohtaja

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

TULOSLASKELMA

		2024		2023
Varsinainen toiminta				
Kunnallinen edunvalvonta				
Tuotot		4 354 874,37		5 338 640,06
Kulut				
Henkilöstökulut	-12 124 317,20		-11 591 809,82	
Poistot	-3 573,60		-8 471,52	
Muut kulut	-7 796 827,92	-19 924 718,72	-8 774 340,34	-20 374 621,68
Kulujäämä		-15 569 844,35		-15 035 981,62
Varainhankinta				
Tuotot		12 375 071,98		12 425 741,44
Kulujäämä		-3 194 772,37		-2 610 240,18
Sijoitus- ja rahoitustoiminta				
Tuotot	7 560 722,79		7 877 904,26	
Kulut	-250 792,15	7 309 930,64	-14 882 798,46	-7 004 894,20
Tuotto-/Kulujäämä		4 115 158,27		-9 615 134,38
Tilikauden yli-/alijäämä		4 115 158,27		-9 615 134,38

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

SUOMEN KUNTALIITTO

	31.12.2024	31.12.2023
Vastaavaa		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	7 691,77	11 265,37
Muut aineelliset hyödykkeet	358 703,80	358 703,80
	366 395,57	369 969,17
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	21 265 866,67	21 268 366,67
Osuudet omistusyhteysyrityksissä	3 566 000,00	3 566 000,00
Muut osakkeet ja osuudet	1 097 694,08	1 097 694,08
Muut saamiset	535 718,58	535 718,58
	26 465 279,33	26 467 779,33
Pysyvät vastaavat yhteensä	26 831 674,90	26 837 748,50
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Valmiit tuotteet/Tavarat	0,00	51 211,28
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	201 723,79	281 278,17
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	7 280 827,70	6 511 519,87
Muut saamiset, lyhytaikainen	15 005,43	12 405,43
Siirtosaamiset	210 100,27	388 933,88
	7 707 657,19	7 194 137,35
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	77 836 456,13	74 216 594,72
Rahat ja pankkisaamiset	2 113,32	223 852,13
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	85 546 226,64	81 685 795,48
Vastaavaa yhteensä	112 377 901,54	108 523 543,98

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

SUOMEN KUNTALIITTO

	31.12.2024	31.12.2023
Vastattavaa		
Peruspääoma	16 818 792,65	16 818 792,65
Edell. tilikaus. ylijäämä	86 308 257,55	95 923 391,93
Tilikauden yli- / alijäämä	4 115 158,27	-9 615 134,38
Oma pääoma	107 242 208,47	103 127 050,20
Pakolliset varaukset		
Muut pakolliset varaukset	852 100,00	884 100,00
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	937 195,26	922 170,17
Ostovelat	460 655,19	497 167,36
Velat saman konsernin yrityksille	426 117,75	371 474,42
Muut velat	306 780,46	280 990,23
Siirtovelat	2 152 844,41	2 440 591,60
	4 283 593,07	4 512 393,78
Vieras pääoma yhteensä	4 283 593,07	4 512 393,78
Vastattavaa yhteensä	112 377 901,54	108 523 543,98

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

SUOMEN KUNTALIITTO
RAHOITUSLASKELMA
(1000 euroa)

	2024	2023
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Varsinaisen toiminnan rahavirta		
Varsinaisen toiminnan kulujäämä	-15 570	-15 036
Edelliseen sisältyvät poistot	4	8
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-514	-2 350
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	51	1
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	-261	-15 539
Varsinaisen toiminnan rahavirta	-16 289	-32 915
Varainhankinnan rahavirta		
Jäsenmaksut	12 375	12 426
Varainhankinnan rahavirta	12 375	12 426
Varsinaisen toiminnan ja varainhankinnan rahavirta	-3 914	-20 490
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-156	24
Investoinnit sijoituksiin	3	0
Sijoitusten myynnit	-3 620	14 029
Sijoitusten tuotot		
Saadut osingot investoinneista	3 201	5 268
Luovutustulot muista sijoituksista	288	
Muut	3 977	1 176
Investointien rahavirta	3 693	20 498
RAHAVIRRAT YHTEENSÄ	**-222**	**0**
Rahavarat 1.1.	224	224
Rahavarat 31.12.	2	224
RAHAVAROJEN MUUTOS	**-222**	**0**

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

SUOMEN KUNTALIITTO

KONSERNI (1000 euroa)

TULOSLASKELMA

		2024		2023
Varsinainen toiminta				
Kunnallinen edunvalvonta				
Tuotot		6 635		8 157
Kulut				
Henkilöstökulut	-13 262		-12 772	
Poistot	-30		-97	
Muut kulut	-8 260	-21 552	-8 781	-21 650
Kulujäämä		-14 917		-13 493
Varainhankinta				
Tuotot		12 375		12 426
Kulujäämä		-2 542		-1 067
Sijoitus- ja rahoitustoiminta				
Tuotot	69 050		74 870	
Kulut	-52 068	16 982	-74 437	432
Tilikauden ali-/ylijäämä		14 440		-635

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

SUOMEN KUNTALIITTO

KONSERNI (1000 euroa)

TASE 31.12.2022

VASTAAVAA	Liitetiedot	**2024**		**2023**	
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet	6				
Aineettomat oikeudet		82		2 359	
Muut pitkävaikutteiset menot		677		2 169	
Konserniliikearvo		1 385	2 144	2 094	6622
Aineelliset hyödykkeet	7				
Maa- ja vesialueet		92		92	
Koneet ja kalusto		205		300	
Muut aineelliset hyödykkeet		385	682	385	776
Sijoitukset	8				
Osuudet omistusyhteysyrityksissä		3577		3 158	
Osakkeet ja osuudet		1313		1 377	
Muut saamiset		536	5 426	536	5071
Pysyvät vastaavat yhteensä			8 252		12469
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	9		3		66
Lyhytaikaiset saamiset	10				
Myyntisaamiset		7 063		8 386	
Lainasaamiset		0		0	
Siirtosaamiset		38		376	
Muut saamiset		8 319		9 278	
Laskennalliset verosaamiset		19	15 440	5	18045
Rahoitusarvopaperit	11		102 766		83 047
Rahat ja pankkisaamiset			22 753		23 534
Vaihtuvat vastaavat yhteensä			140 962		124 692
Vastaavaa yhteensä			149 214		137 162

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

SUOMEN KUNTALIITTO

KONSERNI (1000 euroa)

VASTATTAVAA		**2024**		**2023**	
OMA PÄÄOMA	12				
Peruspääoma		16 819		16 819	
Edell. tilikaus. ylijäämä		96 077		96 664	
Tilikauden ali-/ylijäämä		14 440	127 336	-635	112 848
PAKOLLISET VARAUKSET	13	949	949		897
VIERAS PÄÄOMA	14				
Pitkäaikainen					
Laskennalliset verovelat		59	59	129	129
Lyhytaikainen vieras pääoma					
Saadut ennakot		7 743		7 492	
Ostovelat		2 234		4 297	
Muut lyhytaikaiset velat		3 316		3 154	
Siirtovelat		7 578	20 870	8 344	23 288
Vieras pääoma yhteensä			20 929		23 417
Vastattavaa yhteensä			149 214		137 162

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

SUOMEN KUNTALIITTO
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA
(1000 euroa)

	2024	2023
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Varsinaisen toiminnan rahavirta		
Varsinaisen toiminnan kulujäämä	-15 307	-13 257
Edelliseen sisältyvät poistot	30	97
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	2 620	8 852
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	63	3
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	-2 366	-18 520
Varsinaisen toiminnan rahavirta	-14 960	-22 825
Varainhankinnan rahavirta		
Jäsenmaksut	12 375	12 426
Muu varainhankinta		
Varainhankinnan rahavirta	12 375	12 426
Varsinaisen toiminnan ja varainhankinnan rahavirta	-2 585	-10 399
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit käyttöomaisuuteen	5 782	-718
Investoinnit sijoituksiin	773	1 193
Sijoitusten myynnit	-20 755	7 033
Sijoitusten tuotot		
Saadut osingot investoinneista	751	768
Luovutustulot muista sijoituksista	14 778	
Maksetut välittömät verot	-2 547	-452
Muut	3 023	-3 571
Investointien rahavirta	1 804	4 254
RAHAVIRRAT YHTEENSÄ	**-781**	**-6 146**
Rahavarat 1.1.	23 534	29 681
Rahavarat 31.12.	22 753	23 534
RAHAVAROJEN MUUTOS	**-781**	**-6 146**

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT **31.12.2024**

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostus

Rakennukset	20-30 vuotta	
Rakennuksissa olevat koneet	20-30 vuotta	
Tutkimusalus	15 vuotta	
Laboratoriokalusto	7 vuotta	
Toimistokalusteet	7 vuotta	
Ajoneuvot	4-7 vuotta	
Atk-laitteet	3 vuotta	
Ohjelmistot	5 vuotta	
Liikearvo	5 vuotta	
Konsernin liikearvo	5-10 vuotta	*
Muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta	

* Konserni liikearvon vaikutusaika on katsottu olevan 10 vuotta 5 vuoden sijaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus
Vaihto-omaisuus on aktivoitu varovaisuuden periaatetta noudattaen välittömään hankintamenoonsa tai sitä alempaan todennäköiseen myyntihintaan.

Pitkän valmistusajan vaativien hankkeiden tuloutus
FCG-konserni: Projektit, joilla on kiinteä budjetti, kirjataan tuotoksi tehdyn työn mukaan varovaisesti siihen asti kun budjettia on käytettävissä. Budjetin ylittävät työt ja kulut kirjataan projektin kuluksi. Näitä vastaavia tuottoja ei jaksoteta. Muut hankkeet tuloutetaan juoksevasti laskutuksen mukaan.

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot
Tutkimus- ja tuotekehitysmenot on kirjattu vuosikuluksi niiden syntymisvuonna.

Sijoitus- ja rahoitusomaisuuden arvostus
Sijoitus- ja rahoitusomaisuuden arvopaperit on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan markkinahintaan.

Konsernitilinpäätöksen laajuus
Suomen Kuntaliiton konsernitilinpäätökseen sisältyy Kuntaliiton lisäksi liiton kokonaan omistaman tytäryhtiön KL-Kuntahankinnat Oy:n tilinpäätös sekä Kuntaliiton 100 % omistaman Kuntaliitto Holding -konsernin tilinpäätös ja lisäksi 35% osuus syksyllä 2019 hankitun Hansel Oy:n tuloksesta. Vuonna 2022 perustetun Inservio Oy:n osuutta (33,3%) tuloksesta ei ole yhdistelty, koska yhtiön tulos on tavoitteellisesti nolla.

Konsernirakenne
FCG myi FCG Digital Oy:n maaliskuussa 2024 ja FCG Povvik EAD:n lokakuussa 2024. FCG yhtiöitti suunnitteluliiketoimintaan keskittyneen Rakennettu Ympäristö liiketoimintaryhmän omaan yhtiöön FCG Rakennettu Ympäristö Oy:ksi 1.1.2025. Liiketoimintaryhmän toiminta jatkuu ennallaan uudessa yhtiössä. Kuntaliiton kokonaan omistama KL-Kuntahankinnat Oy lopetettiin vuonna 2024 omaehtoisen selvitystilan kautta. Lopetus merkittiin joulukuussa kaupparekisteriin.

SUOMEN KUNTALIITTO

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet
Konsernin sisäinen omistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Konsernin sisäiset saamiset ja velat sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu.
Osakkuusyhtiöt on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä. Omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyhtiön tilikauden tuloksesta on esitetty rahoitus- ja sijoituserissä.
Tuloslaskelmassa tytäryhtiöt on yhdistetty siihen toimintoon, johon ne luonteensa vuoksi kuuluvat. KL-Kuntahankinnat Oy, KL-Kustannus Oy, Kuntaliitto Holding Oy ja Kuntaliitto Palvelut Oy liiton varsinaiseen toimintaan, FCG Finnish Consulting Group -konserni ja sen tytäryhtiöt sekä Kunta-Efeko Oy sijoitustoimintaan.

Toimintokohtaisiin eriin tuotoiksi ja kuluiksi yhdistetään tytäryhtiöiden tuotot tuottoihin ja kulut ao. kuluihin. Toiminnanaloille on kohdistettu toiminnan erilliskulut. Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi yhdistetään tytäryhtiöiden rahoitustuotot ja -kulut sekä sijoitustoimintaa palvelevien tytäryhtiöiden tulos.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

Tuloverot
Verot on esitetty sijoitustoiminnan kuluina.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset
Kertyneistä poistoeroista on laskettu laskennallinen verovelka.

Valuuttamääräiset erät
Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Noteeraamattomien valuuttojen osalta on käytetty liikepankkien ohjeellisia kursseja. Ulkomaisten konserniyhtiöiden tuloslaskelmat on muutettu tilikauden keskikurssiin ja taseet on muutettu euromääräisiksi tilinpäätöspäivän kurssiin ja kurssiero sisältyy tilikauden voittoon.
Konsernin sisäisen omistuksen eliminoinnista syntyvä muuntoero on esitetty edellisten vuosien voittovaroissa.

Eläkevastuut
Kuntaliiton ja sen tytäryhtiöiden palveluksessa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty Kevan kautta, lukuun ottamatta FCG Finnish Consulting Group Oy:tä, jonka eläkevakuutukset on hoidettu työeläkevakuutusyhtiön kautta.

Suomen Kuntaliitto ry:n JuEL:n ulkopuolella tekemistä eläkesitoumuksista aiheutuvan eläkevastuun määrä per 31.12.2024 on Kevalta saadun arviolaskelman mukaisesti 852 100 euroa.

Tytäryhtiöosakkeiden arvonalennustestaus ja -kirjaus
Kuntaliitto Holding Oy:n tytäryhtiöiden osakkeiden arvonalennustestaus tehtiin FCG:n ja KL-Kustannus Oy:n osalta perustuen joulukuun lopun 2024 tilanteeseen. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuvina laskelmina, joiden laatiminen on edellyttänyt arvioiden käyttämistä. Emoyhtiön taseessa FCG:n osakkeiden arvo 1.1.2024 oli noin 20,9 miljoonaa euroa ja KL-Kustannus Oy:n osakkeiden noin 1,0 miljoonaa euroa.

Tytäryhtiöosakkeiden arvon testaus perustuu kassavirtaennusteeseen, joka on tehty johdon hyväksymän budjetin ja neljän seuraavan vuoden liiketoimintasuunnitelman perusteella. Arvot on testattu kerrytettävissä olevaa rahamäärää koskevilla testauslaskelmilla.

Kassavirtaennusteissa FCG:n liikevaihdon arvioidaan ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana pienenevän 1,5% ja tarkastelukauden seuraavina vuosina kasvavan keskimäärin 3,1% ja liikevoiton olevan noin 6%. Jäännösarvon kasvuennuste on 2%. Vuoden 2024 laskelmassa on käytetty 9,55% diskonttokorkoa. Laskelmassa totaali kerrytettävä rahamäärä on 30,6 miljoonaa euroa, josta osakkeiden arvonalennustestauksessa tulevien kassavirtojen jäännösarvon osuus on 70% käyttöarvolaskelmien rahavirroista.

Kassavirtaennusteissa KL-Kustannus Oy:n liikevaihdon arvioidaan ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana pienenevän 8% ja tarkastelukauden seuraavina vuosina kasvavan keskimäärin 13% ja liikevoiton olevan noin 4%. Jäännösarvon kasvuennuste on 2%. Vuoden 2024 laskelmassa on käytetty 9,13% diskonttokorkoa. Laskelmassa totaali kerrytettävä rahamäärä on 1,3 miljoonaa euroa, josta osakkeiden arvonalennustestauksessa tulevien kassavirtojen jäännösarvon osuus on 83% käyttöarvolaskelmien rahavirroista.

Laskelmien perusteellä kummankaan tytäryhtiön osakkeisiin ei kohdistus tarvetta osakkeiden arvon alaskirjaukseen Kuntaliitto Holding Oy:n taseessa.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja tilikauden päättymisen jälkeen
Vuonna 2023 päivitetyn strategian toimeenpanon mukaisesti FCG myi kansainvälisen kehityskonsultointi -liiketoiminnan marraskuussa 2023, FCG Digital Oy:n maaliskuussa 2024 ja FCG Povvik EAD:n lokakuussa 2024. Näiden yritysmyyntien myötä FCG konsernilla ei enää ole tytäryhtiöitä Suomen ulkopuolella ja strategian mukaisesti yhtiö keskittyy päämarkkinalleen Suomeen. FCG yhtiöitti suunnitteluliiketoimintaan keskittyneen Rakennettu Ympäristö liiketoimintaryhmän omaan yhtiöön FCG Rakennettu Ympäristö Oy:ksi 1.1.2025. Liiketoimintaryhmän toiminta jatkuu ennallaan uudessa yhtiössä.

KL-Kustannus Oy:n talouden heikentynyttä tilannetta oli yritetty tuloksetta korjata erilaisilla toimenpiteillä alkuvuodesta 2024. Kesäkuussa sopeuttamistoimien seurauksena kolmen työntekijän työsuhde päättyi irtisanomiseen taloudellisiin ja tuotannollisiin syihin perustuen ja lisäksi yhtiön hallitus päätti toimitusjohtajan sopimuksen. Heinäkuun alussa hallituksen jäsen Riikka Reunanen nimitettiin vt. toimitusjohtajaksi. Uusina talouden tervehdyttämistoimenpiteinä Studio Linjoille luotiin uusi liiketoimintastrategia ja taloudellisesti kannattamattoman Kuntatekniikka -lehden julkaisemisen lopetettiin 31.12.2024. Henkilöstön työhyvinvointi oli heikkoa koko alkuvuoden, minkä parantamiseen on panostettu uuden toimitusjohtajan aloitettua heinäkuussa. 2024 marraskuun työhyvinvointimittauksessa tulokset olivat parantuneet huomattavan hyvälle tasolle. KL-Kustannus Oy:n vuosi 2025 on aloitettu vakaalla pohjalla uusien suunnitelmien ja hyvinvoivan henkilöstön kanssa. Media-alan kova kilpailu jatkuu, mutta KL-Kustannuksen myynti on kaikilla kolmella alueella, Kuntamarkkinat, mediat (Kuntalehti ja Kommuntorget), sekä Studio Linjat, käynnistynyt hyvin. Vt. toimitusjohtaja Riikka Reunasen työsuhde vakinaistettiin helmikuussa 2025.

Suomen Kuntaliitto ry:n kokonaan omistama KL-Kuntahankinnat Oy lopetettiin vuonna 2024 omaehtoisen selvitystilan kautta, koska yhtiö oli lopettanut yhteishankintojen tekemisen jo vuonna 2019. kun Kuntaliitto hankki osuuden Hansel Oy:stä eikä yhtiöllä ollut enää juurikaan palvelumaksutuottoja. Yhtiön lopettaminen on merkitty kaupparekisteriin joulukuussa 2024.

Kunta-Efeko Oy:llä ei vuoden 2025 alusta ole enää ollut henkilökuntaa ja sen palvelusopimus FCG:n kanssa on käynyt tarpeettomaksi. Tästä syystä yhtiö lopetetaan vuoden 2025 aikana omaehtoisen selvitystilan kautta.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

Tuloslaskelman liitetiedot (1000 €)

1 Liitetiedot henkilöstöstä

	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
	henkilöä	henkilöä	henkilöä	henkilöä
1.1 Henkilöstön lukumäärä keskimäärin	565	708	132	133

1.2 Henkilöstökulujen erittely	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Henkilöstökulut	-42 758	-48 177	-12 124	-11 592
Henkilöstökulut sisältyvät tuloslaskelmaan seuraavasti:				
Varsinainen toiminta	-42 758	-48 177	-12 124	-11 592

1.3 Johdon palkat ja palkkiot	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Johdon palkat, hallituksen-, työvaliokunnan ja valtuuskunnan palkkiot	1 707	1 577	927	876

2 Poistot	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Poistojen kokonaismäärä				
Aineettomat hyödykkeet	-1 604	-2 412	0	0
Aineelliset	-31	-183	-4	-8
Arvonalennukset	-2	0	0	0
	-1 637	-2 596	-4	-8

Poistot sisältyvät tuloslaskelman eriin seuraavasti:	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Varsinainen toiminta	-30	-97	-4	-8
Sijoitustoiminta	-1 607	-2 499	0	0
	-1 637	-2 596	-4	-8

15

3 Kokonaistuotot ja -kulut	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Varsinaisen toiminnan tuotot	55 175	79 394	4 355	5 339
Varainhankinta	12 375	12 426	12 375	12 426
Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotot	20 510	3 633	7 561	7 878
Tuotot yhteensä	88 060	95 452	24 291	25 642
Varsinaisen toiminnan kulut	-72 525	-92 389	-19 925	-20 375
Sijoitus- ja rahoitustoiminnan kulut	-1 095	-3 698	-251	-14 883
Kulut yhteensä	-73 620	-96 087	-20 176	-35 257
Tilikauden tulos	14 440	-635	4 115	-9 615

3.1 Tilintarkastajan palkkiot	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Tilintarkastuspalkkiot	-71	-58	-28	-16
Vero- ja lakineuvonta	0	-12	0	-7
Muut palkkiot	-41	-116	-6	-34
	-112	-187	-34	-56

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

4 Sijoitus- ja rahoitustoiminta	Konserni 2024	Konserni 2023	Emoyhdistys 2024	Emoyhdistys 2023
Tuotot				
Osinkotuotot	751	768	3 201	5 268
Korkotuotot	1 113	391	208	186
Myyntivoitot	3 868	1 129	3 864	1 100
Muut rahoitustuotot	14 778	0	288	0
Arvonpalautukset rahoitusarvopapereista	0	1 344	0	1324
Tuotot yhteensä	20 510	3 633	7 561	7 878
Korkokulut	-37	-38	-9	-4
Muut rahoituskulut	-33	-77	-24	-54
Myyntitappiot, arvopaperit	-60	-672	-57	-444
Arvonalennukset rahoitusarvopapereista	-965	-2 911	-160	-14 380
Kulut yhteensä	-1 095	-3 698	-251	-14 883
Liiketoiminnan tulos	19 415	-65	7 401	-7 005
Yhteensä	19 415	-65	7 401	-7 005

5 Tilinpäätössiirrot	Konserni 2024	Konserni 2023
Tuloverot	-2 718	-450
Laskennallisen verovelan muutos	19	0
Laskennallisen verosaamisen muutos	70	10
Veron korjaus suoriteperusteis	166	0
Veronpalautukset ja jälkiverot		
	-2 462	-440

SUOMEN KUNTALIITTO

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot (1000 €)

PYSYVÄT VASTAAVAT

6 Aineettomat hyödykkeet	Konserni 2024	Konserni 2023
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1	2 767	2 800
Vähennykset	-10	32
Hankintameno 31.12.	2 763	2 767
Kertyneet poistot ja arvonalennukset	2 726	2 662
Vähennysten kertyneet poistot	10	1 758
Tilikauden poisto	31	110
Kertyneet poistot 31.12.	2 747	2 726
Kirjanpitoarvo 31.12.	16	41
Liikearvo		
Hankintameno 1.1.	1 039	1 039
Hankintameno 31.12.	1 039	1 039
Kertyneet poistot ja arvonalennukset	1 031	979
Tilikauden poisto	8	52
Kertyneet poistot 31.12.	1 039	1 031
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	8
Konserniliikearvo		
Hankintameno 1.1.	24 743	24 653
Lisäykset	193	355
Vähennys	-265	-265
Hankintameno 31.12.	24 936	24 743
Kertyneet poistot ja arvonalennukset	22 649	21 475
Tilikauden poisto	902	1 174
Kertyneet poistot 31.12.	23 551	22 649
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 385	2 094
Kehittämismenot		
Hankintameno 1.1.	4 549	3 717
Lisäys	540	831
Siirto ennakkomaksuista	1 314	0
Vähennys	-6 322	0
Hankintameno 31.12.	81	4 549
Kertyneet poistot	2 239	1 459
Tilikauden poistot	290	779
Kertyneet poistot 31.12.	-15	2 239
Menojäännös 31.12.	66	2 310

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	4 341	4 672
Lisäykset	98	173
Siirto ennakkomaksuista	0	49
Vähennykset	-1	-554
Hankintameno 31.12.	4 438	4 341
Kertyneet poistot 1.1	3 485	3 730
Vähennysten kertyneet poistot	0	551
Tilikauden poisto	298	306
Kertyneet poistot 31.12.	-3 783	3 485
Menojäännös 31.12.	677	856

	Konserni	
Ennakkomaksut aineettomista hyödykkeistä	**2024**	**2023**
Hankintameno 1.1.	1 314	0
Lisäys	22	0
Siirto aineettomiin oikeuksiin	-1 314	0
Hankintameno 31.12.	22	0
Menojäännös 31.12.	22	0

	Konserni		**Emoyhdistys**	
7 Aineelliset hyödykkeet	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Maa- ja vesialueet, liittymismaksut				
Hankintameno 1.1.	92	207	0	115
Luovutukset	0	-115	0	-115
Hankintameno 31.12.	92	92	0	0
Menojäännös 31.12.	92	92	0	0

	Konserni		**Emoyhdistys**	
Koneet ja kalusto	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Hankintameno 1.1.	8 620	8 762	62	97
Lisäykset	39	44	0	0
Vähennys tytäryhtiö myynti	-74	-2	0	0
Vähennykset	0	-183	0	-34
Hankintameno 31.12.	8 584	8 620	62	62
Kertyneet poistot ja arvonalennukset	8 320	8 282	51	61
Oikaisu sulautuminen	13	0	0	0
Vähennysten kertyneet poistot	61	145	0	18
Tilikauden poisto	106	183	4	8
Kertyneet poistot 31.12.	8 379	8 320	55	51
Menojäännös 31.12.	205	300	8	11

	Konserni		**Emoyhdistys**	
Muut aineelliset hyödykkeet	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Hankintameno 1.1.	385	388	359	359
Lisäys	0	0	0	0
Vähennys	0	-4	0	0
Hankintameno 31.12.	385	385	359	359
Menojäännös 31.12.	385	385	359	359

SUOMEN KUNTALIITTO

	Konserni		**Emoyhdistys**	
8 Sijoitukset	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Hankintameno 1.1.	5 071	4 819	26 468	44 127
Lisäykset	419	701	0	20
Vähennykset	-64	-449	-2	-17 678
Hankintameno 31.12.	5 426	5 071	26 466	26 468

8.1 Kuntaliiton tytäryhtiöosakkeet	**Kpl**	**Kpl**	**emoyhtiön om.osuus %**	**emoyhtiön om.osuus %**
KL-Kuntahankinnat Oy, Helsinki	2 500	2 500	100	100
KL-Kuntahankinnat Oy, lopettanut 8.11.2024	-2500	-2500	100	100
Kuntaliitto Holding Oy, Helsinki	35 340 867	35 340 867	100	100

8.2 Omistukset konserniyrityksissä

Kuntaliitto Holding Oy tytäryhtiöt:				
Kuntaliitto Palvelut Oy, Helsinki	25	25	100	100
Kunta-Efeko Oy, Helsinki	1 000	1000	100	100
KL-Kustannus Oy, Helsinki	100	100	100	100
FCG Finnish Consulting Group Oy, Helsinki	19 679 000	19 679 000	100	100
FCG Finnish Consulting Group Oy tytäryhtiöt:				
FCG Rakennettu Ympäristö Oy	10 000	10 000	100	100

8.3. Osuudet omistusyhteysyrityksissä	**Konsernin omistus-osuus %**	Viimeksi laaditun tilinpäät. mukaine oma pääoma	Viimeksi laaditun tilinpäät. mukainen tulos	osuus tuloksesta
Kiinteistö Oy Södra Bergbacka	21,7 %	1 437 258	2 307	2 307
Hansel Oy	35,0 %	9 691 930	1 197 851	419 248
Inservio Oy	33,3%	26 092	-1 708	-569

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

VAIHTUVAT VASTAAVAT

	Konserni		Emoyhdistys	
9 Vaihto-omaisuus	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Aineet ja tarvikkeet				
Hankintameno 1.1.	66	70	51	52
Lisäys	0	0	0	0
Vähennys	-63	-3	-51	-1
Hankintameno 31.12.	3	66	0	51

10 Lyhytaikaiset saamiset	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
10.1 Myyntisaamiset	7 063	8 386	202	281

	Konserni		Emoyhdistys	
10.2 Saamiset saman konsernin yrityksiltä	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Myyntisaamiset	0	0	59	48
Muut saamiset	0	0	7 222	6 464
	0	0	7 281	6 512

10.3 Muut lyhytaikaiset saamiset	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Henkilöstöön liittyvät saamiset	37	317	0	23
Muut	1	59	15	0
	38	376	15	23

Siirtosaamiset

Lyhytaikaisten siirtosaamisten olennaiset erät	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Projektirahoitus	7 350	208	11	0
Henkilöstöön liittyvät saamiset	6	4	51	42
Muut	963	9 066	148	143
	8 319	9 278	210	186

11 Rahoitusarvopaperit	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Muut arvopaperit				
Kirjanpitoarvo 31.12.	102 766	83 047	77 781	74 109
Markkina-arvo	116 116	90 710	91 186	81 880
	13 349	7 663	13 405	7 770

Rahoitusarvopaperit sisältävät pääasiassa julkisen kaupankäynnin kohteena olevia rahastosijoituksia. Rahoitusarvopaperit arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon tai sitä alempaan markkina-arvoon.

Rahat ja pankkisaamiset

Konsernilla on käytössään konsernipankkitili, jonka omistaja on Kuntaliitto Holding Oy. Tilinpäätöshetkellä Suomen Kuntaliitto ry:n ja tytäryhtiöiden tilien varat/velat raportoidaan Kuntaliitto Holding Oy:n rahavaroissa. Vastaavasti Suomen Kuntaliitto ry:ssä ja tytäryhtiöissä tilin varat/velat esitetään lyhytaikaisissa saamisissa/veloissa Kuntaliitto Holding Oy:ltä/-lle.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot (1000 €)

12 Oman pääoman ja rahastojen muutokset

	Konserni		Emoyhdistys	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Konsernin oma pääoma				
Oman pääoman muutokset				
Peruspääoma 1.1.	16 819	16 819	16 819	16 819
Peruspääoma 31.12.	**16 819**	**16 819**	**16 819**	**16 819**
Muuntoero 1.1	0	219	0	0
Muutos	0	-219	0	0
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	96 029	92 119	86 308	91 395
Oikaisut, eläkevastuiden muutokset	0	4 528	0	4 528
Oikaisut, muut	48	17	0	
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	**96 077**	**96 664**	**86 308**	**95 923**
Tilikauden voitto (tappio)	14 440	-635	4 115	-9 615
Oma pääoma yhteensä	**127 336**	**112 848**	**107 242**	**103 127**

	Konserni		Emoyhdistys	
13 Pakolliset varaukset	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Eläkevaraus	949	897	852	884

Eläkevaraukset ovat työnantajan maksamia lisäeläkkeitä varten.

	Konserni		Emoyhdistys	
14 Vieras pääoma				
Lyhytaikainen vieras pääoma	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Projektitoimintaan liittyvät ennakot	7 743	7 492	937	922

	Konserni		Emoyhdistys	
Velat saman konsernin yrityksille	**2024**	**2023**	2024	2023
Ostovelat	0	0	279	209
Muut velat	0	0	147	162
	0	0	426	371

	Konserni		Emoyhdistys	
Siirtovelkojen olennaiset erät	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Palkat ja lomapalkkavelka sos. menoineen	7 191	7 016	2 115	2 080
Projektitoimintaan liittyvät velat	309	433	0	0
Verot	102	282	0	259
Muut siirtovelat	69	613	38	102
	7 671	8 344	2 153	2 441

	Konserni		Emoyhdistys	
15 Vakuudet ja vastuusitoumukset	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden puolesta annettu vakuus				
Yrityskiinnitykset *	10 001 007	10 001 007	0	0

*) annettu rahoituslimiitin ja pankkitakausten vakuudeksi

	Konserni		Emoyhdistys	
Leasingvastuut				
Leasingsopimusten maksamatta olevat määrät				
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Erääntyy seuraavana vuonna	430	589	128	101
Myöhemmin maksettavat	358	557	131	166
Yhteensä	788	1 145	259	267
Toimitilojen vuokravastuut				
Erääntyy seuraavana vuonna	2 291	2 295		
Myöhemmin maksettavat	8 745	8 745		
Yhteensä	11 036	11 039		

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

Taseen ulkopuoliset vastuut

Vuonna 2020 tehdyn järjestelyn perusteella Kuntaliitolla on KL-Kustannus Oy:lle siirretyistä Kommuntorget-medioista KL-Kustannus Oy:n kanssa tappiontasaussopimus.
Vuonna 2021 tehtiin Suomen Kuntaliitto ry ja FCG:n välille vastaava järjestely, jossa Kuntaliitto sitoutui korvaamaan FCG:lle siirretyn ruotsinkielisen koulutustoiminnan järjestämisestä aiheutuvat mahdolliset tappiot.

Vaihtoehtoisten sijoitusten sitoumukset tilinpäätöshetkellä ovat yhteensä 10 450 000 euroa. Kutsuttu osuus on 3 491 013 euroa ja kutsumaton osuus yhteensä 6 958 986 euroa.

Lähipiiritapahtumia koskevat liitetiedot

Kuntaliitto-konsernin emoyhteisö on Suomen Kuntaliitto ry, jonka lähipiiriin kuuluvat yhteisöt ja säätiöt, joissa Suomen Kuntaliitto ry suoraan tai välillisesti käyttää määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa, liiton ja yhtiöiden hallitusten jäsenet ja varajäsenet, liiton valtuuskunnan puheenjohtajisto, liiton ja yhtiöiden toimitusjohtajat, varatoimitusjohtajat, liiton talousjohtaja sekä heidän perheenjäsenensä sekä sellaiset yhtiöt, yhdistykset tai säätiöt joissa em. lähipiiriin kuuluva henkilö käyttää määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa.

Kaikki lähipiirin kanssa tehdyt liiketoimet ovat olleet markkinaehtoisia.

Kunta-Efeko Oy:llä on FCG Finnish Consulting Group Oy:n kanssa sopimus, jossa FCG sitoutuu ostamaan Kunta-Efeko Oy:n henkilöstön työpanoksen ja vastineeksi vastaa näiden henkilöiden palkka-, toimitila- ja työvälinekustannuksista.

Konserniin kuuluvaa kirjanpitovelvollista koskevat liitetiedot

Suomen Kuntaliitto ry:n konsernitilinpäätös säilytetään osoitteessa: Toinen linja 14, 00530 Helsinki.

16 Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuva toiminta Kuntaliitossa

	2024	**2023**
Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokrat	236 155	336 545
Muut kulut	-582 254	-722 751
Kustannukset yhteensä	-582 254	-722 751
TULOS	-346 099	-386 206

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

SUOMEN KUNTALIITTO

TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUKSET

SUOMEN KUNTALIITTO RY:N HALLITUS

Helsingissä 24. päivänä huhtikuuta 2025

Lyly Lauri hallituksen puheenjohtaja	Vuornos Henrik I hallituksen varapuheenjohtaja
Rossi Markku II hallituksen varapuheenjohtaja	Ahola Lotta
Johansson Johan	Kankaanniemi Toimi
Korhonen Martti	Kummola Kalervo
Lehtosalo-Lönnberg Eevakaisa	Lumela Meri
Nahkuri Miia	Pentikäinen Pia
Räsänen Joona	Sauri Pekka
Kataja Sampsa varajäsen	Minna Karhunen Toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.
Helsingissä, sähköisen allekirjoituksen päivämäärällä

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Kirsi Aromäki
KHT

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

SUOMEN KUNTALIITTO

KÄYTETYT TOSITELAJIT JA -NUMEROT 2024

Yhtiön pääkirjanpito on tehty Wintime-nimisessä kirjanpitojärjestelmässä

	TOSITELAJI	
OP tositteet	1902	sähköinen
Danske tositteet	1911	sähköinen
Nordea tositteet	1914	sähköinen
Bryssel pankkitositteet	1960	sähköinen
Bryssel kassatositteet	1962	sähköinen
Myyntilaskut, Wintime	2030	sähköinen
Myyntilask. viitesuoritukset	2040	sähköinen
Myyntilask. muut suoritukset	2050	sähköinen
Myyntilask. kuittaukset	2060	sähköinen
Ostolaskujen suoritukset	3020	sähköinen
Approval laskut	3050	sähköinen
Palkkatositteet	4010	sähköinen
Matkalaskut	5010	sähköinen
Käyttöomaisuus tos.	5020	sähköinen
Muistiot	6010	sähköinen
Sisäiset	6020	sähköinen

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

PÄIVÄKIRJA	sähköinen
PÄÄKIRJA	sähköinen
TILINPÄÄTÖS TILIKAUDELTA	sähköinen/paperinen
MYYNTIRESKONTRA	sähköinen
OSTORESKONTRA	sähköinen
PALKKAKIRJANPITO	sähköinen
PALKKIOKKIRJANPITO	sähköinen
KÄYTTÖOMAISUUS	sähköinen

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/fd9f5049-f470-4235-8aa4-dce7fe122634
visma sign
www.vismasign.com

SIGNATURES ALLEKIRJOITUKSET UNDERSKRIFTER SIGNATURER UNDERSKRIFTER

This documents contains 21 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 21 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 21 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 21 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 21 sider før denne side

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende

SIGNATURES ALLEKIRJOITUKSET UNDERSKRIFTER SIGNATURER UNDERSKRIFTER

This documents contains 22 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 22 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 22 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 22 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 22 sider før denne side

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende

SIGNATURES ALLEKIRJOITUKSET UNDERSKRIFTER SIGNATURER UNDERSKRIFTER

This documents contains 23 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 23 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 23 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 23 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 23 sider før denne side

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende

KPMG Oy Ab
Töölönlahdenkatu 3 A
PL 1037
00101 HELSINKI

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Tilintarkastuskertomus

Suomen Kuntaliitto ry:n jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Suomen Kuntaliitto ry:n (y-tunnus 0926151-4) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2024. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että yhdistyksen taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.* Olemme riippumattomia yhdistyksestä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan yhdistyksen ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhdistys tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhdistyksen tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhdistyksen tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhdistys tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

- Suunnittelemme ja suoritamme konsernin tilintarkastuksen hankkiaksemme konsernitilinpäätöstä koskevan tilintarkastuslausunnon laatimisen perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintayksikköjä koskevasta taloudellisesta informaatiosta. Vastaamme konsernin tilintarkastusta varten suoritettavan tilintarkastustyön ohjauksesta, valvonnasta ja läpikäynnistä. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu noudattaen siihen sovellettavia säännöksiä.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu noudattaen siihen sovellettavia säännöksiä.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä hallituksen jäsenille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 12. toukokuuta 2025

KPMG OY AB

Kirsi Aromäki
KHT

Suomen Kuntaliitto ry ttk 2024.pdf

Allekirjoittajat:

Nimi	*Allekirjoitettu tunnisteella*	*Allekirjoituspäivä*
Kirsi Marja Aromäki	Vahva sähköinen tunnistautuminen	2025-05-12 11:39

Tämä tiedosto on sinetöity digitaalisella allekirjoituksella, joka toimii asiakirjan eheyden takaajana. Asiakirjamuoto tukee pitkäaikaista säilytystä.

KUNTA-LIITTO

Kuntaliiton vuosikertomus 2024

ONNEKSI ON KUNNAT

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTALIITTO LYHYESTI

Suomen vaikuttavimpia edunvalvontajärjestöjä.

Jäseninä kaikki Suomen 308 kuntaa ja kaupunkia.

Toiminnassa mukana myös maakuntien liitot, muut kuntayhtymät sekä kunta-taustaiset osakeyhtiöt.

120 oman alansa huippuasiantuntijaa: laki, talous, elinvoima, hyvinvointi, ympäristö, tietoyhteiskunta, koulutus, kulttuuri jne.

Ydintehtävinä kuntien ja kaupunkien toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen edunvalvonta- ja neuvontapalveluilla.

EDUNVALVONTAMME
on ennakoivaa ja oikea-aikaista, tietoon perustuvaa vaikuttamista. Tunnistamme kuntien edunvalvontatarpeita, arvioimme päätösten kuntavaikutuksia ja edistämme kuntien etua päätöksenteossa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Teemme edunvalvontatavoitteitamme tukevaa kehittämistyötä.

NEUVOMME JA OPASTAMME
kuntia sekä muita asiakkaitamme laajasti kaikkien toimialojen kysymyksissä. Asiantuntijapalvelujemme vahvuuksia ovat julkisen hallinnon laaja tuntemus sekä syvä osaaminen kuntakentän erityiskysymyksissä.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

Vuosi 2024 oli kunnille ja kaupungeille intensiivisen valmistautumisen aikaa, sillä ne saivat vuoden 2025 alussa kokonaan uuden tehtävän hoitaakseen. TE-uudistuksen onnistumisessa oli keskeisessä asemassa kuntien ja Kuntaliiton välinen yhteistyö. Haluan kiittää kuntien sitoutumista uudistuksen valmisteluun: TE-palvelujen siirto kunnille toteutui hallitusti ja suunnitelmien mukaan. TE-toimistot sulkivat ovensa ja noin 500 000 aktiivista työnhakija-asiakkuutta sekä 4 400 työntekijää siirtyi valtiolta kuntiin vuoden 2025 alussa.

Kuntaliitto tuki kuntia muutoksessa, ja teki samalla töitä Petteri Orpon hallitusohjelman kuntakirjausten edistämiseksi. Niistä tärkeimpiä kunnille olivat lupaukset normien keventämisestä sekä valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta. Valitettavasti kummassakaan tavoitteessa ei ponnisteluistamme huolimatta päästy etenemään kuntien ja kaupunkien toivomaan suuntaan.

Normien keventäminen eteni hitaasti, vaikka koostimme kuntien ehdotuksista 93 kohdan norminkevennyslistan, jonka toteuttamalla olisi voinut saada aikaan yli 200 miljoonan euron säästöt.

Kuntien kipeästi kaipaamassa valtionosuusjärjestelmän uudistamisessa selvityshenkilöt aloittivat ansiokkaan työnsä, mutta lokakuussa 2024 valtiovarainministeriö kuitenkin tiedotti, että uudistus siirtyy vuodella eteenpäin. Toisaalta onnistuimme torjumaan vuoden 2023 ns. Black Fridayn sote-tasauserästä johtuvan pysyvän vähennyksen kuntien valtionosuuksiin.

Vaikka useat hallitusohjelman kuntakirjaukset näyttävät juuri nyt olevan vastatuulessa, teimme hartiavoimin töitä kaupunkien ja kuntien toimintaedellytysten edistämisen puolesta. EU-vaalien aikaan selvitimme, että peräti 45 prosenttia kuntien päätösasioista juontaa juurensa EU:hun, ja siksi EU-vaalit ovat oikeastaan kuntavaalit. Toimme EU-vaalikeskusteluihin kuntanäkökulmaa.

Nostimme julkiseen keskusteluun myös väestönmurroksen, kuten syntyvyyden laskun

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

seuraukset kuntien mahdollisuuksille järjestää perusopetusta ympäri Suomen. Kuntaliiton tekemät keskustelunavaukset toimivat sysäyksenä laajemmalle keskustelulle, ja aihe on herättänyt kiinnostusta monien eri toimijoiden keskuudessa. Lisäksi etsimme kuntien kanssa uusia tapoja järjestää perusopetusta yhteistyössä ja uusilla tavoilla. Yhteistyö on osoittautunut voimavaraksi, joka mahdollistaa laadukkaan opetuksen kehittämisen muuttuvassa ja kompleksisessa toimintaympäristössä.

Aloitimme valmistautumisen kuntavaaleihin 2025 jo hyvissä ajoin vuonna 2024. Kuntavaalit käytiin vuonna 2025 ensimmäistä kertaa samaan aikaan aluevaalien kanssa. Kuntaliiton huolena oli, ymmärtävätkö äänestäjät, mitä eroa on kunnilla ja hyvinvointialueilla, mitkä ovat kuntien nykyiset tehtävät, ja kannattaako äänestäjien mielestä kuntavaaleissa äänestää.

Tavoitteenamme oli, että kunta- ja aluevaalien keskusteluissa nousevat esiin kuntien kannalta relevantit asiat ja näkökulmat, että kuntien ja kaupunkien merkitys koko Suomen onnistumisen ja hyvinvoinnin kannalta ymmärrettäisiin nykyistä paremmin, ja että kuntavaalit kiinnostavat äänestäjiä. Lisäksi aloimme valmistella mittavaa tuki- ja perehdytyspakettia kunta-asioihin uusille, huhtikuussa 2025 valituille luottamushenkilöille.

Vuoden 2024 aikana toteutettu asiakastutkimuksemme osoitti erittäin vahvaa luottamusta Kuntaliittoa kohtaan ja palveluidemme tunnettuuden merkittävää kasvua. Tämä on paras mahdollinen palaute onnistuneesta yhteistyöstä jäsenkuntiemme kanssa.

Haluan lämpimästi kiittää kaikkia jäseniämme, asiantuntijoitamme, luottamushenkilöitämme ja yhteistyökumppaneitamme erinomaisesta ja rakentavasta yhteistyöstä. Yhdessä olemme saavuttaneet paljon, ja sitoutuneena jatkamme työtä kuntien elinvoimaisuuden ja toimintaedellytysten turvaamiseksi ja kehittämiseksi.

Minna Karhunen
toimitusjohtaja

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

Kuntien normituksen keventäminen oli Petteri Orpon hallitusohjelman merkittävin kuntakirjaus, johon oli tarkoitus kytkeä kaikki kuntia ohjaava sektorilainsäädäntö soveltuvin osin. Osana ohjelmaansa hallitus lupasi toteutetaan erilaisia kunta- ja aluekohtaisia kokeiluja, joiden avulla kokeillaan miniminormiohjausta, kuitenkaan vaarantamatta ihmisten perusoikeuksia.

Valtiovarainministeriö aloitti normien keventämiseen tähtäävän työn keräämällä 28.11.2023–16.2.2024 välisen ajan ehdotuksia siitä, missä tehtävissä ja palveluissa kunnille voitaisiin antaa enemmän vapautta ja omaa harkintavaltaa keventämällä yksityiskohtaista sääntelyä. Ehdotuksia sai jättää myös erilaisista kuntakokeiluista.

Kuntaliitto käynnisti oman norminkeruukampanjansa jo aiemmin eli 1.11.2023. Tavoitteenamme oli aktivoida kunnat tunnistamaan ja ehdottamaan kevennettäviä normeja. Kun norminkeruu helmikuun puolivälissä 2024 päättyi, lopputuloksena oli 537 ehdotusta normien keventämisestä ja lähes 60 ehdotusta erilaisiksi kokeiluiksi.

Kuntaliitto toimi koko vuoden 2024 sen hyväksi, että normien purkaminen ja kokeilut etenisivät valtion puolella. Kuntaliitto on ollut aktiivinen toimija VM:n koordinoimassa Normituksen keventämisohjelman työryhmässä ja sihteeristössä. Lisäksi koostimme kaupunkien ja kuntien ehdotuksista 93 norminkevennysehdotuksen tiivistelmän. Arviomme mukaan näillä norminkevennyksillä voitaisiin saada yli 200 miljoonan euron kustannussäästöt kuntien talouteen.

Ylläpidimme keskustelua normien keventämisestä osana edunvalvontaa laajasti, ja vaikutimme tätä kautta suoraan ministeriöiden arviointityöhön kuntien ehdotuksista. Käynnistimme kevennettyjen normien sekä kunnille asetettavien uusien tehtävien ja normien seurannan, eli niin sanotun Normitutkan. Ensimmäinen Normitutka julkaistiin maaliskuussa 2025.

Kevään 2024 kehysriihessä hallitus arvioi hallituksen normien ja tehtävien purkamisen kustannusvaikutuksesi 100 miljoonan euron säästöt. Kuntaliitto piti arviota realistisena, sillä kunnat olivat löytäneet toimintaansa jäykistävää normitusta runsaasti, ja toivoivat joustoa tehtävien hoitamiseen paikallisesti parhaalla tavalla.

POIMINTOJA VUODESTA 2024

Avoimuusrekisterilaki astui voimaan vuoden 2024 alussa. Laki tekee näkyväksi päätöksentekoon liittyvää epävirallista vaikuttamistoimintaa, jota tehdään virallisten työryhmien ja kuulemisten kuten lausuntokierrosten ja valiokuntakuulemisten ulkopuolella. Ensimmäisen kolmen kuukauden raportointijakson (1.4.-30.6.2024) aikana Kuntaliitto raportoi avoimuusrekisteriin 176 kontaktointia yhteensä 66 eri aiheesta. Raportointijakson aikana Kuntaliitto keskittyi vaikuttamisessa etenkin kuntien toimintaa jäykistävän normituksen keventämiseen, maankäyttö- ja rakentamislain uudistamiseen sekä TE-palvelujen siirtämisen mahdollistamiseen valtiolta kunnille.

Avoimuusrekisteriin raportoidaan pitkäjänteisestä ja suunnitelmallisesta vaikuttamistoiminnasta kuuden kuukauden välein.

Avoimuusrekisteriin ilmoitetun vaikuttamistoiminnan lisäksi Kuntaliitto valvoo kuntien etua osana lukuisia työryhmiä sekä antamalla lausuntoja että osallistumalla kuulemistilaisuuksiin. Orpon hallituskauden ensimmäisen vuoden aikana Kuntaliitto edusti kuntia 125 työryhmässä, antoi 317 lausuntoa hallituksen esityksiin ja oli kuultavana eduskunnan valiokunnissa 75 kertaa. Tämä toiminta ei näy avoimuusrekisterin luvuissa.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

”Normien purkamisen ansiosta syntyvää säästöä ei saa kuitenkaan imeä kuntarahoituksesta ennen, kuin yhtäkään normia on saatu oikeasti purettua. Normien keventäminen on vasta alkuvaiheessa, eli kuntien purkuehdotukset ovat ministeriöiden arvioitavina”, Kuntaliitto muistutti tiedotteessaan huhtikuussa 2024.

Syksyn budjettiriihi ei valitettavasti tuonut selvyyttä normien kevennykseen ja sen kustannusvaikutuksiin. Norminpurun varjolla hallitus aikoi leikata kuntien valtionosuutta vajaalla 23 miljoonalla eurolla ilman, että kuntien velvoitteita olisi kyetty karsimaan leikkausta vastaavasti. Vaikuttamistyö tilanteen korjaamiseksi jatkuu vuonna 2025.

Kuntaliitto on vaikuttanut lakikokeilujen edistämiseksi tekemällä aloitteen lakikokeilujen puite- ja prosessilaista sekä esittämällä yksittäisiä kokeiluaihioita ministeriöille.

IN HOUSE-YHTIÖIDEN KÄYTÖN RAJAAMINEN ETENI KUNTIEN HUOLISTA HUOLIMATTA

Yksi hallitusohjelmaan kirjattu kuntakenttää hyvin laajasti huolestuttanut norminlisäyskirjaus koskee kuntien omien yhtiöiden käytön

POIMINTOJA VUODESTA 2024

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamisessa erityisenä painopisteenämme oli ”yhteiskuntavastuun” huomioiminen laskennallisen rahoitusjärjestelmän perusteena: rahoitusjärjestelmässä tulee huomioida lähtötaso.

Kuntaliitto vaikutti aktiivisesti kaupunkien kanssa siihen, että **kunnan mikroliikenneluvasta** tulee toimiva työkalu hallita mikroliikkumispalveluiden kuten sähköpotkulautojen käyttöä kaduilla ja muilla yleisillä alueilla. Tämä edistää mikroliikkumispalveluiden kehittymistä nykyistä turvallisemmaksi osaksi kaupunkiliikkumista ja matkaketjuja.

Rakentamislain ”korjaussarjaan” liittyi merkittävää edunvalvontatyötä: Saimme rakentamislakiin muutoksen, joka mahdollistaa rakennusvalvontaviranomaiselle säädetyn toimivallan siirtämisen muissa kuin hallintopakkoasioissa. Myös käsittelymääräaika saatiin huomattavasti alkuperäistä esitystä paremmaksi. Järjestimme rakentamislain toimeenpanoon liittyviä keskustelutilaisuuksia ja muuta tukea kunnille. Mallirakennusjärjestys ja rakennusvalvonnan mallitaksa julkaistiin vuonna 2024. Muutettu rakentamislaki tuli voimaan 1.1.2025.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

rajaamista. Kuntaliitto nosti toistuvasti esiin huolensa suunnitellusta lakimuutoksesta, joka rajoittaisi kuntien mahdollisuuksia järjestää palveluja yhdessä omistamissaan sidosyksiköissä eli ns. in house -yhtiöistä.

Esitetty sääntely olisi Euroopan tiukimpia ja vaikeuttaisi erityisesti pienten ja keskisuurien kuntien sekä hyvinvointialueiden toimintaa sekä yhteistyötä yli kuntarajojen.

Hankintalain tiukennuksilla olisi kauaskantoisia vaikutuksia kuntien mahdollisuuksiin järjestää palveluita kustannustehokkaasti ja paikallisia markkinoita hyödyntäen. Muutokset vaikeuttaisivat erityisesti ICT-palveluiden ja jätehuollon järjestämistä, ja ne heikentäisivät monien kuntien mahdollisuuksia kehittää toimintaansa jatkuvuuden ja paikallisten tarpeiden näkökulmasta.

Markkinoiden toimivuutta valvova Kilpailu- ja kuluttajavirasto arvioi, että 10 prosentin vähimmäisomistuksesta säätäminen jopa nostaisi julkisen sektorin kustannuksia ja vaikuttaisi haitallisesti monin tavoin jo ennestään vaikeuksissa olevassa kuntakentässä.

Kuntaliiton toimitusjohtaja Minna Karhunen nosti kuntien huolen näkyvästi esiin Kuntamarkkinoiden puoluejohdon paneelissa, johon osallistui kaikkien Kuntaliiton valtuuskunnassa edustettujen puolueiden johto. Lisäksi Kuntaliiton asiantuntijat kävivät kertomassa ja keskustelemassa muutosehdotuksesta useissa kuntaverkostoissa.

Kuntaliitto otti aiheeseen julkisesti kantaa useiden kuntaverkostojen kanssa. Vetoomuksia laadittiin mm. yli 80 pienten kuntien kunnanjohtajien, pääkaupunkiseutua ympäröivien KUUMA-kuntien, maakuntien liittojen ja seutukaupunkien kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asettama työryhmä, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotukset hankintalainsäädännön uudistamiseksi, päätti työnsä 26. marraskuuta. Kuntaliitto oli mukana työryhmätyöskentelyssä, ja jätti ryhmän mietintöön eriävän mielipiteen.

Kuntaliitto tuki kuntia ja kaikkia kuntaverkostojaan kertomalla, mitä hankintalain muutos tarkoittaa, ja miten kuntien kannattaa alkaa valmistautua lausuntokierrokseen, joka käynnistyi tammikuussa 2025.

Kuntakentän kiinnostus aihetta kohtaan on ollut mittavaa: jokaisessa matalankynnyksen Teams-tapaamisessa osallistujia on ollut 600–900.

POIMINTOJA VUODESTA 2024

Onnistuimme torjumaan vuoden 2023 ns. Black Fridayn sote-tasauserästä johtuvan **pysyvän vähennyksen kuntien valtionosuuksiin.** Sote-tasauserästä johtuva 500 miljoonan euron vähennys saatiin lievennettyä 277 miljoonan pysyvällä kompensaatiolla. Kunnat saivat kompensaatiota myös kotoutumisen rahoitukseen kohdistettuihin lisäleikkauksiin.

Kuntaliitto jatkoi tärkeää perustyötään **kuntien talousarviovalmistelun tukemisessa** osallistumalla kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan (Kuthanek) toimintaan, tiedottamalla kuntia meneillään olevien uudistusten talousvaikutuksista ja tuottamalla materiaaleja kuntien talousarviovalmistelun tueksi. Näistä tuotteista tärkeimmät olivat Taloustorstai-webinaarit, veroennustekehikko päivityksineen ja säännölliset valtionosuuslaskelmat.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN SIIRTYI

Hallitusohjelman kirjauksen mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta.

Tarkoitus oli, että valmisteltu uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026. Lokakuussa 2024 valtiovarainministeriö kuitenkin tiedotti, että kuntien valtionosuusuudistus siirtyy vuodella eteenpäin. Lykkäyspäätöksen seurauksena uudistuksen voimaantulo siirtyi vuoteen 2027.

Kuntaliitto tukee valtionosuusjärjestelmän laaja-alaista uudistamista ja on seurannut valtionosuusjärjestelmän uudistamisen valmistelua tiiviisti vuoden 2024 aikana. Olemme lisänneet ymmärrystä valtionosuusjärjestelmän uudistamistarpeista ja vaikutuksista sekä osallistaneet laajasti kuntakenttää uudistuksen valmisteluun tuottamalla tietoa ja antamalla asiantuntemusta uudistuksen valmistelun ja onnistumisen tueksi.

Hankkeelle asetetussa valmisteluryhmässä ovat olleet edustettuna valtionosuusjärjestelmän sektoriministeriöt sekä Kuntaliitto.

Osana kuntien osallistamista ja tiedon jakamista olemme pitäneet vuoden 2024 aikana yhteensä 8 matalankynnyksen Taloustorstai EXTRA-lähetystä Teams-yhteydellä. Nämä tilaisuudet ovat olleet olleet avoimia kaikille valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta kiinnostuneille kuntien edustajille. Taloustorstai EXTRA -tilaisuuksissa on ollut linjoilla aina reilut 200 asiasta kiinnostunutta kuntaedustajaa ja keskustelu on ollut vilkasta.

Lisäksi Kuntaliitto on koonnut kiinnostuneista kuntien talousammattilaisista Uudistajaryhmän valtionosuusjärjestelmän uudistamistyön tueksi. Tammikuussa 2024 pidimme kaksipäiväisen Uudistajaleirin kuntien talousammattilaisille. Sen lisäksi Uudistajaryhmä kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa Teamsin välityksellä.

Avasimme vuoden 2024 alussa Rahoitusremppa-kotisivut Kuntaliiton verkkosivuille sekä käynnistimme Rahoitusremppa-blogisarjan.

Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen on ollut myös vakioaiheemme kaikissa suorissa Taloustorstai-lähetyksissä sekä esimerkiksi Kuntamarkkinoilla.

POIMINTOJA VUODESTA 2024

Kuntien digitalisoitumista ja vertaistyöskentelyä vahvistettiin useilla eri osa-alueilla. Kuntaliiton digitalisaation edunvalvonnan tietopohjaa vahvistettiin toteuttamalla laaja kuntien digitalisaatiokartoitus sekä materiaalipaketti digikannustinhankkeista.

Kuntaliiton tieto- ja digiverkostojen sekä tapahtumien kautta tavoitetaan laajasti kuntia: pelkästään viikoittaisten digisumppien kautta osallistutaan toimintaamme noin 7000 kertaa vuosittain. Vuonna 2024 kunta- ja viranomaisyhteistyötä tiivistettiin erityisesti kyberturvallisuuden osalta.

Kuntaliitto kehitti **nuoDo kunnallisen nuorisotyön dokumentaatiojärjestelmää** vuosina 2020–2024. NuoDon avulla kunnat voivat dokumentoida kunnan nuorisotyön toimintaa, yhteismitallistaa sen kirjaamista ja tehdä sitä näkyväksi. NuoDo tuki merkittävästi nuoristyön tiedolla johtamista kunnissa ja oli tältä osin ensimmäinen maamme kuntien paikallisista tarpeista käsin kehitetty alusta. Nuodon puitteissa toteutettiin kehittämistyötä, käyttäjätukea, koulutuksia ja tilaisuuksia. Järjestelmän käyttäjinä on 163 kuntaa. NuoDo siirtyi aluehallintoviraston ylläpidettäväksi 1.1.2025.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

TE-uudistuksen valmistelun kannalta vuotta leimasi vahvasti työllisyysalueiden toiminnan konkreettiseen käynnistymiseen liittyvä tuki. TE-palvelujen siirtyminen kuntiin tarkoitti siirtymistä valtion keskitetystä järjestelmästä hajautettuun kuntapohjaiseen palvelujärjestelmään. Valmistelun aikana kuntien piti rakentaa uusia rajapintoja ja varmistua yhteensopivuudesta tiedonhallinnan, arkistoinnin, käyttäjähallinnan sekä asiakkuuksien siirron onnistumiseksi niin kunnan sisällä kuin kuntien ja työllisyysalueiden että kuntien ja valtion välillä.

Valmistelussa haasteita aiheutti tiukka aikataulu, mutta myös uudistuksen laajuus: valmistelussa esillä olivat niin juridiset kysymykset, henkilöstön siirto, viestintä, rahoitus, kotoutumisen kokonaisuus kuin erilaiset yhdyspintoihin liittyvät kysymykset.

Vuoden 2024 alussa tehostimme uudistuksen valmistelijoiden verkoston yhteistä Howspace-alustaa, jonka tarkoituksena oli toimia matalankynnyksen ja aktiivisen vuorovaikutuksen kanavana kuntien keskinäisessä vuoropuhelussa, mutta myös Kuntaliiton ja kuntien välisessä vuorovaikutuksessa.

Alustalle kirjautui vuoden 2024 aikana yhteensä 829 kuntavalmistelijaa. Vierailuja alustalle toteutui vuoden aikana yhteensä 27 000. Suosituimmat sivut alustalla olivat viestintä, hallinto, digi sekä rahoitus. TE-uudistukseen liittyvällä verkkosivulla oli vuoden 2024 aikana reilut 37 000 kävijää.

Vuoden laajimpana muutostuen toimenpiteenä järjestimme TE24-aluekiertueen. Aluekiertueella touko-syyskuun aikana jalkauduimme yhteensä 12 eri paikkakunnalle ympäri Suomea. Kiertueen tavoitteena oli jakaa kunnille tietoa uudistuksen etenemisestä ja toimeenpanon kannalta kriittisistä aiheista sekä pureutua alueilta esiin nouseviin ajankohtaisiin aiheisiin ja kysymyksiin. Lisäksi tavoitteenamme oli edistää vuoropuhelua sekä muodostaa ajantasainen tilannekuva valmistelun etenemisestä eri puolilla Suomea.

Suuntasimme tilaisuudet uudistuksen valmistelussa mukana oleville vastuuvalmistelijoille, kuntajohdolle, luottamushenkilöjohdolle, hyvinvointialueiden ja oppilaitosten johdolle sekä sidosryhmien edustajille.

Tilaisuuksiin osallistui paikkakuntakohtaisesti 50–110 henkilöä. Kaiken kaikkiaan tavoitimme kiertueen aikana yli 1000 valmistelun kannalta tärkeää henkilöä henkilökohtaisesti.

Kuntaliiton ja työllisyysalueiden puheenvuo-

POIMINTOJA VUODESTA 2024

Kuntaliiton ruotsinkielinen valtuuskunta antoi vuoden aikana lausuntoja ruotsinkielisen ammatillisen koulutuksen tärkeydestä osana kotoutumista, AN-uudistuksen aiheuttamista lisäkustannuksista sekä siitä, että valtionosuusjärjestelmän uudistuksen ei tulisi vaarantaa kuntien mahdollisuutta järjestää palveluja molemmilla kansalliskielillä.

Vuoden 2024 alussa käynnistettiin Kuntaliiton ja FCG:n yhteinen verkostohanke **Strateginen kumppanuus ja omistajaohjaus ammatillisessa koulutuksessa**. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa alueiden elinvoimaa ja hyödyntää ammatillista koulutusta tehokkaammin, erityisesti osaavan työvoiman saatavuuden helpottamiseksi ja työllisyysasteen nostamiseksi. Mukaan lähti kolmasosa kuntataustaisista ammatillisen koulutuksen järjestäjistä sekä heidän omistajakuntiaan.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

rojen lisäksi kuultiin useimmiten myös kaupunginjohtajan, maakunnan liiton, paikallisen yrittäjäjärjestön sekä KT:n puheenvuorot. Aluekiertueesta saatu palaute oli hyvää.

Osana muutostukea koulutimme kuntia ja jaoimme tietoa valmistelun tueksi järjestämällä Teams-tapaamisia mm. viestintään, digiteemaan, kotoutumiseen, juridisiin kysymyksiin sekä rahoitukseen liittyviin kysymyksiin liittyen. Lisäksi Howspace-alustalle kirjautuneiden valmistelijoiden kesken pidimme kerran kuukaudessa kuntavalmistelijoiden verkostotapaamisia Teams-yhteydellä.

TE-uudistus oli näkyvästi esillä myös muissa tapahtumissamme ja tilaisuuksissamme, kuten Työllisyystiistai-lähetyksissä sekä Kuntamarkkinoilla.

Myös kuntapäättäjät olivat tärkeä kohderyhmämme valmistelun aikana. Järjestimme toukokuussa kuntien luottamushenkilöille suunnatun Teams-tilaisuuden kertoaksemme uudistuksesta kuntapäättäjien näkökulmasta. Tilaisuuteen ilmoittautui yli 900 luottamushenkilöä eri puolilta Suomea.

Yksi vuoden merkittävimmistä muutostuen toimenpiteistä oli 100 päivää starttiin -teemainen juhlawebinaari Kuntatalolla 23.9.2024. Tilaisuus toteutui yli odotusten ja kaiken kaikkiaan tilaisuudessa oli mukana noin 2000 henkilöä.

POIMINTOJA VUODESTA 2024

Kuntaliitto ja Areena tekivät aloitteen **ammatillisen koulutuksen** toiminnan ohjauksen uudistamisesta. Aloitteen mukaisesti eduskunta hyväksyi joulukuussa 2024 lain ammatillisen koulutuksen toiminnan ohjauksen kokeilusta. Toiminnanohjauksen kokeilun tavoitteena on parantaa ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutta ja laatua sekä lisätä koulutuksen järjestäjän, hallinnon ja alueen välistä vuoropuhelua ja mahdollistaa yhteisen tilannekuvan luominen. Samalla kevennetään järjestämislupasäätelyä siten, että se vähentäisi koulutuksen järjestäjien ja opetushallinnon normitaakkaa ja hallinnollista työtä. Kokeilu toteutetaan 1.1.2026–31.12.2033 välisenä aikana ja siihen valitaan maksimissaan 40 koulutuksenjärjestäjää.

Kuntaliiton esityksestä **kyberturvallisuuden riskienhallinnasta** säädetyn lain (ns. NIS2-laki) toimijamäärittelyä tarkennettiin siten, että vain soveltamisalan piiriin kuuluva kunnan toiminnallinen osa voi olla lain soveltamisen kohteena. Vastaava määrittely kirjattiin myös lakiin kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvystä (CER-direktiivi). Ratkaisu keventää merkittävästi kuntiin kohdistuvia velvoitteita verrattuna ministeriön alkuperäiseen esitykseen.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

Kuntien ja työllisyysalueiden viestinnän tueksi teimme vuoden aikana lukuisia malleja ja ohjeita, tiedotepohjia sekä rakensimme yhdenmukaiselle viestinnälle tukevaa kivijalkaa, jotta palvelun löydettävyys pystyttäisiin turvaamaan asiakkaille vuoden vaihteen jälkeen. Asiakasviestinnän aloitus suunniteltiin alkavaksi yhteisesti kuntien kanssa 100 päivää -starttiin päivämäärän jälkeen. Kunnat lähtivät sankoin joukoin mukaan yhteiseen viestintäponnistukseen ja hyödynsivät viestinnässään paljolti Kuntaliiton suosituksia ja malleja.

TE-uudistukseen liittyvissä toimittajatilaisuuksissa oli vuoden aikana yli 130 toimittajaa eri puolelta Suomea. Erityisesti panostimme mediaviestintään 100 päivää starttiin -etapin yhteydessä syyskuussa ja varautumisen tiedottamisen yhteydessä marraskuussa.

Varautumisen viestinnän tärkeimpänä tavoitteena oli kertoa suurelle yleisölle ennakkoon siitä, mitä siirtymähetkellä yhden yön aikana tapahtuu ja mitä se voi hetkellisesti näin mittavassa uudistuksessa tarkoittaa.

Vuoden vaihteen lähestyessä kunnista nousi vahvasti esille KEHA-keskukselta kuntiin siirtyneisiin lomakepohjiin liittyvät haasteet. Osana muutostukea päivitimme vuoden viimeisinä päivinä yli 60 erilaista työvoimapalveluissa käytettävää lomaketta, joita kunnat tarvitsivat pikaisesti käynnistääkseen toiminnan tammikuussa.

Vuoden vaihteessa 2025 kunnat saivat työllisyyden edistämisestä uuden tehtävän. TE-toimistot sulkivat ovensa, ja noin 500 000 aktiivista työnhakija-asiakkuutta ja 4 400 työntekijää siirtyi valtiolta kuntiin. Lähtökohtana oli, että asiakkaille pyritään turvaamaan mahdollisimman sujuvat siirtymävaiheen palvelut. TE-palvelujen siirto kunnille toteutui hallitusti ja suunnitelmien mukaan. Tärkeimmissä kokonaisuuksissa onnistuttiin hyvin, eikä merkittäviä poikkeamia havaittu.

POIMINTOJA VUODESTA 2024

Keväällä 2024 julkaistut uudet **kuntien varautumisen ja turvallisuuden** verkkosivut ovat laajin kuntien varautumista ja turvallisuutta käsittelevä kokonaisuus erillisine häiriötilanneoppaineen. Verkkosivusto tukee kuntien omaehtoista varautumisen kehittämistä ja tiedonhankintaa ja on saanut laajaa tunnustusta kunnilta ja valtionhallinnon toimijoilta.

Vuoden 2024 aikana on kuntien useimpiin **kaavoitusohjelmistoihin** kehitetty kyvykkyys tuottaa asema- ja yleiskaavoja uuden lain tietomallin mukaisena. Kehitystyön ovat tehneet ohjelmistotoimittajat ja kunnat itse, mutta Kuntaliiton edunvalvonta ja tuki kunnille toimeenpanon rahoitusavustusten saamisessa sekä keskeisten kehittämisen periaatteiden soveltamisessa on ollut vahvaa. Keskeisimpiä periaatteita yhteen toimivuuden toteutukselle on ollut mm. se, että tiedon yhteentoimivuus tulee tuottaa siellä, missä tieto syntyy, jolloin saadaan kestävä digitaalinen prosessi.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

Käynnistimme vuoden 2024 alussa kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyö- ja yhdyspinnat projektin jatkona yhdyspintojen muutostukiprojektille. Tunnistimme kuntien ja hyvinvointialueiden tarvitsevan edelleen tukea yhteistyön kehittämisen tueksi. Yhteistyössä on ollut alkuvuosina erilaisia haasteita ja jännitteitä. Erityisesti strategisen tason yhteistyössä on ollut vielä paljon kehittymisen varaa. Olemme toteuttaneet myös jatkoprojektia tiiviissä yhteistyössä Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n kanssa.

Projektin kärkiteemoja olivat vuonna 2024 strateginen yhteistyö ja johdon välisen vuorovaikutuksen kehittäminen (mm. pilottialueet), hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sivistys- ja sote-palveluiden yhdyspinnat, kotoutuminen ja varautumisen yhteistyö. Lisäksi keskeisenä teemana oli TE-uudistukseen liittyen työllisyyden edistämisen yhdyspinnat.

Tuimme vuoden 2024 aikana kuntia ja hyvinvointialueita yhteistyörakenteiden, toimintamallien ja yhteistyökulttuurin edistämisessä. Toimimme yhteistyön tukena erityisesti kahdella pilottialueella, mutta myös laajemmin eri alueiden kuntien ja hyvinvointialueiden apuna. Työllisyyden edistämisen yhdyspintoihin liittyen olimme vahvasti mukana kansallisessa kehittämistyössä ja tapasimme lisäksi kaikkien työllisyysalueiden edustajat työllisyyden yhdyspintojen teemalla vuoden 2024 aikana.

Vuoden aikana kartoitimme kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön tilannekuvaa useilla kyselyillä, joita suunnattiin muun muassa kuntajohdolle, hyvinvointialuejohdolle ja maakuntien liittojen edustajille. Lisäksi toteutimme kyselyjä varautumiseen ja työllisyyden edistämiseen liittyen.

Vuonna 2024 käynnistettiin hyvinvointijohdon verkosto, joka mahdollisti kuntien näkökulmien entistä vahvemman mukaan ottamisen Kuntaliiton edunvalvontaan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen määrittelytyön avulla selkeytettiin kuntien toimialojen roolia hyte-työssä. Sitä on täydennetty Kuntaliiton ja Hyvilin yhdyspintaprojektissa vastaavalla julkaisulla hyvinvointialueiden hyte-työstä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöhön ja suunnitelmakokonaisuuksiin liittyvällä julkaisulla. Lisäksi hyte-johtamista tuettiin tapahtumia toteuttamalla (mm. Kuntien hyvinvointiseminaari 14.5.2024 ja HYTE-treffit) sekä ohjaamalla Sähköinen hyvinvointikertomus -työvälineen kehitystä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on ollut myös keskeinen painopiste kuntien ja hyvinvointialueiden laaja-alaisen yhteistyön osalta.

POIMINTOJA VUODESTA 2024

Kuntaliiton Talousbarometri on kuntien talousjohdolle osoitettu kysely, joka toteutetaan noin kaksi kertaa vuodessa. Kuntaliiton Talousbarometrillä kartoitetaan kuntien talous- ja suhdannenäkymiä ajankohtaisissa talousteemoissa. Vuoden 2024 Talousbarometrit toteutettiin tammikuun lopussa ja elokuussa. Tammikuun Talousbarometriin vastasi yhteensä 175 talousjohtajaa ja elokuun lopun Talousbarometriin ennätykselliset 210 talousjohtajaa. Median kiinnostus Kuntaliiton Talousbarometriin oli mittavaa. Syksyn 2024 Talousbarometri ennakoi joka toisessa kunnassa veroprosenttien korotuspainetta, mikä nostettiin myös mediassa kattavasti esille.

Taloustutkimuksen vuonna 2024 toteuttaman toimittajien mielikuvatutkimuksen mukaan **toimittajat seuraavat Kuntaliittoa** kolmanneksi eniten kaikista Suomen etujärjestöistä. Tulosten mukaan Kuntaliiton vahvuuksina on toimittajien mielestä toiminnan avoimuus ja luotettavuus, sisällöllisesti hyvät verkkosivut sekä viestinnästä vastaavan henkilöstön ammattitaito.

Kuntaliitto aktivoitui entistä enemmän **yhteistyössä Ahvenanmaan kanssa**, ja Kuntaliittoon palkattiin Ahvenanmaan asioiden asiantuntija.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖN-MURROKSESSA

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

Koulutuksen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen on yksi keskeisimmistä haasteista kunnille 2020-luvulla. Väestönmuutokseen liittyvät suuret trendit, kuten syntyvyyden lasku, vaikuttavat merkittävästi perusopetuksen järjestämiseen kunnissa. Väestönkehityksen muutokset näkyvät eri tavoin eri kunnissa, mikä korostaa tarvetta joustaville ja monipuolisille koulutusratkaisuille.

Vuoden 2024 aikana kuntaperustainen perusopetuksen järjestäminen väestönmurroksessa sai runsaasti näkyvyyttä. Tämä osoittaa aiheen merkittävyyden ja sen, että keskustelu on laajentunut useille poliittisille ja yhteiskunnallisille foorumeille. Kuntaliiton tekemät keskustelunavaukset toimivat sysäyksenä laajemmalle keskustelulle, ja aihe on herättänyt kiinnostusta monien eri toimijoiden keskuudessa.

Lisäksi valmistui ainutlaatuinen selvitys perusopetuksen järjestämisestä väestönmurroksessa. Selvityksessä tarkasteltiin oppilasmäärien kehitystä, opetuksen kustannuksia sekä opetuksen saavutettavuutta tulevaisuudessa. Tulokset tarjoavat arvokasta tietoa päätöksenteon tueksi ja auttavat kuntia suunnittelemaan kestäviä ratkaisuja perusopetuksen järjestämiseen.

VERKOSTOPERUSKOULUHANKE EDISTI KUNTIEN YHTEISTYÖTÄ

Kaksivuotinen Verkostoperuskoulu-hanke saatettiin onnistuneesti päätökseen vuoden 2024 lopussa. Pilottialueilla eri puolilla Suomea on hankkeen aikana kehitetty yhteistyömuotoja, joiden avulla perusopetuksen järjestämistä on voitu mukauttaa paikallisiin tarpeisiin. Yhteistyö on osoittautunut voimavaraksi, joka mahdollistaa laadukkaan opetuksen kehittämisen muuttuvassa ja kompleksisessa toimintaympäristössä.

Pilottialueiden kunnat ovat hankkeen aikana esimerkiksi tarkastelleet henkilöstön yhteiskäyttömahdollisuuksia vastauksena opetushenkilöstön saatavuusongelmaan. Lisäksi kansallisen perusopetuksen kehittämiseksi on tunnistettu uudenlaisia kokeilumahdollisuuksia, kuten etäopetuksen laajempi hyödyntäminen, robottien käyttö luokkatilanteissa sekä katsomusaineiden yhdistäminen. Myös henkilöstön osaamisen kehittäminen on ollut hankkeessa tärkeässä roolissa, ja pilottialueilla on kokeiltu erilaisia keinoja sen edistämiseksi.

Verkostoperuskoulu-hanke on osoittanut, että kuntien välinen yhteistyö ja uusien toimintamallien kokeilu ovat keskeisiä keinoja turvata perusopetuksen laatu ja saavutettavuus muuttuvassa toimintaympäristössä. Jatkossa on tärkeää mahdollistaa vastaavien kokeilujen jatkuminen ja kehittäminen, jotta perusopetus voi vastata entistä paremmin oppilaiden ja yhteiskunnan tarpeisiin.

Hankkeeseen osallistui 10 pilottialuetta vuosina 2022–2024 ja mukana oli 39 kuntaa.

Kuntaliiton hankkeessa osarahoittajana oli Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä (HAMA) ja sen toteuttamiseen osallistui myös FCG.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

Euroopan parlamentin vaalit kesäkuussa 2024 tarjosivat erinomaisen tilaisuuden nostaa esiin kuntien roolia EU-politiikassa ja korostaa, kuinka EU-päätökset vaikuttavat kuntien ja kuntalaisten arkeen. Kampanjamme tavoitteena oli lisätä ymmärrystä siitä, että EU-politiikan vaikuttavuus riippuu pitkälti kuntien toimista, sillä noin 45 % kuntien asioista juontaa juurensa EU:hun. Onnistuimme tuomaan kuntanäkökulman aktiivisesti keskusteluun ja rakentamaan agendaa kuntia koskettaville EU-teemoille.

Kampanja eteni kahdessa päävaiheessa:

- Marraskuusta 2023 helmikuuhun 2024 keskityimme EU-vaalitavoitteiden laatimiseen ja viestimiseen, puolueohjelmavaikuttamiseen sekä meppiehdokkaiden tapaamisiin. Helmikuussa julkaisimme Siv Sandbergin tekemän selvityksen EU:n vaikutuksista kuntiin, josta viestittiin aktiivisesti.
- Helmikuusta kesäkuuhun 2024 EU-vaalit ovat kuntavaalit -kampanja oli käynnissä täysimittaisesti. Tuotimme kattavat verkkosivut (kuntaliitto.fi/euvaalit) ja laadimme painetun ja digitaalisen esitemateriaalin kolmella kielellä (suomi, ruotsi, englanti). Osallistuimme aktiivisesti vaalikiertueisiin, joissa Kuntaliitto vastasi ohjelmasisällöstä Tampereen tilaisuudessa. Tapasimme lisäksi mediaa ja teimme sosiaaliseen mediaan videosarjan.

Kampanjan pääviesti ”EU-vaalit ovat kuntavaalit” keskittyi kuntien roolin korostamiseen EU-politiikassa. Viestimme kohdennettiin seuraaville sidosryhmille:

- Puolueille ja ehdokkaille: Vaikutimme puolueohjelmiin ja kävimme suoria keskusteluja päättäjien kanssa.
- Kunnille ja medialle: Toteutimme aktiivista mediayhteistyötä ja varmistimme paikallislehtien kattavan huomion viesteillemme.
- Brysselin sidosryhmille ja Kuntaliiton omalle henkilöstölle: Lisäsimme tietoisuutta EU-päätöksenteon ja kuntien keskinäisestä riippuvuudesta.

Kampanja onnistui laajentamaan kuntanäkökulmaa EU-vaalikeskusteluun. Viestimme saivat medianäkyvyyttä, ja onnistuimme herättämään kiinnostusta niin paikallislehdissä kuin valtakunnallisessa mediassa. Tavoite-esitteemme ja verkkosivustomme tukivat vaikuttamistyötä, ja meppiehdokkaiden suora

POIMINTOJA VUODESTA 2024

Kiinnostus kuntien **vihreän siirtymän** EU-ennakkovaikuttamisverkostoa kohtaan pysyi korkeana. Vaikutimme onnistuneesti ympäristölainsäädäntöprosesseihin, erityisesti yhdyskuntajätevesidirektiivin ja maaperän seurantaa koskevan direktiivin osalta sekä suoraan että verkostojen kautta. Yhteistyössä kuntaedustajien kanssa laadimme mm. kannanoton ilmastoriskien hallintaan liittyen. Paikallisviranomaisten rooli ilmastoriskien hallinnassa tunnistettiin hyvin seuranneessa komission tiedonannossa.

Kuntaliitto järjesti yhteistyössä Viron kuntien ja kaupunkien liiton kanssa **kiertotalousseminaarin Tartossa** huhtikuussa. Tapahtumassa toimme yhteen suomalaisten ja virolaisten kuntien asiantuntijoita ja sidosryhmiä keskustelemaan kiertotalousratkaisuista tämän päivän ja huomisen kunnissa. Ohjelmaan kuului laadukkaan seminaariohjelman lisäksi myös verkottumista ja vierailu Viron maatalousyliopistoon.

Ruotsinkieliset digitaaliset tapaamiset
”Kaffe med Uffe”, ”DigiFika” ja ”Hållbarhetsforum” sekä erilaiset verkostotapaamisemme ovat keränneet runsaasti osallistujia.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

kontaktointi lisäsi tietoisuutta kuntien näkökulmasta. Siv Sandbergin selvitys antoi hyvää faktapohjaa viestinnälle.

Työ jatkuu osana Kuntaliiton strategista vaikuttamistyötä EU-tasolla. Tulevalla vaalikaudella panostamme erityisesti ennakkovaikuttamiseen sekä kuntien aseman vahvistamiseen EU-päätöksenteossa.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

Kuntavaalit käytiin vuonna 2025 ensimmäistä kertaa samaan aikaan aluevaalien kanssa. Kuntaliiton huolena oli, ymmärtävätkö äänestäjät, mitä eroa on kunnilla ja hyvinvointialueilla, mitkä ovat kuntien nykyiset tehtävät, ja kannattaako äänestäjien mielestä kuntavaaleissa äänestää.

Tavoitteenamme oli, että vaalikeskusteluissa nousevat esille kuntien kannalta relevantit asiat ja näkökulmat, kuntien ja kaupunkien merkitys koko Suomen onnistumisen ja hyvinvoinnin kannalta ymmärrettäisiin entistä paremmin, ja että kuntavaalit kiinnostavat äänestäjiä.

Työ tavoitteiden hyväksi aloitettiin jo vuoden 2024 kesällä muodostamalla vaaliviestinnän pääviestit julkaisuun *Onneksi on kunnat! Kuntaliiton keskustelunavaukset kuntavaaleihin ja valtuustokaudelle 2025–2028.*

Samalla alettiin valmistella suuren yleisön kampanjaa Onneksi on kunnat!, jossa oli tavoitteena esitellä kuntien perustehtäviä tavallisen ihmisen arkeen liittyen. Kampanjaa varten tuotettiin syksyllä 2024 neljä videoelokuvaa, joissa esiteltiin huumorin keinoin kunnan neljä oleellista palvelua: kunta tarjoaa yhdenvertaista koulutusta ja varhaiskasvatusta sekä maailman puhtainta vettä hanasta, tukee paikallista kulttuurielämää ja järjestää hengästyttävän määrän liikuntamahdollisuuksia kuntalaisilleen. Kuntavaalit.fi-kampanjasivulla esiteltiin lisää kuntien tehtäviä ja ainutlaatuista asemaa suomalaisen arjessa sekä alueen elinvoiman edistäjänä.

Kunnille aloitettiin vaalien järjestämisen ja viestinnän tukitoimet vaaleihin liittyen jo syksyllä 2024. Myös tulevien vaaleissa valittujen luottamushenkilöiden perehdytyspaketin valmistelu aloitettiin hyvissä ajoin.

Media- ja puolueyhteistyö käynnistyi kuntavaalien osalta elokuussa 2024. Kuntaliitto nosti esiin muun muassa alkavan valtuustokauden haasteita ja ratkaisuehdotuksia sekä Kuntalais- ja Kuntapäättäjätutkimusten tuloksia.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTALIITON KUNTALAIS- JA KUNTAPÄÄTTÄJÄTUTKIMUKSET ANTOIVAT EVÄITÄ VAALIKESKUSTELUUN

Mitä mieltä kuntalaiset ovat oman kotikuntansa toiminnasta, palveluista, vaikuttamisesta ja päätöksenteosta? Pitävätkö kuntalaiset omaa kotikuntaansa tärkeänä?

Näihin kysymyksiin saimme vastauksen 10 500 kuntalaiselta 46 kunnasta ympäri Suomen keväällä 2024. Tutkimuskunnat ovat koko kuntakenttään yleistettävä otos, joka edustaa erikokoisia ja erityyppisiä kuntia eri puolilta Suomea.

Kuntaliiton **Kuntalaistutkimus 2024** tarjosi kunnille tutkittua tietoa päätöksenteon tueksi ja toiminnan kehittämiseksi. Kyselylomake lähetettiin postitse kuntalaisille yhteensä 46 erikokoisessa ja erityyppisessä kunnassa ympäri Suomea. Kuntakohtaiset otokset vaihtelivat kuntakoon mukaan 300–2200 välillä.

Kuntalaiskyselyn tuloksia julkaistiin aiheittain ja teemoittain hyvin runsaasti syksyn 2024 ja alkuvuoden 2025 aikana, ja ne tukivat erinomaisesti julkisuudessa käytävää kuntavaalikeskustelua. Tutkimukseen osallistuneet

KUNTALAISTUTKIMUKSEN JULKAISUJA

24.3.2025
Kuntalaisilta hengästyttävän hyvä arvio kuntien liikuntapalveluille

21.3.2025
Kuntalaiset ennätyksellisen tyytyväisiä luklokoulutukseen

17.3.2025
Kuntalaiset ovat perusopetukseen erittäin tyytyväisiä – laadukas opetus tehdään kunnissa

7.3.2025
Kuntalaisten kokemukset varhaiskasvatuksesta myöntelsemplä kuin julkisessa keskustelussa esitetään

28.2.2025
Kuntien kulttuuripalvelut keräävät kiitosta suomalaisilta

19.2.2025
Kuntalaiset korostavat kuntapalvelulssa lähipalvelujen ja joustavuuden tärkeyttä - myös yli kuntarajojen

31.12.2024
Kuntalaiset ja kuntapäättäjät elvät kannata kuntaliitoksia – yksi toteutuu kuitenkin vuoden alussa

19.12.2024
Kuntavaalit ovat suosituin tapa vaikuttaa, mutta kuntalaiset haluavat vaikuttaa myös vaalien välillä

13.12.2024
Kuntalaistutkimus 2024: Kuntapalveluja arvostetaan - kirjastot suomalaisten kestosuosikkeja

6.12.2024
Selvitimme: Suomalaisista 87 prosenttia samaistuu Suomeen

13.11.2024
Luottamus kuntapäättäjiin vakaata, mutta kaipaa vahvistamista

11.10.2024
Turvallisuus ja hyvä asuinympäristö tärkeimpiä hyvän kotikunnan tekijöitä

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

kunnat saivat käyttöönsä oman kuntansa tuloksia.

Kuntapäättäjätutkimuksessa runsaat 1700 kuntapäättäjää, poliittista luottamushenkilöä sekä kuntien johtavia virkahenkilöä vastasi syksyllä 2024 seuraaviin kysymyksiin:

- Millaisia näkemyksiä kuntapäättäjillä on kunnan elinvoimasta ja sen tulevasta kehityksestä?
- Mitkä asiat nousevat tärkeiksi tulevalla valtuustokaudella?
- Miten luottamushenkilöiden toimintaedellytyksiä ja ajankäyttöä voitaisiin parantaa?
- Kuinka suuri halukkuus nykyisillä luottamushenkilöillä on asettua ehdolle tulevissa kunta- ja aluevaaleissa? Mikä kaikki tähän vaikuttaa?
- Kuinka kunnan päätöksentekoprosesseja ja yhteistyötä voitaisiin kehittää?
- Onko häirintä ja uhkailu vaikuttanut luottamustehtäväsi hoitamiseen?

Kuntapäättäjäkyselyn tuloksia julkaistiin vaiheittain ja teemoittain syksyn 2024 ja kevään 2025 aikana, ja kyselytulosten avulla nostettiin julkiseen keskusteluun useita kuntapäättäjiä askarruttavia teemoja.

Tulosten julkistuksissa käsiteltiin mm. seuraavia teemoja:

1. Kuntapäättäjät suhtautuvat epäilevästi luottamushenkilöiden tupla- ja tripla-rooleihin
2. Luottamustehtäviin käytetään aikaa keskimäärin 7 tuntia viikossa
3. Kuntapäättäjät eivät kannata kuntaliitoksia
4. Päätöksentekoilmapiiri on kohentunut
5. Vaikuttamisen mahdollisuus motivoi kuntapäättäjiä hakeutumaan ehdokkaaksi

Kuntapäättäjätutkimus 2024 toteutettiin osana Kuntaliiton Erilaistuva KuntaSuomi 2025 -tutkimusohjelmaa. Edellinen vastaava Kuntapäättäjätutkimus toteutettiin syksyllä 2020. Kuntapäättäjätutkimus on jatkoa Kuntaliiton aiempien tutkimusohjelmien (ARTTU2, Paras-ARTTU ja KuntaSuomi 2004) yhteydessä vuosina 1995, 1999, 2003, 2010, 2015 ja 2017 toteutetuille kuntapäättäjäkyselyille.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

Keväällä 2024 toteutetun strategisen asiakastutkimuksen tulokset osoittavat vahvaa luottamusta Kuntaliittoa kohtaan: peräti 83 prosenttia tutkimukseen vastanneista asiakkaista kertoi luottavansa Kuntaliittoon toimijana. Lisäksi 69 prosenttia koki, että Kuntaliitto ymmärtää heidän tarpeensa hyvin.

Tutkimukseen vastanneista 61 prosenttia koki toiminnan pysyneen ennallaan, ja 28 prosenttia arvioi sen parantuneen viimeisen vuoden aikana. Parantumisen syiksi mainittiin muun muassa aktiivinen edunvalvontatyö, kasvava näkyvyys, lisääntynyt viestintä ja ajantasaisuus.

Asiakastutkimuksen tulokset osoittavat, että kaikkien Kuntaliiton palveluiden tunnettuus on lisääntynyt merkittävästi. Tunnetuimmiksi palveluiksi nousivat neuvontapalvelut sekä viestintä kunnille. Erityisesti viestintä kunnille -palvelun tunnettuus on kasvanut merkittävästi.

Palveluiden tunnettuus on kasvanut selvästi kaikissa asiakasryhmissä.

SUOSITTELUHALUKKUUS (NPS) OLI VUONNA 2024 MITTAUSHISTORIAN KORKEIN

Kuntaliiton Net Promoter Score (NPS)* nousi vuonna 2024 arvoon 39. Tämä on selkeä parannus verrattuna edellisiin tutkimusvuosiin, sillä vuonna 2022 NPS oli 30 ja vuonna 2021 se oli 25. Vuonna 2024 vastaajista 50 prosenttia antoi Kuntaliitolle arvion 9–10 ja 28 prosenttia arvion 8.

Tutkimustulokset osoittavat, että asiakkaiden halukkuus suositella Kuntaliittoa on kasvanut johdonmukaisesti viime vuosien aikana, mikä kertoo lisääntyvästä tyytyväisyydestä ja luottamuksen vahvistumisesta palveluitamme kohtaan.

Asiakastutkimus teetettiin maalis-huhtikuussa 2024. Tutkimukseen osallistui yhteensä 396 vastaajaa: kuntien valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajisto, kuntajohtajat, koulutuskuntayhtymien, maakuntaliittojen johtajat, Kuntaliiton luottamushenkilöt (valtuuskunnan, hallituksen ja neuvottelukuntien jäsenet), strategia-, kehitys- ja toiminnanjohtajat sekä kaupunkien johtoryhmien jäsenet. Tutkimuksen toteutuksesta vastasi Innolink Research Oy.

Edellisen kerran tutkimus tehtiin vuonna 2022.

Miten arvioit Kuntaliiton toiminnan kokonaisuutena kehittyneen viimeisen vuoden aikana?

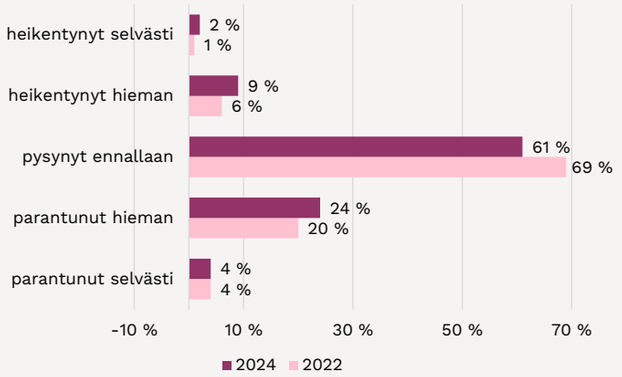

Useimmin toistuvia teemoja perusteluista:

Parantunut
- Aktiivista toimintaa edunvalvontatyössä
- Näkyvyys kasvanut, viestintää enemmän
- Näyttäytyy aiempaa ajantasaisempana

Heikentynyt:
- Roolit muuttuneet mm. hyvinvointialueiden myötä
- Kunnat jääneet jalkoihin mm. sote-uudistuksen osalta

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA

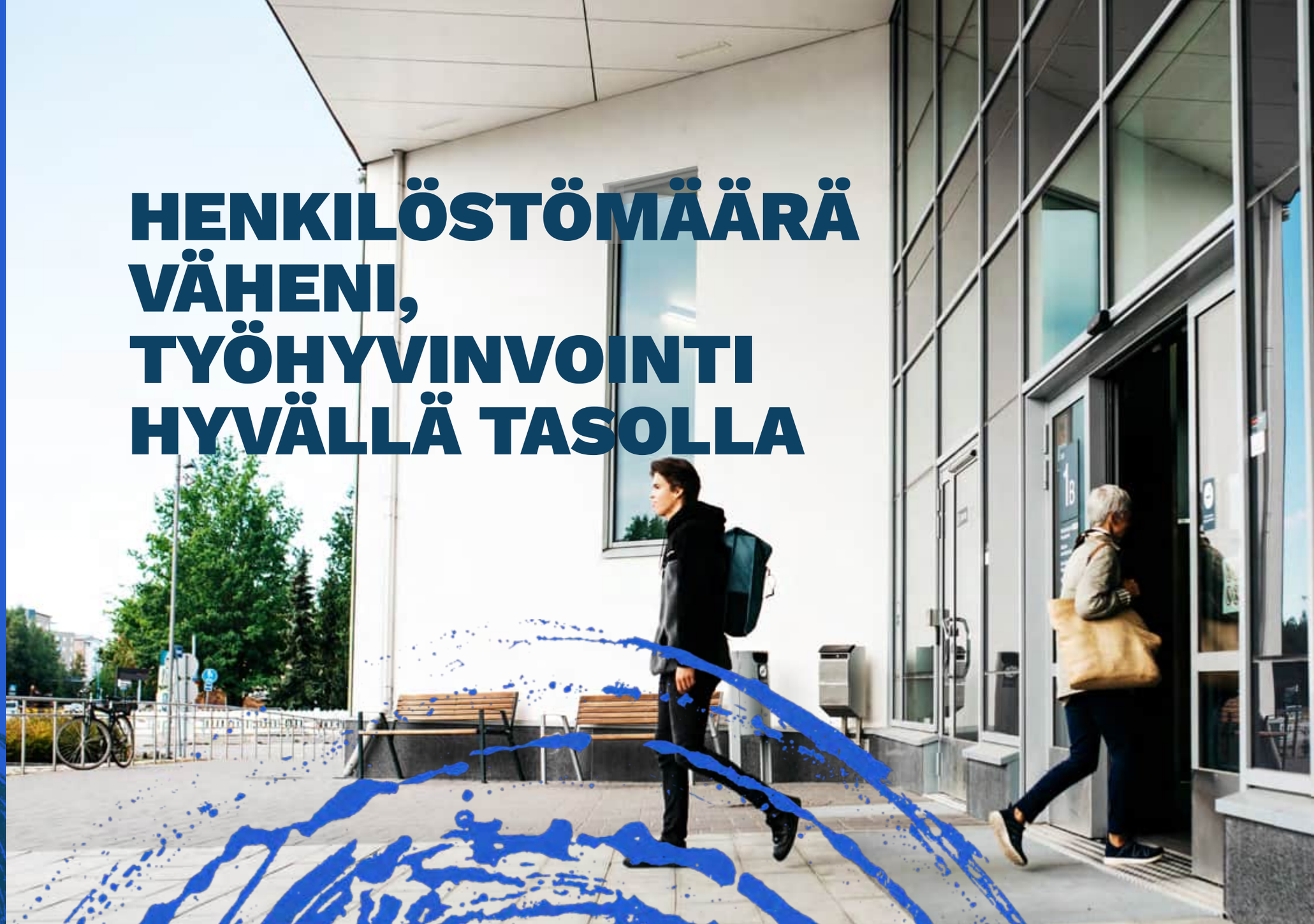

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

Kuntaliiton henkilöstömäärä oli vuoden 2024 päättyessä 129 henkilöä, joista vakituisessa työsuhteessa oli 107 ja määräaikaisia 22. Vastaavat luvut vuonna 2023 olivat 125 ja 20, yhteensä 145.

Henkilöstökulut olivat vuonna 2024 noin 12,1 miljoonaa euroa, kun ne edellisenä vuonna olivat 11,6 miljoonaa euroa. Maksettujen palkkioiden osuus oli vuonna 2024 noin 0,45 miljoonaa euroa ja edellisvuonna noin 0,40 milj. euroa.

Organisaatio jakautuu viiteen substanssiyksikköön sekä toimitusjohtajan esikuntaan. Toimitusjohtajan esikunnassa on neljä yksikköä.

Kuntaliitto seuraa henkilöstön hyvinvointia säännöllisesti. Henkilöstökyselyjen avulla tunnistetaan työyhteisön vahvuuksia ja kehittämiskohteita.

Syksyllä 2024 tehtyyn Eezy Flown:n toteuttamaan Pulssi-kyselyyn vastasi peräti 91 prosenttia työntekijöistämme. Korkea vastausprosentti viestii henkilöstömme halusta olla mukana kehittämistyössä. Myös kyselyn tulokset olivat positiiviset ja monin paikoin keskimääräistä paremmat. Erityisesti kiitosta saivat henkilöstön tasapuolinen ja reilu kohtelu sekä työnantajan luomat hyvät edellytykset henkilöstön työhyvinvoinnille. Haasteina koettiin mm. työkuorman suuruus sekä epävarmuus nykyisen työnantajan palveluksessa olemisesta jatkossa.

Syksyllä 2024 Kuntaliitossa tehtiin työsuojelutarkastus. Työsuojelutarkastajan tekemän henkilöstökyselyn mukaan asiantuntijan työ koetaan aika ajoin kuormittavana tietotulvan ja priorisointihaasteiden keskellä. Olemme yhdessä pyrkineet vähentämään kuormitusta erilaisilla korjaavilla toimenpiteillä sekä avoimella keskustelulla. Tuemme henkilöstömme hyvinvointia erilaisilla liikuntatapahtumilla, hyvinvointiluennoilla sekä virike-edulla. Panostamme myös laadukkaaseen esihenkilötyöhön tukemalla esihenkilöitä työssään erilaisilla koulutuksilla ja valmennuksilla.

Olemme jatkaneet kaikkien Kuntaliiton työntekijöiden työkyvyn tukemista vuosittain laadittavan työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti. Ehkäisevillä toimenpiteillä pyrimme vaikuttamaan työntekijöiden jaksamiseen työuran kaikissa vaiheissa sekä tukemaan työssä jaksamista.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

KUNTA LIITTO

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024

Kuntaliiton tuotot muodostuvat pääosin jäsenmaksuista, erilaisista kehityshankkeisiin kohdistuvista avustuksista, Kuntasäätiön tilatuesta sekä sijoitustoiminnan tuotoista. Varainhankinta perustuu sääntöjen mukaiseen, valtuuskunnan hyväksymään jäsenmaksuun, jonka suuruus oli kuntien osalta 12 miljoonaa euroa (12 miljoonaa euroa vuonna 2023) ja osuus varsinaisen toiminnan tuotoista noin 74 prosenttia. Kuntayhtymät maksoivat palveluistaan lisäksi jäsenmaksurahoitteisesti erillistä 0,4 miljoonan euron palvelumaksua. (0,4 miljoonaa euroa).

Asiantuntijaorganisaatiossa suurin kuluerä on henkilöstökulut 12,1 miljoonaa euroa (11,6 miljoonaa euroa), jonka osuus kaikista toimintakuluista on 60 prosenttia. Henkilöstökuluihin sisältyy myös luottamushenkilöille maksetut palkkiot 0,4 miljoonaa euroa (0,4 miljoonaa euroa). Seuraavaksi suurimmat kuluerät ovat ulkopuoliset palvelut 3,5 miljoonaa euroa (3,4 miljoonaa euroa) ja ICT-kulut 1,6 miljoonaa euroa (1,8 miljoonaa euroa). Edellä mainitut kulut yhdessä 1,4 miljoonan euron vuokrakulujen (1,5 miljoonaa euroa) kanssa muodostavat Kuntaliiton kaikista toiminnallisista kuluista yli 90 %. Toiminnallinen tulos oli 3,5 miljoonaa euroa alijäämäinen (-2,4 miljoonaa euroa).

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan nettotuotot olivat vuonna 2024 yhteensä 7,3 miljoonaa euroa (7,1 miljoonaa euroa). Kuntaliiton osake-korko- ja sijoitussalkkua hoitavat vuonna 2022 toteutetun julkisen kilpailutuksen tuloksena valitut salkunhoitajat Aktia, Nordea Asset Management sekä Evli, joka hoitaa myös Kuntaliiton vaihtoehtoisia sijoituksia. Talousarvion hyväksynnän yhteydessä liiton sijoituspolitiikkaa päivitettiin niin, että vaihtoehtoisten sijoitusten osuus normaaliallokaatiossa voi olla 15 prosenttia. Kuntaliiton sijoitussalkun markkina-arvo kasvoi 11,3 prosenttia vuonna 2024 ollen vuoden lopussa 91,2 miljoonaa euroa (81,9 milj. euroa). Kassavaroille saatiin tuottoa sijoittamalla niitä lyhytaikaisiin markkinarahatalletuksiin.

Vuosi 2023 oli ollut sijoittajalle tuottoisa ja suotuisan kehityksen odotettiin jatkuvan vuonna 2024. Näin kävikin, erityisesti Yhdysvaltain osakemarkkinat nousivat vahvasti isolta osin mahtiseitsikon takia. Heinä–elokuun vaihteessa markkinoilla tapahtui notkahdus, kun samaan aikaan Yhdysvaltain työllisyysluvut olivat odotuksia heikompia herättäen pelkoa taantumasta ja Japanin keskuspankin yllättävän suuri koronnosto vahvisti jeniä sysäten Japanin pörssin roimaan laskuun. Hermostuneisuus oli lyhytaikaista ja loppuvuoden aikana julkaistut Yhdysvaltain talousluvut siirsivät taantumahuolia taka-alalle.

SISÄLTÖ

ONNEKSI ON KUNNAT 1

KUNTALIITTO LYHYESTI 2

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE 3

TYÖTÄ HALLITUSOHJELMAN KUNTAKIRJAUSTEN EDISTÄMISEKSI 5

KOHTI UUTTA ELINVOIMAKUNTAA – TE-UUDISTUKSEN VALMISTELU HUIPENTUI 10

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHTEISTYÖN VAHVISTAMISTA JA KEHITTÄMISTÄ 14

NOSTIMME ESIIN KUNTALÄHTÖISEN PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEN VÄESTÖNMURROKSESSA 16

EU-VAALIT OLIVAT MYÖS KUNTAVAALIT 18

KUNTAVAALEIHIN VALMISTAUTUMINEN KÄYNNISTYI TAVOITTEENA NOSTAA KUNTIEN MERKITYS ESIIN 21

ASIAKASTUTKIMUS OSOITTI: KUNTALIITON LUOTTAMUS JA TUNNETTUUS KASVUSSA 25

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ VÄHENI, TYÖHYVINVOINTI HYVÄLLÄ TASOLLA 27

KATSAUS KUNTALIITON TALOUTEEN VUONNA 2024 29

Geopoliittinen tilanne pysyi haastavana koko vuoden, kun Lähi-idän kriisi eskaloitui useasti ja Ukrainan sota jatkui kolmatta vuotta. Markkinavaikutukset jäivät kuitenkin vähäisiksi eivätkä konfliktit aiheuttaneet suurempia häiriöitä raaka-ainemarkkinoilla eikä rahtiliikenteessä.

Keskuspankkien rahapolitiikat olivat markkinoiden päähuomion kohteena. Inflaation talttuminen loi odotuksia keskuspankkien rahapolitiikan keventämiseen. Euroopan keskuspankki aloitti koronlaskut kesäkuussa ja Yhdysvaltain keskuspankki syyskuussa. Ohjauskorkoja laskettiin lisää loppuvuoden aikana, joskin korot pysyivät edelleen talouskasvua hidastavalla tasolla. Vuosi 2024 oli vilkas vaalivuosi, joka huipentui marraskuussa Yhdysvaltain presidentinvaaleihin. Sijoittajamyönteisenä pidetyn Donald Trumpin vahvaan vaalivoittoon reagoitiin pörsseissä positiivisesti. Alkuvuonna 2025 sijoitusmarkkinoilla on jatkunut edelleen positiivinen kehitys, vaikka kansainvälisen poliittisen tilanteen haasteet jatkuvat vakavina.

Kuntaliitto-konsernissa tehtiin Kuntaliitto Holding Oy:n tytäryhtiöiden FCG ja KL-Kustannus Oy osakkeiden arvonalennustestaus perustuen joulukuun lopun 2024 tilanteeseen. Liiketoimintayksiköiden tulevaisuuden kassavirrat määriteltiin käyttöarvoon perustuvina laskelmina, joiden laatiminen edellytti arvioiden käyttämistä. Näiden laskelmien perusteella ei ollut aihetta tytäryhtiöiden osakkeiden arvojen alaskirjaukseen Kuntaliitto-konsernissa.

Kuntaliiton tilinpäätöksen tulos on 4,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen, kun se vuonna 2023 oli 9,6 miljoonaa euroa alijäämäinen johtuen tytäryhtiöosakkeiden arvon 14,1 miljoonan euron alaskirjauksesta

Taseen loppusumma 31.12.2024 oli 112,4 miljoonaa euroa (108,5 miljoonaa euroa), josta oma pääoma on 107,2 miljoonaa euroa (103,1 miljoonaa euroa). Suomen Kuntaliitto ry:llä ei ollut vuonna 2024 rahoituslaitoslainoja. Maksuvalmius oli koko vuoden 2024 erinomainen. Tarkemmat tiedot Kuntaliiton taloudesta löytyvät vuoden 2024 tilinpäätöksestä.

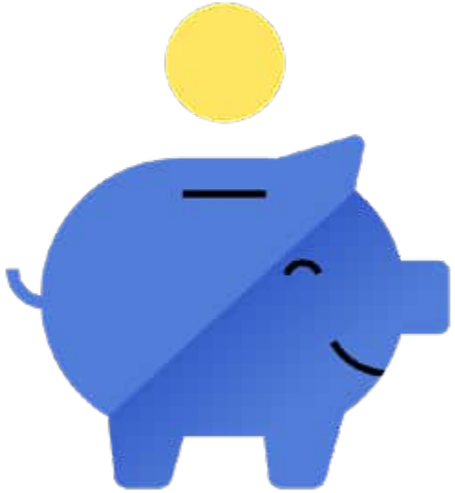

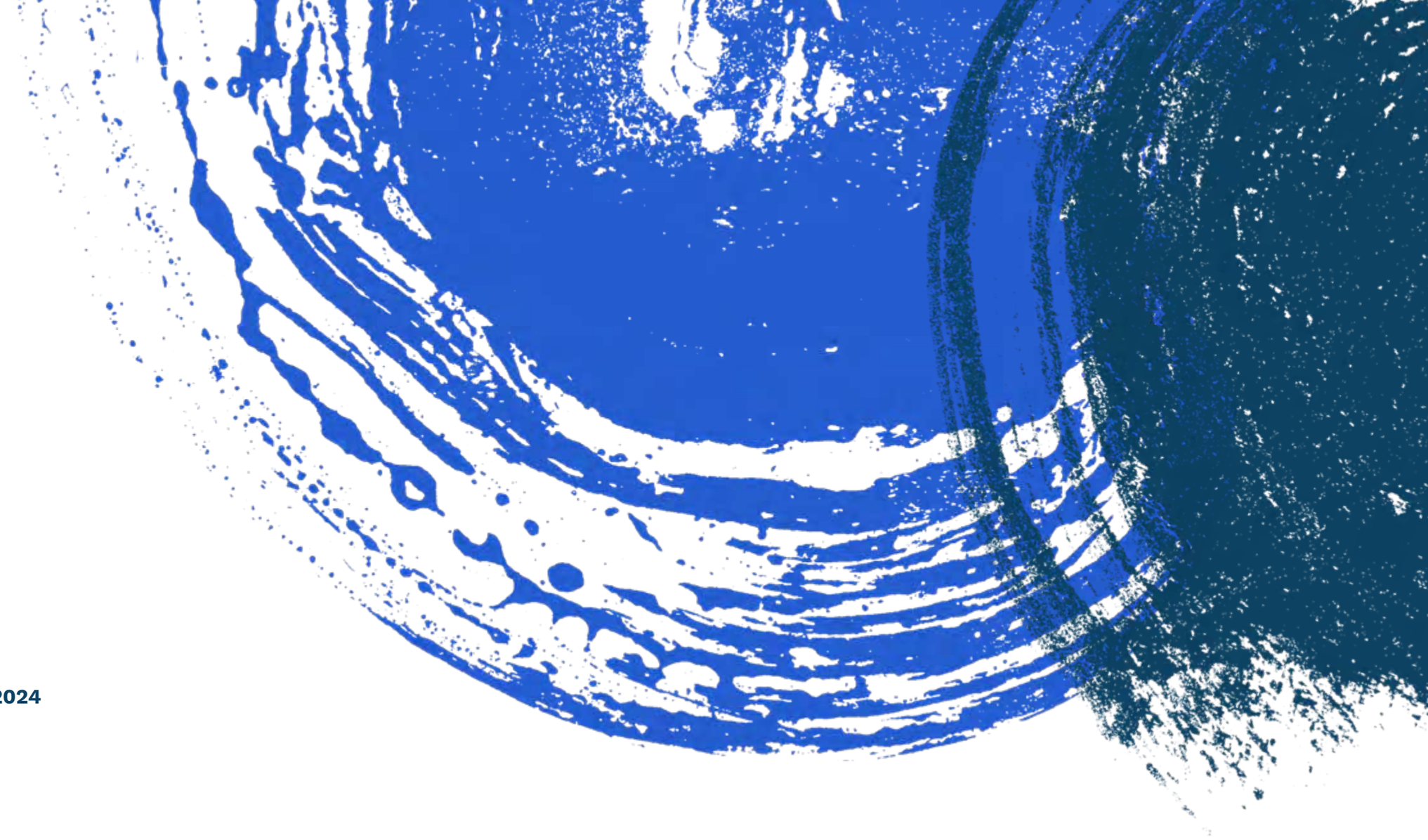

Kuntaliiton vuosikertomus 2024

Helsinki 2025

KUNTA LIITTO

Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2024

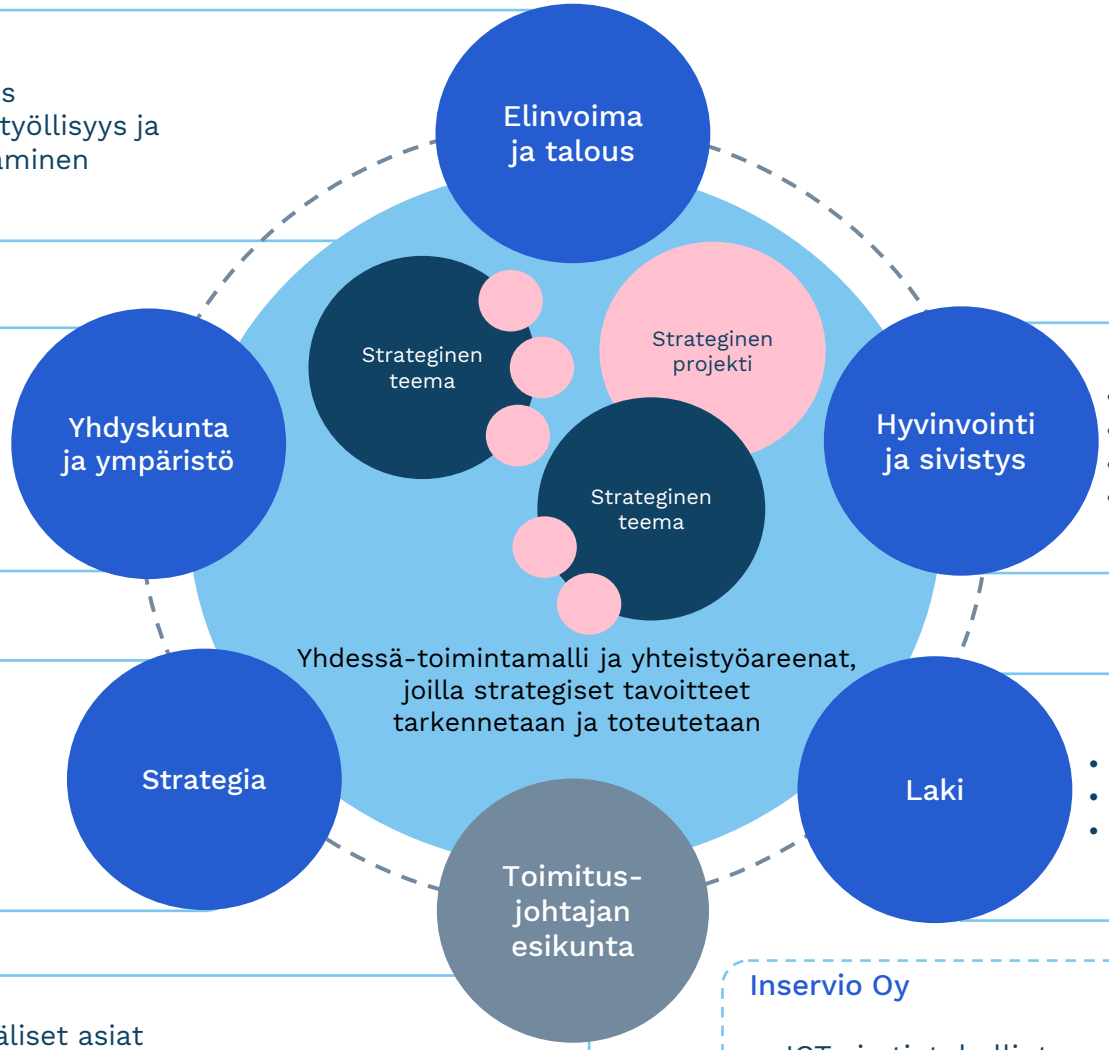

- Kuntatalous
- Elinvoima, työllisyys ja aluekehittäminen

- Maankäyttö ja ympäristö
- Tekniikka ja turvallisuus

- Opetusasiat
- Varhaiskasvatusasiat
- Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoasiat
- Hyvinvointiasiat ja sosiaalinen kestävyys

- Kuntapolitiikka ja -johtaminen
- Digitalisaatio ja tietoyhteiskunta
- Kuntaliiton strategia, prosessien kehittäminen, tieto ja TKI

- Hallintolakiasiat
- Lakiasiat
- Hankintalakiasiat

- Asiakkuudet, viestintä ja kansainväliset asiat
- Henkilöstö ja hallinto
- Talous
- Ruotsinkielinen toiminta

Inservio Oy

- ICT- ja tietohallinto
- Talous- ja muu hallinto

KUNTA LIITTO | Kommun-förbundet

SUOMEN KUNTALIITTO RY
TALOUSARVIO
2026

Suomen Kuntaliitto ry:n hallituksen kokous 30.10.2025

Sisällysluettelo

		Sivu
1	**Suomen Kuntaliitto ry:n talousarvio**	**3**
1.1	**Yleistä**	**3**
1.2	**Tuotot**	**4**
1.3	**Henkilöstökulut ja henkilöstö**	**4**
1.4	**Muut kulut**	**4**
1.5	**Suomen kuntasäätiö sr:n vaikutus Suomen Kuntaliitto ry:n budjettiin**	**5**
1.6	**Sijoitus- ja rahoitustoiminta**	**5**
1.7	**Tutkimus- ja kehittämistoiminta**	**6**

Liitteet

1 Suomen Kuntaliitto ry:n jäsenyydet yhteisöissä 2026
2 Suomen Kuntaliitto ry:n kuntakohtaiset jäsenmaksut 2026
3 Suomen Kuntaliitto ry:n maksullisten palvelujen ja tuotteiden laskutusperusteet vuonna 2026
4 Suomen Kuntaliitto ry:n sijoituspolitiikka 2026

1 SUOMEN KUNTALIITTO RY:N TALOUSARVIO VUODELLE 2026

1.1 Yleistä

Vuoden 2026 budjetissa esitettävä varsinaisen toiminnan tulos on -6,5 milj. euroa.

AVAINLUKUJA (milj. euroa)		Varsinaisen toiminnan tulos	Henkilöstö-kulut	Muut kiinteät kulut
Toteutunut	2023	-2,4	11,6	8,5
Toteutunut	2024	-3,5	12,1	8,1
Budjetti	2025	-6,4	12,4	9,8
Ennuste	2025	-4,7	12,1	8,5
Budjetti	2026	-6,5	12,6	9,3

TULOSLASKELMA (1000 euroa)	**Budjetti 2026**	**Ennuste 2025**	**Budjetti 2025**	**Toteuma 2024**	**Toteuma 2023**
TUOTOT					
Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokrat	455	832	435	707	1 766
Ulkoinen rahoitus	2 467	2 950	3 002	3 648	3 572
Jäsenmaksut	12 382	12 391	12 375	12 375	12 426
Tuotot yhteensä	**15 303**	**16 173**	**15 812**	**16 730**	**17 764**
KUSTANNUKSET					
Palkat ja palkkiot	-10 540	-10 188	-10 406	-10 254	-9 880
Eläke- ja muut henkilösivukulut	-2 013	-1 878	-1 985	-1 870	-1 712
Henkilöstökulut yhteensä	**-12 553**	**-12 066**	**-12 391**	**-12 124**	**-11 592**
Poistot	-3	-3	-3	-4	-8
Muut henkilöstökulut ja koulutus	-691	-482	-766	-346	-429
Vuokrat	-1 499	-1 464	-1 446	-1 439	-1 530
Ict-kulut	-1 607	-1 466	-1 695	-1 587	-1 768
Matkat	-525	-455	-546	-395	-341
Ulkopuoliset palvelut	-4 106	-4 019	-4 359	-3 476	-3 431
Markkinointi, suhdetoiminta ja edustus	-207	-208	-227	-149	-141
Muut toimintakulut	-658	-709	-736	-664	-875
Muut kulut yhteensä	**-9 293**	**-8 803**	**-9 774**	**-8 056**	**-8 515**
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	**-21 849**	**-20 873**	**-22 168**	**-20 184**	**-20 116**
TOIMINNALLINEN TULOS	**-6 546**	**-4 700**	**-6 356**	**-3 454**	**-2 351**
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	5 148	19 669	6 356	7 310	-7 005
Verot				259	-259
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	**-1 398**	**14 969**	**0**	**4 115**	**-9 615**

1.2 Tuotot

Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokratuotot yhteensä on budjetoitu vuodelle 2026 0,5 milj. euroksi vuoden 2025 budjetin ollessa 0,4 milj. euroa (vuoden 2024 toteuma oli 0,7 milj. euroa).

Asiantuntijapalvelujen myyntiä on vuoden 2026 budjetissa 0,2 milj. euroa (budjetti vuonna 2025 0,2 milj. euroa, vuoden 2024 myynti 0,1 milj. euroa).

Ansio- ja kunniamerkkien myynnin arvioidaan vuoden 2026 budjetin olevan 0,2 milj. euroa (budjetti vuonna 2025 0,2 milj. euroa, vuoden 2024 myynti 0,4 milj. euroa).

Muita tuloja on vuoden 2026 budjetissa 0,1 milj. euroa (budjetti vuonna 2025 0,1 milj. euroa, vuoden toteutuma 2024 0,2 milj. euroa).

Ulkoinen rahoitus on vuoden 2026 budjetissa 2,5 milj. euroa. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkoinen rahoitus on 1,2 milj. euroa. Kuntasäätiöltä on budjetoitu vuokratukea 1,1 milj. euroa. Muuta ulkoista rahoitusta on budjetoitu 0,2 milj. euroa.

Valtuuskunnassa 22.5.2025 tehdyn päätöksen mukaisesti vuoden 2026 budjetissa kuntien jäsenmaksut ovat 12,0 milj. euroa. Koulutuskuntayhtymien yhteistyö-jäsenmaksujen ja maakuntaliittojen palvelumaksujen budjetti on 0,4 milj. euroa.

Varsinaisen toiminnan tuottojen yhteismäärä vuoden 2026 budjetissa on 15,3 milj. euroa (budjetti 2025 15,8 milj. euroa, toteutunut vuonna 2024 16,7 milj. euroa).

1.3 Henkilöstökulut ja henkilöstö

Vuoden 2026 budjetin henkilöstökulut ovat 12,6 milj. euroa vuoden 2025 budjetin ollessa 12,4 milj. euroa, toteutunut vuonna 2024 oli 12,1 milj. euroa.

Näihin kuluihin sisältyy luottamushenkilöhallinnon kokouspalkkiot ja ansionmenetyskorvaukset 0,3 milj. euroa (budjetti 2025 0,4 milj. euroa, toteutunut vuonna 2024 0,3 milj. euroa).

Vuoden 2026 henkilöstöbudjetissa on keskimäärin 126,7 henkilötyövuotta. Vuoden 2025 budjetoitu työpanos on 125,9 henkilötyövuotta. Vuonna 2024 työpanos oli 124,7 henkilötyövuotta.

Suomen Kuntaliiton henkilöstön työpanos HTV

B2026	B2025	T2024	T2023
126,7	125,9	124,7	122,3

1.4 Muut kulut

Muut henkilöstökulut ovat budjetissa 2026 0,7 milj. euroa vuoden 2025 budjetin ollessa 0,8 milj. euroa. Vuoden 2024 toteuma oli 0,3 milj. euroa.

Matkakulut ovat budjetissa 2026 0,5 milj. euroa vuoden 2025 budjetin ollessa 0,5 milj. euroa. Vuoden 2024 toteuma oli 0,4 milj. euroa.

Markkinointi-, suhdetoiminta ja edustus ovat vuoden 2026 budjetissa 0,2 milj. euroa vuoden 2025 budjetin ollessa 0,2 milj. euroa. Vuonna 2024 nämä kulut olivat yhteensä 0,1 milj. euroa.

Vuokrat ovat vuoden 2026 budjetissa 1,5 milj. euroa (vuoden 2025 budjetissa 1,4 milj. euroa, vuosi 2024 toteuma 1,4 milj. euroa). Vuoden 2026 budjetissa vuokra toimitiloista Kuntatalossa on 1,1 milj. euroa.

ICT-kulut ovat vuoden 2026 budjetissa 1,6 milj. euroa, vuoden 2025 budjetissa 1,7 milj. euroa ja vuoden 2024 toteuma 1,6 milj. euroa.

Ulkopuoliset palvelut ovat vuoden 2026 budjetissa 4,1 milj. euroa. Vuoden 2025 budjetissa ulkopuoliset palvelut olivat 4,4 milj. euroa ja vuoden 2024 toteuma 3,5 milj. euroa.

Muut toimintakulut, johon sisältyy mm. kokous- ja neuvottelukulut, jäsenmaksut ja vakuutukset ovat vuoden 2026 budjetissa 0,7 milj. euroa. Vastaava luku oli vuoden 2025 budjetissa 0,7 milj. euroa ja toteuma vuonna 2024 oli 0,7 milj. euroa.

1.5 Suomen kuntasäätiö sr:n vaikutus Suomen Kuntaliitto ry:n budjettiin

Vuoden 2026 budjetissa on otettu huomioon Suomen kuntasäätiön tukea 1,8 milj. euroa, josta liiton käytössä oleviin toimitiloihin kohdistuu vuokratukena 1,1 milj. euroa, t&k-toimintaan tukena 0,7 milj. euroa.

1.6 Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Suomen Kuntaliitto ry:n hallitus päättää sijoituspolitiikasta vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Sijoituspolitiikan (liite 4) mukaan Kuntaliitto toteuttaa sijoitussalkun (markkina-arvo 106,7 milj. euroa, 30.9.2025) sijoituspäätökset varainhoitajien kautta, joita tällä hetkellä on kolme: Aktia, Evli ja Nordea Asset Management.

Sijoitukset tehdään pääsääntöisesti sijoitusrahastojen kautta. Varainhoidosta raportoidaan säännöllisesti liiton hallitukselle. Kustannustehokkaan hinnoittelun varmistamiseksi tarve varainhoitajien kilpailutukseen arvioidaan hallituksen toimesta vähintään 5 vuoden välein.

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotot

(1000 euroa)	Bud 2026	Bud 2025	Tot 2024	Tot 2023
Sijoitussalkku	3 300	2 670	3 650	2 100
Osingot	1 800	3 600	3 200	5 300
Rahoitus	50	80	460	-14 500
YHTEENSÄ	5 150	6 350	7 310	-9 600

1.7 Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vuoden 2026 budjetissa tutkimus- ja kehittämistoimintaan on budjetoitu yhteensä 2,3 milj. euroa, josta Kuntaliiton oma panostus on 1,1 milj. euroa. Oma panostus koostuu ostettujen palveluiden lisäksi liiton oman henkilöstön työstä. Ulkopuolista rahoitusta on budjetoitu 1,2 milj. euroa, joka sisältää Kuntasäätiön toiminta-avustuksen 0,7 milj. euroa.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta on keskeinen keino liiton strategiatavoitteiden toteuttamisessa. Toiminta suuntautuu vahvasti liiton menestystekijöitä toteuttaviin projekteihin. Päätökset kehityspanosten kohdentamisesta tehdään joustavasti strategia- ja toimintaympäristön tilanne huomioiden. Toimintaa tasapainotetaan aktiivisen kehityssalkun johtamisen avulla.

Liite 1

Suomen Kuntaliitto ry:n jäsenyydet yhteisöissä ja vuosittainen jäsenmaksu (euroa)

Kotimaiset yhteisöt		
Elävät Kaupunkikeskustat ry	1 250	
Green Building Council Finland ry	1 170	
Helsingin seudun kauppakamari	1 830	
KIRA-InnoHub ry	2 200	
Liikenneturva	100	
Maarakennusalan neuvottelukunta MANK ry	1 000	
Nuorisoasuntoliitto ry	500	
Pank ry, Päällystealan neuvottelukunta ry	750	
Pohjola-Norden ry	280	
Sisäiset tarkastajat ry	240	
Skills Finland ry	1 600	
Suomalaisen Työn Liitto, Suomalainen työ ry	400	
Suomen Elinkeino- ja kehitysyhtiöt SEKES ry	100	
Suomen Kylät ry, Finlands Byar rf	6 000	
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry	400	
Suomen Strategisen Johtamisen Seura ry	190	
Suomen Uusyrityskeskukset ry	1 640	
Suomen Yrityskummit ry	3 000	
Taloustieteellinen Yhdistys ry	40	
TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry	940	
TIVIA ry	750	
Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry	520	24 900
Kansainväliset yhteisöt		
Aisbl Conseil des Communes et Régions d'Europe	54 500	54 500
		79 400

Liite 2

Suomen Kuntaliitto ry:n kuntakohtaiset jäsenmaksut

Kuntaliiton jäsenmaksu:
Jäsenmaksu on 12 000 000 euroa, josta 3/4 kerätään asukasluvun 1) ja 1/4 verotettavien tulojen 2) perusteella, kuitenkin niin, että yli 20 000 asukkaan menevältä osalta jäsenkunta maksaa asukas-lukuperusteista jäsenmaksua 40 prosentilla alennettuna. Jos jäsenkunnan verotettavat tulot asukasta kohti ylittävät kaikkien kuntien keskimääräisen luvun (22769 €/as.), maksetaan keskiarvon ylittävältä osalta verotettaviin tuloihin perustuvaa jäsenmaksua 25 prosentilla alennettuna.

1) Asukasluku vuoden vaihteessa 31.12.2024 (lähde: Tilastokeskus)
2) Verotettavilla tuloilla tarkoitetaan maksuunpantua kunnallisveroa vastaavia verotettavia tuloja vuodelta 2023 (lähde: Verohallinto ennakkotieto 9.9.2024).

Kunta	**As.luku yhteensä 31.12. 2024**	**Verotettavat tulot/as. v. 2024 (as.luku 2023)**	**Jäsenmaksu vuonna 2026 Kunta-liitto €**
Koko maa	5 645 832	22 769	12 000 000
Alajärvi	9 078	15 899	21 952
Alavieska	2 410	16 278	5 856
Alavus	10 780	15 773	26 077
Asikkala	7 889	19 592	19 799
Askola	4 651	22 707	12 024
Aura	3 966	20 503	10 019
Akaa	16 387	20 567	41 440
Brändö	430	25 755	1 136
Eckerö	956	18 382	2 361
Enonkoski	1 288	16 106	3 131
Enontekiö	1 762	18 524	4 373
Espoo	320 931	30 540	623 176
Eura	11 084	20 819	28 140
Eurajoki	9 052	22 164	23 280
Evijärvi	2 272	16 856	5 551
Finström	2 617	19 512	6 547
Forssa	16 478	18 989	41 035
Föglö	502	18 563	1 248

Geta	514	14 662	1 225
Haapajärvi	6 492	16 953	15 879
Haapavesi	6 365	16 431	15 505
Hailuoto	927	19 879	2 338
Halsua	985	15 398	2 379
Hamina	19 311	21 394	49 319
Hammarland	1 636	18 494	4 060
Hankasalmi	4 509	16 757	11 005
Hanko	7 702	23 818	20 034
Harjavalta	6 647	20 774	16 866
Hartola	2 482	16 372	6 045
Hattula	9 361	22 992	24 203
Hausjärvi	7 901	21 513	20 205
Heinävesi	2 929	16 290	7 134
Helsinki	684 018	28 507	1 288 743
Vantaa	251 269	23 998	463 495
Hirvensalmi	2 059	17 881	5 075
Hollola	22 849	22 270	56 397
Huittinen	9 555	18 766	23 787
Humppila	2 094	18 118	5 185
Hyrynsalmi	2 002	15 824	4 858
Hyvinkää	47 031	24 597	100 832
Hämeenkyrö	10 348	19 570	25 902
Hämeenlinna	68 433	22 465	136 611
Heinola	17 829	19 838	44 825
Ii	9 806	17 942	24 159
Iisalmi	20 463	18 948	50 637
Iitti	6 401	18 853	15 941
Ikaalinen	6 758	17 422	16 616
Ilmajoki	12 429	19 354	31 023
Ilomantsi	4 382	16 450	10 657
Inari	7 224	21 997	18 460
Inkoo	5 402	25 422	14 186
Isojoki	1 794	16 651	4 376
Isokyrö	4 319	18 475	10 720
Imatra	24 724	20 918	58 966
Janakkala	16 015	22 056	41 117
Joensuu	78 741	18 882	147 750
Jokioinen	4 848	20 548	12 288
Jomala	5 789	23 057	14 920
Joroinen	4 552	19 029	11 359
Joutsa	4 099	16 869	9 993
Juuka	4 160	15 492	10 049
Juupajoki	1 668	18 193	4 140
Juva	5 674	17 038	13 891
Jyväskylä	149 194	20 666	271 604

Jämijärvi	1 658	16 755	4 050
Jämsä	19 116	20 214	48 201
Järvenpää	46 871	25 538	101 184
Kaarina	36 551	25 738	82 674
Kaavi	2 589	15 708	6 259
Kajaani	36 433	20 388	78 610
Kalajoki	12 271	17 683	30 221
Kangasala	33 951	23 484	76 430
Kangasniemi	5 062	17 235	12 416
Kankaanpää	12 478	17 941	30 728
Kannonkoski	1 186	15 208	2 858
Kannus	5 264	18 036	12 982
Karijoki	1 159	16 201	2 821
Karkkila	8 440	19 821	21 255
Karstula	3 573	16 192	8 680
Karvia	2 170	15 951	5 264
Kaskinen	1 241	21 368	3 144
Kauhajoki	12 518	17 149	30 667
Kauhava	15 050	17 835	37 116
Kauniainen	10 253	44 812	30 532
Kaustinen	4 118	17 630	10 130
Keitele	1 985	16 872	4 863
Kemi	19 402	20 675	49 088
Keminmaa	7 604	22 914	19 693
Kempele	19 657	22 766	50 654
Kerava	38 461	24 418	85 222
Keuruu	9 128	18 272	22 602
Kihniö	1 703	15 575	4 119
Kinnula	1 492	14 662	3 572
Kirkkonummi	41 635	28 471	93 781
Kitee	9 566	16 048	23 199
Kittilä	6 837	22 004	17 513
Kiuruvesi	7 354	15 823	17 804
Kivijärvi	1 011	14 227	2 411
Kokemäki	6 668	18 728	16 609
Kokkola	48 367	20 376	98 922
Kolari	3 987	19 196	9 961
Konnevesi	2 441	16 320	5 946
Kontiolahti	15 071	20 923	38 264
Korsnäs	1 986	16 642	4 846
Koski Tl	2 186	17 654	5 383
Kotka	50 210	21 783	103 948
Kouvola	78 386	21 510	152 644
Kristiinankaupunki	6 121	19 285	15 324
Kruunupyy	6 342	18 597	15 747
Kuhmo	7 483	17 000	18 321

Kuhmoinen	2 038	16 835	4 992
Kumlinge	273	23 388	717
Kuopio	125 666	21 529	233 689
Kuortane	3 335	17 400	8 198
Kurikka	19 509	17 740	48 111
Kustavi	970	24 685	2 525
Kuusamo	14 876	18 103	36 796
Outokumpu	6 444	16 739	15 688
Kyyjärvi	1 155	15 200	2 779
Kärkölä	4 093	19 206	10 225
Kärsämäki	2 373	14 557	5 682
Kökar	227	15 791	547
Kemijärvi	13 984	18 912	31 657
Kemiönsaari	6 371	19 339	15 963
Lahti	121 337	21 138	225 559
Laihia	7 656	21 778	19 592
Laitila	8 479	18 964	21 095
Lapinlahti	8 865	17 505	21 810
Lappajärvi	2 758	15 812	6 671
Lappeenranta	73 327	20 793	142 180
Lapinjärvi	2 429	18 606	6 036
Lapua	14 028	19 305	35 042
Laukaa	18 878	19 770	47 314
Lemi	2 849	19 490	7 136
Lemland	2 134	22 747	5 503
Lempäälä	24 855	24 399	60 838
Leppävirta	8 971	19 628	22 516
Lestijärvi	665	16 755	1 627
Lieksa	10 049	17 578	24 764
Lieto	20 666	24 370	53 372
Liminka	10 190	19 276	25 479
Liperi	11 913	18 980	29 693
Loimaa	15 295	18 255	37 879
Loppi	7 657	20 358	19 338
Loviisa	14 352	21 377	36 618
Luhanka	711	20 008	1 784
Lumijoki	2 008	16 856	4 909
Lumparland	371	20 390	934
Luoto	5 884	18 359	14 548
Luumäki	4 358	18 453	10 815
Lohja	45 687	23 130	97 264
Parainen	14 868	23 809	38 724
Maalahti	5 415	19 876	13 621
Maarianhamina	11 866	24 116	30 881
Marttila	1 910	18 630	4 749
Masku	9 592	24 939	25 145

Merijärvi	1 059	13 272	2 491
Merikarvia	2 904	17 421	7 149
Miehikkälä	1 703	15 938	4 136
Mikkeli	51 890	20 549	105 207
Muhos	8 749	18 134	21 645
Multia	1 393	15 822	3 378
Muonio	2 313	19 667	5 804
Mustasaari	19 738	23 064	51 061
Muurame	10 614	23 449	27 488
Mynämäki	7 477	20 201	18 857
Myrskylä	1 677	18 779	4 185
Mäntsälä	20 934	22 554	53 173
Mäntyharju	7 057	17 699	17 376
Mänttä-Vilppula	9 270	19 548	23 212
Naantali	20 129	26 501	53 114
Nakkila	4 939	20 380	12 478
Nivala	10 378	16 577	25 278
Nokia	36 176	22 909	79 992
Nousiainen	4 659	21 785	11 934
Nurmes	8 980	16 363	21 860
Nurmijärvi	45 048	25 870	98 210
Närpiö	9 554	17 512	23 485
Orimattila	15 651	19 610	39 220
Oripää	1 304	17 897	3 218
Orivesi	8 869	19 483	22 179
Oulainen	6 912	17 754	17 038
Oulu	216 152	22 043	393 540
Padasjoki	2 676	16 981	6 556
Paimio	11 221	22 573	28 916
Paltamo	2 990	17 105	7 331
Parikkala	4 300	17 112	10 543
Parkano	6 069	17 482	14 919
Pelkosenniemi	910	19 740	2 284
Perho	2 594	14 297	6 164
Petäjävesi	3 552	18 377	8 814
Pieksämäki	17 178	19 097	42 768
Pielavesi	3 980	14 729	9 540
Pietarsaari	19 576	20 887	49 593
Pedersöre	11 226	18 221	27 752
Pihtipudas	3 692	15 698	8 922
Pirkkala	21 042	27 372	55 021
Polvijärvi	3 999	14 849	9 587
Pomarkku	1 931	17 234	4 733
Pori	83 305	20 705	159 228
Pornainen	4 961	23 960	12 917
Posio	2 878	15 847	6 969

Pudasjärvi	7 304	14 799	17 521
Pukkila	1 743	19 956	4 399
Punkalaidun	2 607	16 016	6 324
Puolanka	2 345	15 704	5 661
Puumala	2 101	19 709	5 272
Pyhtää	5 001	22 882	12 952
Pyhäjoki	2 976	19 564	7 455
Pyhäjärvi	4 702	16 857	11 493
Pyhäntä	1 641	15 636	3 957
Pyhäranta	1 919	21 096	4 882
Pälkäne	6 238	19 147	15 605
Pöytyä	8 011	17 920	19 798
Porvoo	51 737	25 675	110 107
Raahe	23 571	20 553	56 788
Raisio	25 738	23 542	61 884
Rantasalmi	3 246	16 310	7 896
Ranua	3 570	14 951	8 557
Rauma	38 968	23 401	85 489
Rautalampi	2 935	16 601	7 141
Rautavaara	1 413	13 758	3 346
Rautjärvi	3 008	19 495	7 539
Reisjärvi	2 556	16 093	6 205
Riihimäki	28 643	22 518	66 627
Ristijärvi	1 163	17 325	2 851
Rovaniemi	65 722	21 433	130 057
Ruokolahti	4 733	21 110	12 040
Ruovesi	4 039	17 533	9 954
Rusko	6 418	23 938	16 709
Rääkkylä	1 881	14 463	4 488
Raasepori	27 036	21 255	63 156
Saarijärvi	8 858	16 782	21 589
Salla	3 285	17 540	8 092
Salo	50 870	20 326	103 287
Saltvik	1 778	19 523	4 457
Sauvo	2 965	20 544	7 499
Savitaipale	3 188	17 545	7 842
Savonlinna	31 460	19 383	69 491
Savukoski	964	17 153	2 364
Seinäjoki	66 611	21 197	131 218
Sievi	4 603	15 223	11 089
Siikainen	1 264	14 905	3 031
Siikajoki	4 804	17 147	11 766
Siilinjärvi	21 269	21 746	53 351
Simo	2 778	20 626	7 052
Sipoo	22 826	27 751	58 504
Siuntio	6 182	26 709	16 377

Sodankylä	8 127	21 465	20 721
Soini	1 800	14 558	4 318
Somero	8 429	18 594	20 905
Sonkajärvi	3 570	16 229	8 682
Sotkamo	10 185	20 585	25 799
Sottunga	101	17 545	254
Sulkava	2 361	15 860	5 706
Sund	1 001	19 064	2 492
Suomussalmi	7 038	16 775	17 209
Suonenjoki	6 632	17 659	16 338
Sysmä	3 428	16 698	8 377
Säkylä	6 256	21 098	15 957
Vaala	2 581	16 254	6 262
Sastamala	23 464	18 835	55 553
Siikalatva	4 938	15 510	11 885
Taipalsaari	4 596	22 557	11 854
Taivalkoski	3 657	16 088	8 883
Taivassalo	1 692	19 333	4 234
Tammela	5 832	20 658	14 763
Tampere	260 179	22 502	471 443
Tervo	1 388	15 832	3 361
Tervola	5 657	18 507	12 773
Teuva	4 662	16 892	11 416
Tohmajärvi	3 976	15 907	9 644
Toholampi	2 799	16 117	6 798
Toivakka	2 349	18 223	5 816
Tornio	20 959	21 340	52 626
Turku	206 073	21 587	372 291
Pello	3 191	17 860	7 888
Tuusniemi	2 311	15 995	5 591
Tuusula	42 225	27 570	93 952
Tyrnävä	6 501	16 575	15 825
Ulvila	12 382	21 366	31 619
Urjala	4 493	17 128	11 021
Utajärvi	2 466	16 072	5 979
Utsjoki	1 137	19 933	2 858
Uurainen	3 657	17 059	8 922
Uusikaarlepyy	7 439	18 202	18 414
Uusikaupunki	14 814	21 081	37 699
Vaasa	70 361	22 289	139 019
Valkeakoski	20 847	21 808	52 556
Varkaus	19 669	20 352	49 656
Vehmaa	2 246	17 877	5 534
Vesanto	1 851	15 147	4 456
Vesilahti	4 511	22 584	11 600
Veteli	2 931	16 795	7 148

Vieremä	3 352	17 353	8 232
Vihti	28 799	25 034	68 338
Viitasaari	5 764	16 852	14 106
Vimpeli	2 607	17 982	6 451
Virolahti	2 831	17 796	7 011
Virrat	6 190	17 221	15 190
Vårdö	459	17 591	1 133
Vöyri	6 210	18 960	15 499
Ylitornio	3 721	17 784	9 179
Ylivieska	15 406	18 885	38 314
Ylöjärvi	33 704	22 652	75 716
Ypäjä	2 193	18 764	5 456
Ähtäri	5 220	17 450	12 849
Äänekoski	17 740	19 342	44 439

Liite 3

Suomen Kuntaliitto ry:n maksullisten palvelujen laskutusperusteet vuonna 2025

1 Kuntaliiton palvelujen maksullisuus

Kuntaliiton hallituksen hyväksymien periaatteiden mukaan liiton palvelutoiminta ja sen maksullisuus määritellään seuraavasti:

1.1 Jäsenmaksuperusteiset palvelut

- Kuntien ja kuntayhtymien edunvalvonta
- yhteiset kehittämistehtävät ja tutkimus
- neuvontapalvelut puhelimessa ja sähköpostitse (kaksi tuntia)
- tietopalvelut
- viestintäpalvelut
- verkostot ja tapahtumat

1.2 Maksulliset palvelut

- Kirjalliset lausunnot, myös isotöiset vastaukset sähköposteina tulleisiin kyselyihin. Vastauksen laskutuksesta on ensin ilmoitettava kyselijälle
- vaativa lainopillinen neuvonta ja toimeksiannot
- neuvottelut ja asiantuntijana kuuleminen
- koulutus
- julkaisut

2 Maksullisten palvelujen laskutusperusteet

2.1 Asiantuntijapalvelu

Kuntia ja kuntaa edustavia sekä Kuntaliiton sopimusasiakkaita laskutetaan henkilökohtaisena palveluna toteutuvasta neuvonnasta, käytetyn työajan perusteella, 1.1.2023 alkaen kahden tunnin ylittävältä ajalta (aiemman yhden tunnin ylittävän ajan sijasta).

Ohjeellinen laskutusperuste edellä mainituissa henkilökohtaiseen palveluun perustuvissa neuvontapalveluissa on 150 euroa/tunti + alv. Muilta kuntataustaisilta toimijoilta kuin kunnilta ja kuntayhtymiltä veloitetaan kaksinkertainen hinta, ja muilta sidosryhmiltä minimissään kaksinkertainen hinta.

Henkilökohtaiseen palveluun pohjautuvasta neuvonnasta, joka toteutetaan asiakkaan toiveesta ja toimeksiannosta kiirehdittynä, 1–3 päivän sisällä, laskutetaan kuitenkin kaksinkertainen hinta.

Erityisen vaativasta lainopillisesta neuvonnasta, neuvottelu- ja kuulemistehtävistä sekä muusta vastaavan kaltaisesta asiantuntijakonsultaatiosta laskutetaan sopimuksen mukaan. Laskutus perustuu käytettyyn työaikaan ja aiheutuneisiin matka- ym. kustannuksiin. Samoja perusteita sovelletaan myös videoneuvotteluihin, luentoihin ja koulutustilaisuuksiin.

Ohjeellinen neuvottelu- ja kuulemispalkkio, puheenvuoro- tai luentopalkkio tai muu näihin rinnastettavissa oleva palkkio on 150 euroa/h + alv. Laskutus perustuu käytettyyn valmistelu-, matka- ja toteutustyöaikaan ja aiheutuneisiin matkakuluihin.

Mahdolliset matkatoimistojen ym. muut toimeksiannon hoitamisesta aiheutuvat laskut ohjataan suoraan toimeksiantajalle, jolloin vältetään tarpeeton läpilaskutus.

Useita luennoitsijoita vaativien tilaisuuksien veloitukset sovitaan erikseen. Konsultatiivisten asiantuntijapalveluiden veloituksesta muilta asiakas- ja sidosryhmiltä kuin jäsen- ja sopimusasiakkailta sovitaan erikseen.

2.2 Kunnia- ja ansiomerkit

Kunnia- ja ansiomerkkien myyntihinnat 2026 ovat seuraavat

Kultainen kunniamerkki	2 800 euroa
Hopeinen kunniamerkki	600 euroa
Kultainen ansiomerkki (40 v.)	200 euroa
Kultainen ansiomerkki (30 v.)	200 euroa
Hopeinen ansiomerkki (20 v.)	160 euroa
Pronssinen ansiomerkki (10 v.)	130 euroa
Erikoisansiomerkki	150 euroa

Liite 4 Suomen Kuntaliitto ry:n sijoituspolitiikka

YLEISTÄ

Suomen Kuntaliitto ry (Kuntaliitto) on kuntien ja kunta-alan yhteinen, kaksikielinen edunvalvonta-, palvelu- ja kehittämisorganisaatio.

Tämän sijoituspolitiikan tarkoituksena on Kuntaliiton omaan lukuunsa harjoittamassa sijoitustoiminnassa noudatettavien periaatteiden kirjaaminen. Sijoituspolitiikassa käsitellään ainoastaan Kuntaliiton arvopaperisijoituksista koostuvan sijoitussalkun sijoituksia. Konserniin kuuluvien yhtiöiden hallinnointia käsitellään muissa ohjeissa.

OMAISUUDEN ROOLI KUNTALIITOSSA

Sijoituspolitiikassa käsiteltävä sijoitussalkku on markkina-arvoltaan 106,7 miljoonaa euroa (30.9.2025).

Kuntaliiton sijoitussalkun tuottoa ja pääomaa on yhdessä konserniyhtiöistä ja muista sijoitusyhtiöistä saatavien osinkojen kanssa käytetty kattamaan Kuntaliiton toimintamenoja. Myös jatkossa on tarpeen varautua kattamaan toimintamenoja, mikäli jäsenmaksut ja muut tulot eivät riitä kattamaan niitä.

Kuntaliiton sijoitustoiminta kattaa ”Kassavarojen sijoittamisen” ja pitkäaikaisen ”Sijoitussalkun sijoittamisen”

Tämän sijoituspolitiikan piiriin kuuluvat sijoituskohteet eivät ole ns. strategisia sijoituksia, millä tarkoitetaan, että sijoituskohteet ovat myytävissä tai vaihdettavissa, mikäli ne eivät enää täytä kriteerejä hyvälle sijoituskohteelle. Kriteereiden määrittelyssä ja sijoituskohteiden arvioinnissa voidaan käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita. Strategisten sijoitusten hallinta määritellään kunkin omistuksen omistajapolitiikassa.

KASSAVAROJEN SIJOITTAMINEN

Kassavaroja voidaan sijoittaa lyhytaikaisesti. Kassavaroja lyhytaikaisesti sijoittamalla pyritään varmistamaan riittävä maksuvalmius. Kassavarojen sijoittamisessa painotetaan likviditeettiä ja matalaa riskiä ja rajataan luottoriskiä. Kassavaroista tehtävien sijoitusten tulee olla täysin likvidejä, mikä tarkoittaa sitä, että ne tulee olla realisoitavissa normaalissa markkinatilanteessa ilman aiheetonta viivettä pl. määräaikaiset talletukset, joita voidaan tehdä huomioiden toiminnan rahoituksen tarpeet.

Kassavarojen sijoitushorisontti määritetään maksuvalmiussuunnittelun ja kassaennusteiden perusteella, jolloin lyhytaikaisena sijoituskohteena (alle 12kk) voivat olla kotimaassa tai Euroopan unionin alueella euromääräisinä sijoituksina pankkitalletukset, rahamarkkinarahastot ja muut rahamarkkinainstrumentit.

- Rahamarkkinatalletukset
- Rahamarkkinarahastot
- Määräaikaiset talletukset (Huomioiden toiminnan rahoituksen tarpeet)

Myöhemmin politiikassa käsiteltävät sijoitustoiminnan tavoitteet ja periaatteet koskevat arvopaperisijoituksia eli ”Sijoitussalkkua”.

SIJOITUSSALKUN TUOTTOTAVOITE JA SIJOITUSHORISONTTI

Kuntaliitto on pitkäaikainen sijoittaja, jonka sijoitustoiminnan on tarkoitus jatkua toistaiseksi. Sijoituspäätöksissä painotetaan sijoitusomaisuuden odotettua tuottoa pitkällä aikavälillä ja mahdollisuutta tarvittaessa rahoittaa toimintamenoja.

Vuoden 2026 budjetin mukaan Kuntaliiton toimintamenojen rahoittamiseen tarvitaan sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuottoja noin 5,2 miljoonaa euroa. Jos pääomamarkkinat vuonna 2026 käyttäytyvät siten, että sijoitustoiminnan tuotot jäävät alle budjetoidun, maksuvalmiuden ylläpitämiseksi salkun pääomaa voidaan tarvittaessa realisoida kattamaan toimintamenoja.

Sijoitussalkun pitkän aikavälin (10-15 vuotta) keskimääräiseksi reaalituottotavoitteeksi asetetaan 3,0 % vuodessa.

RISKIT JA RISKIENHALLINTA

Sijoitusomaisuuden arvonkehitykseen liittyy riskiä sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä riski liittyy erityisesti omaisuuden arvon laskuun, joka voi seurata esimerkiksi osakekurssien laskusta. Pidemmällä aikavälillä riski liittyy siihen, että sijoitussalkulla ei saavuteta riittävää tuottoa kattamaan varainkäyttöä ja inflaatiota.

Kuntaliiton sijoitustoiminnan pääasiallisena tavoitteena on tuottotavoitteen mukaisen tuoton saavuttaminen pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä hyväksytään suurikin salkun arvon vaihtelu paremman pitkän aikavälin tuoton saavuttamiseksi.

Hajautus

Riskin vähentämiseksi pyritään hajauttamaan sijoitukset tehokkaasti eri varallisuusluokkiin (esimerkiksi osakkeet, korkosijoitukset ja vaihtoehtoiset sijoitukset), maantieteellisesti, toimialoittain ja varallisuusluokkien sisällä. Mikäli salkkuun tulee uutta sijoitettavaa varallisuutta, niin varojen ajallinen hajauttaminen otetaan myös huomioon.

Neutraaliallokaatio ja vaihteluvälit

Eri varallisuusluokilla on erilaisia tuotto- ja riskiominaisuuksia. Sijoitussalkun neutraaliallokaatio kuvaa salkun varallisuusluokkien jakaumaa, joka pitkällä aikavälillä odotetaan toteuttavan sijoitustoiminnalle asetetut tavoitteet tuoton ja riskin suhteen.

Sijoitussalkun pitkän aikavälin tuotto selittyy valtaosin tämän neutraaliallokaation perusteella. Neutraaliallokaatio on normaalisti pitkäaikainen ja sitä tarkistetaan lähinnä tehtäessä perustavanlaatuisia muutoksia tavoitteisiin kuten esimerkiksi varainkäyttöstrategian muuttuessa tai mikäli markkinaympäristö muuttuu, jonka myötä vanhalla allokaatiolla haluttuihin tavoitteisiin pääseminen on haastavaa.

Seuraavassa taulukossa on Kuntaliiton sijoitussalkun neutraaliallokaatio ja vaihteluvälit:

KUNTALIITON ALLOKAATIO	Neutraaliosuus	Minimiosuus	Maksimiosuus
Rahamarkkinat	0,00 %	0,00 %	30,00 %
Valtionlainat	8,50 %	0,00 %	25,00 %
Yrityslainat, Investment Grade	8,50 %	0,00 %	20,00 %
Yrityslainat, High Yield	4,00 %	0,00 %	10,00 %
Kehittyvien maiden lainat	4,00 %	0,00 %	10,00 %
Korkosijoitukset	**25,00 %**	**20,00 %**	**50,00 %**
Vaihtoehtoiset sijoitukset	**15,00 %**	**0,00 %**	**20,00 %**
Osakkeet, Suomi	10,00 %	5,00 %	20,00 %
Osakkeet, Eurooppa	20,00 %	5,00 %	30,00 %
Osakkeet, Yhdysvallat	20,00 %	5,00 %	30,00 %
Osakkeet, kehittynyt Aasia	0,00 %	0,00 %	5,00 %
Osakkeet, kehittyvät maat	10,00 %	0,00 %	20,00 %
Osakkeet	**60,00 %**	**35,00 %**	**70,00 %**

Allokaatiota on tarkasteltu kesällä 2025 tehtyjen simulaatiolaskelmien avulla, joiden mukaan salkun nimellinen vuosituotto-odotus seuraavan 15 vuoden aikana oli keskimäärin 6,4 % vuodessa, Laskelmissa käytetty pitkän aikavälin inflaatio-odotus oli 1,5%-2% vuodessa, joten tuotto-odotus täyttää Kuntaliiton tuottovaatimuksen. Salkun riskiä yhden vuoden tähtäimellä kuvaava VAR-luku oli 13,2 %. Tämä tarkoittaa, että 95 % todennäköisyydellä salkun tappio ei olisi 13,2 % suurempi yhden vuoden aikana oletuksena, ettei salkusta tehdä pääomanostoja

Varainhoitaja voi poiketa neutraalista allokaatiosta määriteltyjen minimi- ja maksimirajojen puitteessa näkemyksensä mukaisesti. Kuntaliitto haluaa voittaa sijoitussuunnitelman neutraaliallokaation mukaisen vertailuindeksin, jonka sen ulkoistama varainhoitaja voi tehdä sijoittamalla esimerkiksi osakesijoituksissa pienyhtiöihin tai muulla perusteella

Määritelmällisesti vaihtoehtoisilla sijoituksilla tarkoitetaan muita kuin tavanomaisia osake- ja korkosijoituksia, kuten esimerkiksi pääomarahastoihin, kiinteistöihin, raaka-aineisiin tai hedge-rahastoihin tehtäviä sijoituksia. Vaihtoehtoisista sijoituksista ja sijoitusten kohdentamisesta vaihtoehtoisiin omaisuusluokkiin päättää Kuntaliiton hallitus.

Soveltuvien sijoituskohteiden löytäminen ja pääomien sitoutuminen vaihtoehtoisiin sijoituksiin vie enemmän aikaa kuin tavanomaisilla korko- ja osakesijoituksilla. Jos vaihtoehtoisiin sijoituksiin sijoitettu osuus alittaa neutraaliallokaation mukaisen osuuden, sijoitetaan varat sijoituspolitiikan mukaisesti korko- ja osakesijoituksiin.

Vaihtoehtoisten sijoitusten osuus allokaatiosta lasketaan perustuen niiden todelliseen arvoon, eikä tehtyihin sijoitussitoumuksiin.

Koska vaihtoehtoisissa sijoituksissa sijoitetun pääoman määrä usein vaihtelee sijoituskauden aikana, on tarpeen ennustaa sitoutuneen pääoman määrää, kun halutaan arvioida vaihtoehtoisten sijoitusten tulevaa osuutta kaikista arvopaperisijoituksista. Uusia vaihtoehtoisia sijoituksia tehtäessä sijoituksen määrä perustuu ennusteeseen vaihtoehtoisten sijoitusten osuuden kehityksestä tulevina vuosina.

Yksittäisen vaihtoehtoisen sijoituskohteen osuus voi sijoitusta tehtäessä olla enintään 2,5 % kaikkien arvopaperisijoitusten kokonaismäärästä. Sijoituspäätöstä tehtäessä prosenttiosuudet lasketaan perustuen viimeisimpään varainhoitoraporttiin. Rajoitetta ei oteta huomioon, kun kyseessä on rahastojen rahasto.

Liikkeeseenlaskijakohtaiset rajat

Yksittäisen liikkeeseenlaskijan arvopapereihin voidaan sijoittaa enintään 5 % omaisuusluokasta. Yksittäisen liikkeeseenlaskijan arvopapereista, joiden paino omaisuusluokasta on yli 2,5 %, mutta alle 5 % voi olla

enintään 25 % omaisuusluokasta. Näitä rajoja ei sovelleta rahastosijoituksiin.

Likviditeetti

Sijoitussalkun sijoitusten valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota jälkimarkkinakelpoisuuteen ja rahaksi muutettavuuteen. Varallisuudesta korko- ja osakesijoitusten tulee olla likvideissä sijoituskohteissa (likvideillä sijoituksilla tarkoitetaan kohteita, jotka ovat normaalitilanteissa myytävissä ilman markkinavaikutuksia ja aiheetonta viivettä.)

Vaihtoehtoisissa sijoituksissa pääomat ovat yleensä sitoutuneet pidempään kuin listatuilla rahoitusmarkkinoilla, jolloin pääomien vapauttamiseen saattaa mennä useampi vuosi (Esimerkiksi 10+2 vuotta). Kassavarojen sijoittamisessa likvidisyys ja matala riski ovat keskeisiä edellytyksiä.

Valuuttamääräiset sijoituskohteet

Korkosijoituksien osalta valuuttakurssien muutosten vaikutus sijoituksen euromääräiseen kokonaistuottoon voi olla oleellinen. Kuntaliiton varoja ei pääsääntöisesti sijoiteta valuuttariskiä sisältäviin korko-instrumentteihin, talletuksiin tai korkorahastoihin. Kehittyvien markkinoiden lainoihin tehtävät rahastosijoitukset voivat kuitenkin sisältää avointa valuuttariskiä.

Rajoitteet omaisuusluokkiin

Suoria sijoituksia ei tehdä johdannaisiin eikä hedge-rahastoihin. Kuntaliitto ei sijoita myöskään kryptovaluuttoihin eikä raaka-aineisiin.

Tavoitteet ja rajoitteet yhteistyökumppaneiden osalta

Sijoituksia tehdään yksinomaan viranomaisten valvonnassa olevien vakiintuneiden pankkien, varainhoitoyhtiöiden ja rahastoyhtiöiden kautta tai välityksellä.

Rahastotyypit ja sijoituskohteiden kulurakenne

Kuntaliiton varoja voidaan varainhoitajien toimesta sijoittaa pääasiallisesti vain säänneltyihin eurooppalaisiin UCITS-direktiivin (EU-maissa sijoitusrahastoja sääntelevä ns. sijoitusrahastodirektiivi) mukaisiin rahastoihin. Mahdollisista poikkeuksista on sovittava varainhoitosopimuksessa, jonka Kuntaliiton hallitus hyväksyy.

Kuntaliiton varoja voidaan sijoittaa vain sellaisiin sijoituskohteisiin, joilla on selkeä ja läpinäkyvä kulurakenne.

Käytettävät rahastot voivat olla joko aktiivisia tai passiivisia. Aktiivisen sijoittamisen korkeammille palkkioille on oltava perusteet esimerkiksi passiivista sijoittamista korkeamman tuotto-odotuksen muodossa tai siksi, että jollekin markkinalle ei ole saatavissa soveltuvaa passiivista rahastoa. Aktiivisen sijoittamisen hyötyjen toteutumista seurataan säännöllisesti. Aktiivisen sijoittamisen hyötyjä seurataan sillä, kuinka hyvin varainhoitaja onnistuu suhteessa varainhoitajan salkulle asetettuun vertailuindeksiin.

Sijoitukset suoriin arvopaperisijoituksiin

Kuntaliitto ei voi sijoittaa suoraan yksittäisiin arvopapereihin ja yhtiöihin pois lukien tilanteet, joissa suoraan yksittäiseen sijoitukseen on tehty hallituksen erillispäätös.

SIJOITUSTOIMINNAN VASTUULLISUUS

Sijoitustoiminnan vastuullisuudella tarkoitetaan sijoitusten ympäristöön, sosiaaliseen vastuuseen ja hyvään hallintoon (ESG) liittyvien riskien arviointia ja huomioon ottamista sijoituspäätöksiä tehtäessä sekä sijoitustoimintaa seurattaessa ja arvioitaessa. Kuntaliitto ottaa sijoitustoiminnassaan huomioon vastuullisuusnäkökohdat ja edistää YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaista toimintaa.

Suurin osa Kuntaliiton sijoituksista hoidetaan ulkoistetusti varainhoitajien toimesta, joten vaikuttaminen tapahtuu ennen kaikkea varainhoitajien valinnan ja varainhoitajille annettavan ohjeistuksen kautta välillisesti. Varainhoitajien osalta arvioidaan erityisesti sitä, että varainhoitaja ottaa sijoitusten vastuullisuuden huomioon osana sijoituksiin liittyvää päätöksentekoa.

Varainhoitajilla on vastuullista sijoittamista käsittelevä kirjallinen ohjeistus. Varainhoitajien valintaprosessissa arvioidaan varainhoitajan vastuullista sijoittamista koskeva ohjeistus ja toimintaperiaatteet sekä varainhoitajan raportointi sijoitusten vastuullisuuden osalta.

YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet

Kuntaliitto edistää YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden (liite 1) toteutumista varainhoitotoimialalla. Kuntaliitto edellyttää valittavilta varainhoitajilta, että ne ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet.

Toimenpiteet eri varallisuusluokissa

Vaikuttamisen mahdollisuudet ja keinot vaihtelevat riippuen käytettävistä varallisuusluokista ja varallisuuden hoidon järjestämistavasta (esimerkiksi suorat sijoitukset tai rahastosijoitukset).

Suorat sijoitukset
Suorilla sijoituksella tarkoitetaan sijoituskohteita, joissa Kuntaliitto itse omistaa sijoituskohteen. Perustellusta syystä suoria sijoituksia voi olla varainhoitajien hoitamissa sijoitusvarallisuuden osissa, mikäli näin on sovittu varainhoitajan ja Kuntaliiton välisessä omaisuudenhoitosopimuksessa. Suorissa sijoituksissa on otettava huomioon vastuullisen sijoittamisen näkökohdat aina osana päätöksentekoa YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita noudattaen.

Rahastosijoitukset, pääomarahastot ja omaisuudenhoito
Rahastosijoituksissa Kuntaliitto omistaa sijoitusrahastojen rahasto-osuuksia, eikä suoraan niitä kohteita, joihin rahasto on sijoittanut. Sijoitusrahaston varainhoitaja päättää rahaston sääntöjen puitteissa rahaston sijoituskohteista. Rahastosijoituksissa Kuntaliitto ei voi vaikuttaa yksittäisiin sijoituspäätöksiin tai -kohteisiin. Sama tilanne on täyden valtakirjan varainhoidossa, jossa varainhoitaja tekee sijoituspäätökset omaisuudenhoitosopimuksessa sovituissa puitteissa.

Kuntaliiton sijoituksista pääosa sijoitetaan rahastojen ja täyden valtakirjan varainhoidon kautta, jolloin valitut varainhoitajat päättävät varojen sijoittamisesta omaisuudenhoitosopimuksen mukaisesti. Kuntaliitolla ei tällöin ole päätösvaltaa rahastojen yksittäisiin sijoituskohteisiin.

Koska omaisuudenhoidossa ja rahastosijoituksissa Kuntaliitto ulkoistaa sijoituskohteiden valinnan, tapahtuu sijoitustoiminnan vastuullisuuteen vaikuttaminen näiltä osin erityisesti valitsemalla varainhoitajia, jotka ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja jotka ovat integroineet vastuullisen sijoittamisen menettelyt osaksi omia sijoitusprosessejaan sekä seuraamalla varainhoitajien sijoitustoimintaa raportoinnin kautta. Ensisijaisesti esille nousevia kysymyksiä käsitellään keskusteluissa varainhoitajan kanssa.

Vastuullisuusraportointi

Hallituksen sijoitusraportoinnissa esitetään tuotto- ja riskilukujen lisäksi myös vastuullisuusmittareita. Tällä hetkellä on mahdollista raportoida sijoitussalkun vastuullisuuden kokonaisarvosana (koostuen ympäristö-, yhteiskunta ja hallintoriskeistä) sekä hiilijalanjälki.

Raportoitaville mittareille voidaan asettaa jatkossa konkreettisia tavoitteita, joista päättää Kuntaliiton hallitus vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Vastuullisen sijoittamisen vertailuindeksit

Kuntaliitto käyttää sijoitustoiminnan toteutuneen tuloksen arvioinnissa ja tavoitteiden asetannassa vastuullisen sijoittamisen vertailuindeksejä. Vastuullisen sijoittamisen vertailuindeksit perustuvat

vastuullisuusluokituksiin, jotka huomioivat yritysten vastuullisuuden ympäristö-, sosiaalisissa ja hyvää hallintoa koskevissa kysymyksissä.

Vastuullisen sijoittamisen vertailuindeksejä käytetään niiden varallisuusluokkien osalta, joissa indeksejä on saatavilla. Vastuullisen sijoittamisen vertailuindeksejä on saatavilla lähinnä osakesijoituksien osalta. Käytettävistä vertailuindekseistä sovitaan täsmällisesti varainhoitajien kanssa solmittavissa varainhoitosopimuksissa.

Vastuullisen sijoittamisen kehittäminen

Osana vuosittaista sijoituspolitiikan arviointia Kuntaliiton sijoitustoiminnan vastuullisuuteen kiinnitetään huomiota ja menettelytapoja kehitetään seuraamalla alan kehitystä ja toimimalla tarvittaessa yhteistyössä vastuullista sijoittamista edistävien järjestöjen, varainhoitajien ja muiden osapuolien kanssa.

PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA

Kuntaliiton hallitus hyväksyy vuosittain sijoituspolitiikan talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Sijoituspolitiikan ajantasaisuutta tarkastellaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.

Sijoituspäätökset, varainhoitajien ja rahastojen käyttö

Kuntaliiton sijoitussalkun varainhoito toteutetaan toimiluvan varaisia varainhoitopalveluja tarjoavien yhteistyökumppaneiden kautta. Varainhoitajat tekevät sijoituspäätöksiä itsenäisesti omaisuudenhoitosopimuksessa sovitulla tavalla. Varainhoitajien kanssa solmittavat omaisuudenhoitosopimukset hyväksyy Kuntaliiton hallitus. Omaisuudenhoitosopimukset on laadittava niin että ne ovat sisällöltään yhdenmukaisia tämän sijoituspolitiikan kanssa. Tarve varainhoitajien kilpailutukseen arvioidaan hallituksen toimesta vähintään 5 vuoden välein.

Hallitus voi päättää varainhoitajan vaihtamisesta. Tällöin päätöksenteossa kiinnitetään huomioita mm. seuraaviin seikkoihin:

1) Tuotto on olennaisesti matalampi, kuin vallitsevalla riskitasolla on saavutettu yleisesti pitkällä aikavälillä (riskikorjattu tuotto suhteessa vertailuindeksiin)
2) Varainhoitajan toiminta on ristiriidassa Sijoitussuunnitelman kanssa tai varainhoitaja toimii varainhoitosopimusta ja/tai ohjeita vastaan
3) Varainhoitajan liiketoiminnassa tai henkilöstössä tapahtuu merkittäviä muutoksia, jotka voivat vaikuttaa palvelun/sijoitustoiminnan laatuun tai tavoitteiden saavuttamiseen.
4) Varainhoitajien kuluissa tulee selvä kasvu tai kulut ovat korkeita suhteessa muihin omaisuudenhoidon toimijoihin.
5) Tai muun perustellun syyn perusteella.

Vastapuoli- ja varainhoitajariskin hajauttamiseksi käytetään vähintään kahta varainhoitoyhteistyökumppania.

Sijoituspäätöksien kirjanpidollisten vaikutusten paremman ennakoitavuuden, hallinnollisen työn minimoimisen ja jatkuvan tehokkaan riskihajautuksen varmistamiseksi sijoitukset pyritään pääsääntöisesti tekemään rahastojen kautta.

Raportointi

Kuntaliiton hallitus saa säännöllisesti raportin, joka sisältää soveltuvin osin seuraavat tiedot sijoitussalkun sijoituksista ja kehityksestä:

a. pääoman kehitys
b. eri ajanjaksojen tuottokehitys
c. tuottokehitys suhteessa neutraaliallokaatiota kuvaavaan vertailuindeksiin
    a. Varainhoitajien tuottoa verrataan varainhoitajien kanssa sovittuun vertailuindeksiin korko- ja osakesijoitusten osalta.
    b. Koko salkun osalta tuottoa verrataan varainhoitajien tai kolmannen osapuolen kanssa, sovittuun vertailuindeksiin.

d. riskikehitys
e. keskeisten salkun osien (omaisuuslajien ja alaomaisuuslajien) tuotot ja riskit sillä tarkkuudella, mitä ne ovat ”neutraaliallokaatio ja vaihteluvälit” kappaleessa ilmoitettu
f. vallitseva allokaatio suhteessa neutraaliallokaatioon ja riskirajoihin
g. maantieteellinen jakauma
h. suurimmat yksittäiset sijoitukset ja niiden %-osuus salkusta
    a. Lisäksi suorat yksittäisen liikkeeseenlaskijan arvopapereiden osuus, joiden paino omaisuusluokasta on yli 2,5 %, mutta alle 5 %
i. Valuuttamääräisten sijoitusten osuus salkusta

Päätösvaltuudet

Seuraavassa taulukossa on määritelty Kuntaliiton sijoitustoimintaan osallistuvien päätösvaltuudet:

Kuntaliiton sijoitustoiminnan vastuut ja päätösvaltuudet	
Hallitus	- Hyväksyy sijoituspolitiikan - Hyväksyy varainhoitajien kanssa tehtävät sopimukset - Arvio tarpeen varainhoitajien kilpailutukseen vähintään 5 vuoden välein - Päättää vaihtoehtoisista sijoituksista sikäli, kun niitä ei hoida varainhoitaja talousjohtajan/vastaavan esityksestä
Toimitusjohtaja	- Toimitusjohtaja päättää talousjohtajan esityksestä Kuntaliiton toimintaan tarvittavien varojen realisoinnista
Kuntaliiton talousjohtaja	- Valmistelee Kuntaliiton hallitukselle ehdotuksen sijoituspolitiikasta vuosittain ja huolehtii sen ajanmukaisuudesta - Vastaa varainhoitajien kilpailutuksesta ja tekee Kuntaliiton hallitukselle esitykset varainhoitajien valinnasta - Seuraa sijoitustoiminnan ja siihen liittyvien riskien raportteja - Raportoi tarvittaessa Kuntaliiton hallitukselle Kuntaliiton sijoituksia koskevista poikkeuksellisista asioista - Pitää yhteyttä varainhoitajiin ja muihin yhteistyökumppaneihin - Esittelee sijoitustoimintaan liittyvät asiat hallituksen kokouksessa - Hallituksen hyväksytyn vastapuolen osalta voi talousjohtaja tehdä päätökset varainhoitajan ehdotuksesta, mikäli kyseessä on konsultatiivinen varainhoitosopimus.
Varainhoitajat	- Kuntaliitolle valitaan vähintään kaksi varainhoitajaa, jotka hoitavat Kuntaliiton varallisuutta omaisuudenhoitosopimuksessa määritellyllä tavalla
Raportoinnin tuottaja	- Laatii sijoitustoiminnan tuotto- ja riskiraportit yhdistäen omaisuudenhoitajilta saatavat tiedot

Liite 1 - YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet[1]

YK:n vastuullisen sijoittamisen (ESG) periaatteet allekirjoittava varainhoitaja sitoutuu seuraaviin kohtiin:

1. Liittämään ESG-asiat osaksi sijoitusprosesseja

Mahdollisia toimia: Varainhoitajan tulisi mainita ESG-asiat sijoituspolitiikassassaan ja tukea ESG-työkalujen, analyysien ja tilastojen kehittämistä. Salkunhoitajien kykyä sisällyttää ESG-asioita toimintaansa arvioidaan säännöllisin väliajoin. Lisäksi voidaan kannustaa akateemista ja muuta alaan liittyvää tutkimusta sekä tukea ESG-koulutusta sijoitusammattilaisille.

2. Toimimaan aktiivisena omistajana ja sisällyttämään ESG-asiat omistajakäytäntöihinsä

Mahdollisia toimia: Varainhoitajan tulisi kehittää aktiivista ja julkista omistajapolitiikkaa ja käyttää mahdollista äänioikeuttaan yhtiökokouksissa. Tavoitteena on aktiivinen vuoropuhelu yhtiöiden kanssa, jonka lisäksi voidaan osallistua standardien, valvonnan ja periaatteiden kehittämiseen. Yhtiökokouksissa voidaan tehdä esityksiä / kannustaa osallistumaan ESG-vaikuttamisprojekteihin ja raportoimaan niistä. Myös yhteiset vaikuttamisaloitteet ovat hyvä väylä aktiiviseen omistajuuteen.

3. Edistämään sijoituskohteidensa asianmukaista ESG-raportointia

Mahdollisia toimia: Varainhoitajat voivat pyytää yrityksiltä standardimuotoista raportointia ESG asioista (kuten Global Reporting Initiative) sekä ESG-asioiden sisällyttämistä vuosikertomuksiin. Lisäksi yrityksiltä kannattaa pyytää tietoja asiaankuuluvien normien, standardien ja kansainvälisten aloitteiden käytöstä tai käyttöönotosta sekä olla mukana tukemassa sellaisia osakkeenomistajien yhtiökokousesityksiä, jotka edistävät ESG asioiden julkaisemista.

4. Edistämään vastuullisen sijoittamisen periaatteiden käyttöönottoa sijoitustoimialalla

Mahdollisia toimia: Varainhoitajien kannattaa sisällyttää ESG-asioihin liittyviä vaatimuksia palvelutuottajien/alihankkijoiden valintakriteeristöön.

ESG:hen liittyviä odotuksia kannattaa kommunikoida sijoituspalvelujen tarjoajille (esim. kolmansien osapuolien käytettävien rahastojen) aktiivisesti ja olla yhteydessä myös niihin palvelutuottajiin, jotka eivät täyttä asetettuja ESG-vaatimuksia. Sijoitustoimialalla voidaan tukea erityisesti vertailutyökalujen kehittämistä sekä valvonta- tai politiikkamuutoksia, joiden tarkoituksena on lisätä ohjeiden käyttöä.

5. Edistämään vastuullista sijoittamista yhteistyössä muiden sijoittajien kanssa

Mahdollisia toimia: Varainhoitajat voivat osallistua erilaisiin verkostoihin työkalujen ja resurssien yhdistämiseksi. Yhteistyössä kannattaa nostaa esille uudet, nousevat teemat sekä kehittää ja tukea yhteisöllisiä aloitteita.

6. Raportoimaan toimistaan ja vastuullisen sijoittamisen edistymisestä

Mahdollisia toimia: Varainhoitajien on suotavaa kertoa avoimesti siitä, miten ESG-asiat on sisällytetty sijoitustoimintaan sekä julkaista aktiivisen omistajapolitiikan käytäntöjään ja palveluntarjoajille/alihankkijoille asetettuja vaatimuksia. Myös edistyksistä ja saavutuksista on hyvä raportoida säännöllisin väliajoin.

[1] Lähde: Finsif - Finland's Sustainable Investment Forum ry